

EL

COM(2000) 277 τελικό

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3 Μαΐου 2000
COM(2000) 277 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ 2000

EL

(εκπονήθηκε βάσει του άρθρου 122, παράγραφος 2 της συνθήκης)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ	4
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	6
1.1. Εισαγωγή	6
1.2. Βασικά συμπεράσματα	10
1.2.1. Ελλάδα.....	10
1.2.2. Σουηδία.....	12
2. ΕΛΛΑΔΑ	13
2.1. Συμβιβάσιμο της εθνικής νομοθεσίας με τη συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών	13
2.1.1. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου στην έκθεση του 1998.....	13
2.1.2. Νομοθετικές δράσεις που αναλήφθηκαν από το 1998 και επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας.....	13
2.1.3. Εκτίμηση του συμβιβάσιμου	14
2.2. Σταθερότητα των τιμών	15
2.2.1. Εξέλιξη του πληθωρισμού.....	15
2.2.2. Βασικοί παράγοντες και διάρκεια των επιδόσεων ως προς τον πληθωρισμό	17
2.3. Δημοσιονομική κατάσταση	20
2.3.1. Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος	20
2.3.2. Παρούσα δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές	21
2.4. Σταθερότητα συναλλαγματικής ισοτιμίας	27
2.5. Μακροπρόθεσμο επιτόκιο	31
2.6. Συμπληρωματικοί παράγοντες	33
2.6.1. Τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών	33
2.6.2. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	35
2.6.3. Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλοι δείκτες τιμών	37
3. ΣΟΥΗΔΙΑ	38
3.1. Συμβιβάσιμο της εθνικής νομοθεσίας με τη συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.....	38
3.1.1. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου στην έκθεση του 1998.....	38
3.1.2. Νομοθετική δραστηριότητα από το 1998 και επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας	38

3.1.3.	Εκτίμηση του συμβιβάσιμου	39
3.2.	Σταθερότητα των τιμών	40
3.2.1.	Εξέλιξη του πληθωρισμού.....	40
3.2.2.	Βασικοί παράγοντες και διάρκεια των επιδόσεων ως προς τον πληθωρισμό	42
3.3.	Δημοσιονομική κατάσταση	44
3.3.1.	Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος	44
3.3.2.	Παρούσα δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές	45
3.4.	Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.....	49
3.5.	Μακροπρόθεσμο επιτόκιο	50
3.6.	Συμπληρωματικοί παράγοντες	51
3.6.1.	Τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών	51
3.6.2.	Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	54
3.6.3.	Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλοι δείκτες τιμών	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΤΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.....		55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....		57
B.1.	Διατάξεις της συνθήκης.....	57
B.2.	Τιμή αναφοράς για τον πληθωρισμό	57
B.3.	Πρόσφατες μεθοδολογικές εξελίξεις στον ΕνΔΤΚ.....	62
B.4.	Συμπληρωματικοί πίνακες για άλλους δείκτες τιμών και κόστους.....	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....		68
Γ.1.	Στροφή στο ΕΣΛ 95 και αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93	68
Γ.2.	Συμπληρωματικοί πίνακες για τα δημόσια οικονομικά	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ		74
Δ.1.	Διατάξεις της συνθήκης και ΜΣΙ II.....	74
Δ.2.	Εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο 2ο στάδιο της ONE	75
Δ.3.	Εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο 3ο στάδιο της ONE	76
Δ.4.	Η εκπλήρωση του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην παρούσα εξέταση	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ...		80

ΠΙΝΑΚΕΣ

- 2.1 Ελλάδα: μέσο ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) και τιμή αναφοράς
- 2.2 Ελλάδα: άλλοι δείκτες πληθωρισμού και κόστους
- 2.3 Ελλάδα: δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα, δημόσιο χρέος και δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις
- 2.4 Ελλάδα: συνιστώσες της δημοσιονομικής εξυγίανσης μεταξύ 1995 και 1999
- 2.5 Ελλάδα: προβολές του επικαιροποιημένου προγράμματος σύγκλισης όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ, το δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα και το δημόσιο χρέος
- 2.6 Ελλάδα: απόκλιση της GRD έναντι του διάμεσου νομίσματος του ΜΣΙ και έναντι του ευρώ
- 2.7 Ελλάδα: μακροπρόθεσμα επιτόκια
- 2.8 Ελλάδα: αγορές προϊόντων
- 2.9 Ελλάδα: εξωτερικοί δείκτες
- 3.1 Σουηδία: μέσο ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) και η τιμή αναφοράς
- 3.2 Σουηδία: άλλοι δείκτες πληθωρισμού και κόστους
- 3.3 Σουηδία: δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα, δημόσιο χρέος και δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις
- 3.4 Σουηδία: συνιστώσες της δημοσιονομικής εξυγίανσης μεταξύ 1995 και 1999
- 3.5 Σουηδία: προβολές του επικαιροποιημένου προγράμματος σύγκλισης όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ, το δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα και το δημόσιο χρέος
- 3.6 Σουηδία: μακροπρόθεσμα επιτόκια
- 3.7 Σουηδία: αγορές προϊόντων
- B.1 Σύγκλιση των ποσοστών πληθωρισμού - ΕνΔΤΚ
- B.2 Εξέλιξη των μέσων ποσοστών πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) και της τιμής αναφοράς
- B.3 Εξέλιξη της τιμής αναφοράς για τον πληθωρισμό και οι τρεις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις
- B.4 Αποπληθωριστής δαπάνης για ίδια τελική κατανάλωση στα κράτη μέλη της ΕΕ
- B.5 Κόστος εργασίας στα κράτη μέλη της ΕΕ
- B.6 Τιμές εισαγωγών στα κράτη μέλη της ΕΕ
- Γ.1 Δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα στα κράτη μέλη της ΕΕ
- Γ.2 Δημόσιο χρέος στα κράτη μέλη της ΕΕ
- Γ.3 Προβολές των επικαιροποιημένων προγραμμάτων σταθερότητας/σύγκλισης για το δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα στα κράτη μέλη της ΕΕ
- E.1 Μακροπρόθεσμα επιτόκια στα κράτη μέλη της ΕΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

- 2.1 Ελλάδα: ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)
- 2.2 Ελλάδα: σύγκριση του μέσου ποσοστού πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) με την τιμή αναφοράς
- 2.3 Ελλάδα: τάσεις πληθωρισμού και μισθών
- 2.4 Ελλάδα: δημοσιονομικό έλλειμμα και δημόσιο χρέος
- 2.5 Ελλάδα: Δραχμή - Απόκλιση έναντι του διάμεσου νομίσματος του ΜΣΙ/του ευρώ
- 2.6 Μακροπρόθεσμα επιτόκια - Ελλάδα και EUR-11
- 2.7 Ελλάδα: σύγκριση του μέσου μακροπρόθεσμου επιτοκίου με την τιμή αναφοράς
- 3.1 Σουηδία: ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)
- 3.2 Σουηδία: σύγκριση του μέσου ποσοστού πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) με την τιμή αναφοράς
- 3.3 Σουηδία: τάσεις πληθωρισμού και μισθών
- 3.4 Σουηδία: δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα και δημόσιο χρέος
- 3.5 Συναλλαγματική ισοτιμία SEK/EUR
- 3.6 Μακροπρόθεσμα επιτόκια - Σουηδία και EUR-11
- 3.7 Σουηδία: σύγκριση του μέσου μακροπρόθεσμου επιτοκίου με την τιμή αναφοράς

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1.1.Εισαγωγή

Η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE) και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, του ευρώ, την 1η Ιανουαρίου 1999 αποτέλεσαν ένα σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση. Το βήμα αυτό ήταν η συνέχεια πολυετών επιτυχημένων αλλά συχνά δύσκολων προσπαθειών προσαρμογής από τα κράτη μέλη κατά το δεύτερο στάδιο της ONE προκειμένου να επιτύχουν υψηλό βαθμό βιώσιμης σύγκλισης που απαιτούσαν η συμμετοχή στην ONE καθώς και η σταθερότητα και η επιτυχία του νέου νομίσματος. Η απόφαση¹ του Συμβουλίου (αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων) της 3ης Μαΐου 1998 στις Βρυξέλλες για τα 11 κράτη μέλη που ήταν ήδη έτοιμα να συμμετάσχουν στο ενιαίο νόμισμα από την αρχή, σύμφωνα με τη συνθήκη (άρθρο 121, παράγραφος 4· πρώην άρθρο 109I, παράγραφος 4)², ελήφθη από το Συμβούλιο Ecofin κατόπιν σύστασης της Επιτροπής και βασίστηκε στις δύο εκθέσεις σύγκλισης της Επιτροπής³ και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ENI).⁴ Οι εκθέσεις αυτές, που εκπονήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης (πρώην άρθρο 109I, παράγραφος 1), εξέταζαν λεπτομερώς αν τα κράτη μέλη πληρούσαν τα κριτήρια σύγκλισης και τις σχετικές νομικές απαιτήσεις⁵.

Τα κράτη μέλη τα οποία αξιολογήθηκαν το 1998 ότι δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος αναφέρονται ως "κράτη μέλη με παρέκκλιση". Στην κατηγορία αυτή ενέπιπταν δύο κράτη μέλη, η Ελλάδα και η Σουηδία, οι οποίες είναι και το αντικείμενο της παρούσας νέας έκθεσης. Το άρθρο 122, παράγραφος 2 (πρώην άρθρο 109K, παράγραφος 2) της συνθήκης καθορίζει τις διατάξεις και τις διαδικασίες για την επανεξέταση της κατάστασης των κρατών μελών με παρέκκλιση (βλέπε πλαίσιο: άρθρο 122, παράγραφος 2). Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο έτη, ή κατόπιν αίτησης κράτους μέλους με παρέκκλιση, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εκπονούν νέες εκθέσεις σύγκλισης για τα εν λόγω κράτη μέλη. Η Ελλάδα υπέβαλε αίτηση στις 9 Μαρτίου 2000 προκειμένου να εξεταστεί η πορεία της σύγκλισής της. Έχουν περάσει δύο χρόνια αφότου η Επιτροπή και το ENI ετοίμασαν τις εκθέσεις τους (25 Μαρτίου 1998) και αποφάσισε συνακόλουθα το Συμβούλιο ποια κράτη μέλη θα υιοθετούσαν το ευρώ εξ αρχής (3 Μαΐου 1998), έτσι ώστε να πρέπει να επανεξεταστεί η κατάσταση για την Ελλάδα και τη Σουηδία. Το άρθρο 122, παράγραφος 2 καθορίζει επίσης και τη διαδικασία μέσω της οποίας θα αποφασίζει το Συμβούλιο για την συμμετοχή στο ενιαίο νόμισμα ενός κράτους μέλους με παρέκκλιση το οποίο θεωρείται ότι πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις (βλέπε πλαίσιο)· τα στάδια για τη σχετική διαδικασία διαφέρουν κάπως από αυτά της απόφασης της 3ης Μαΐου 1998, τα οποία βασίζονταν στο άρθρο 121, παράγραφος 4.

¹ ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σσ. 30-35.

² Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ την 1η Μαΐου 1999, άλλαξε η αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης.

³ Έκθεση για τη σύγκλιση και σύσταση ενόψει της μετάβασης στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, COM(1998)1999 τελικό, 25 Μαρτίου 1998.

⁴ Έκθεση σύγκλισης, Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα, Μάρτιος 1998.

⁵ Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν εμπíπτουν στη διαδικασία επίσημης αξιολόγησης λόγω των ειδικών ρυθμίσεων μη συμμετοχής τους.

ΠΛΑΙΣΙΟ: άρθρο 122, παράγραφος 2 (πρώην άρθρο 109Κ, παράγραφος 2)

Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος μέλος με παρέκκλιση, η Επιτροπή και η ΕΚΤ υποβάλλουν έκθεση στο Συμβούλιο ακολουθώντας τη διαδικασία του άρθρου 121, παράγραφος 1. Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αφού συζητηθεί το θέμα στο Συμβούλιο, συνεργχόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής, ποια κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν, βάσει των κριτηρίων του άρθρου 121, παράγραφος 1, τις αναγκαίες προϋποθέσεις, και καταργεί τις παρεκκλίσεις για τα συγκεκριμένα κράτη μέλη.

Δύο άλλα κράτη μέλη δεν συμμετέχουν στο ευρώ. Πρόκειται για τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο που διαπραγματεύτηκαν ειδικές ρυθμίσεις πριν από την έγκριση της συνθήκης του Μάαστριχτ (πρωτόκολλα αριθ. 26 (πρώην 12) και αριθ. 25 (πρώην 11), αντίστοιχα). Μέχρι τα κράτη αυτά να αναφέρουν ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στο τρίτο στάδιο και να υιοθετήσουν το ενιαίο νόμισμα, δεν υπόκεινται σε αξιολόγηση από το Συμβούλιο ως προς το αν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Μολονότι η έκθεση για τη σύγκλιση του 1998 περιείχε σημαντική ποσότητα πληροφοριών σχετικά με τη σύγκλιση στις δύο αυτές χώρες, η Επιτροπή δεν έλαβε θέση για το αν πληρούν τα κριτήρια και έχουν επιτύχει υψηλό βαθμό βιώσιμης σύγκλισης. Η παρούσα έκθεση της Επιτροπής περιορίζεται στην Ελλάδα και τη Σουηδία και δεν αναφέρεται στη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι εκθέσεις που θα εκπονηθούν από την Επιτροπή και την ΕΚΤ διέπονται, όπως και οι προηγούμενες εκθέσεις από το άρθρο 121, παράγραφος 1 (βλέπε πλαίσιο). Το άρθρο προβλέπει ότι οι εκθέσεις εξετάζουν το συμβιβασμό της εθνικής νομοθεσίας με τη συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και εξετάζουν επίσης αν έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός σταθερής σύγκλισης ως προς την πλήρωση των τεσσάρων κριτηρίων σύγκλισης που αναφέρονται στη σταθερότητα των τιμών, τη δημοσιονομική κατάσταση, τη σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια καθώς και σε συνδυασμό με ορισμένους συμπληρωματικούς παράγοντες.⁶

Τα τέσσερα κριτήρια σύγκλισης και οι περίοδοι κατά τις οποίες πρέπει να πληρούνται αναπτύσσονται περαιτέρω σε πρωτόκολλο προσαρτημένο στη συνθήκη (βλέπε πλαίσιο: πρωτόκολλο (αριθ. 21 (πρώην 6)) για τα κριτήρια σύγκλισης). Λεπτομερείς εξηγήσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύονται και εφαρμόζονται τα κριτήρια δίνονται στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998.

⁶

Μεταξύ των παραγόντων που λαμβάνει επίσης υπόψη η έκθεση είναι "η εξέλιξη του ECU". Την 1η Ιανουαρίου 1999, οποιαδήποτε αναφορά στο ECU αντικαταστάθηκε με την αναφορά στο ευρώ με σχέση ένα ευρώ για ένα ECU. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερα στοιχεία για κάθε χώρα ως προς τον παράγοντα αυτό, δεν εξετάζεται περαιτέρω στα πλαίσια της παρούσας έκθεσης.

ΠΛΑΙΣΙΟ: Άρθρο 121, παράγραφος 1 (πρώην άρθρο 109I, παράγραφος 1)

1. Η Επιτροπή και το ΕΝΙ υποβάλλουν στο Συμβούλιο έκθεση για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωσή των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι εκθέσεις αυτές εξετάζουν ιδίως εάν η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής τράπεζάς του, συμβιβάζεται με τα άρθρα 108 και 109 της παρούσας συνθήκης και με το καταστατικό του ΕΣΚΤ. Οι εκθέσεις εξετάζουν επίσης κατά πόσον έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός βιώσιμης σύγκλισης, με γνώμονα την πλήρωση των ακόλουθων κριτηρίων από κάθε κράτος μέλος:

- επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών· αυτό καταδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού του κράτους αυτού που προσεγγίζει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών,
- σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών· αυτό καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του άρθρου 104, παράγραφος 6,
- τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους,
- διάρκεια της σύγκλισης που θα έχει επιτευχθεί από το κράτος μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τα τέσσερα κριτήρια που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο πρέπει αυτά να επιτευχθούν, αναπτύσσονται περαιτέρω σε πρωτόκολλο προσαρτημένο στην παρούσα συνθήκη. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του ΕΝΙ λαμβάνουν επίσης υπόψη την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

Μία από τις αρχές που ακολουθήθηκε κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης είναι ότι τα κράτη μέλη με παρέκκλιση που δεν συμμετέχουν ακόμη στη ζώνη ευρώ πρέπει να αξιολογηθούν κατά το δυνατό με τον ίδιο τρόπο όπως και το πρώτο κύμα των συμμετεχόντων στη ζώνη ευρώ. Αυτή η αρχή της ίσης μεταχείρισης συνεπάγεται ότι, όπου είναι δυνατόν, οι διατάξεις της συνθήκης για τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να ερμηνευτούν και να εφαρμοστούν με τον ίδιο τρόπο όπως και το 1998. Ωστόσο, για την αξιολόγηση ορισμένων από τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να ληφθεί υπόψη η εισαγωγή του ευρώ. Αυτό ισχύει ειδικότερα για το κριτήριο των συναλλαγματικών ισοτιμιών, όπου, με την εισαγωγή του ευρώ στη θέση του ECU και την αντικατάσταση του αρχικού μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών από τον νέο ΜΣΙ ΙΙ στις αρχές του 1999, υπάρχει αλλαγή του πλαισίου αναφοράς. Κατά τον ίδιο τρόπο, η ύπαρξη μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη νέα ζώνη ευρώ

μπορεί να επηρεάσει την αξιολόγηση των εξελίξεων σχετικά με τον πληθωρισμό. Όπου έχουν πραγματοποιηθεί οι απαραίτητες αλλαγές στην προσέγγιση σε σχέση με την έκθεση του 1998, αναφέρονται λεπτομερώς στην παρούσα έκθεση και τα παραρτήματά της.

ΠΛΑΙΣΙΟ: Πρωτόκολλο (αριθ. 21 (πρώην 6)) σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να καθορίσουν τις λεπτομέρειες των κριτηρίων σύγκλισης που θα καθοδηγήσουν την Κοινότητα κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη μετάβαση στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ στις ακόλουθες διατάξεις, που προσαρτώνται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 1

Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ποσοστό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) ή σε συγκρίσιμη βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των εθνικών ορισμών.

Άρθρο 2

Το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης, που αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης, σημαίνει ότι τη στιγμή της εξέτασης το κράτος μέλος δεν αποτελεί αντικείμενο απόφασης του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104, παράγραφος 6 της συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος.

Άρθρο 3

Το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μελών με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 4

Το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων, που αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης, σημαίνει ότι, το υπό παρατήρηση κράτος μέλος, επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες. Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των εθνικών ορισμών.

Άρθρο 5

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου παρέχονται από την Επιτροπή.

Άρθρο 6

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το ENI ή την EKT ανάλογα με την περίπτωση, και με την επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 114, θεσπίζει τις κατάλληλες διατάξεις για τον καθορισμό των λεπτομερειών των κριτηρίων σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της συνθήκης, οι οποίες θα αντικαταστήσουν τότε το παρόν πρωτόκολλο.

Το εισαγωγικό τμήμα του παρόντος κεφαλαίου ακολουθεί περίληψη των βασικών συμπερασμάτων σχετικά με τη σύγκλιση στην Ελλάδα και τη Σουηδία. Η έκθεση συνεχίζεται με δύο κύρια κεφάλαια, ένα για την Ελλάδα και ένα για τη Σουηδία. Σε κάθε ένα από τα κεφάλαια αυτά, εξετάζονται τα κριτήρια σύγκλισης και οι λοιπές προϋποθέσεις με τη σειρά που εμφανίζονται στο άρθρο 121, παράγραφος 1. Κοινά στοιχεία και άλλες ιστορικές πληροφορίες που δεν αναφέρονται ειδικά στην Ελλάδα και τη Σουηδία αλλά είναι χρήσιμα για την αξιολόγηση περιέχονται στη σειρά παραρτημάτων που συμπληρώνει την έκθεση. Σε ολόκληρη την έκθεση γίνονται συχνές αναφορές στην έκθεση για τη σύγκλιση της Επιτροπής του 1998, και η τρέχουσα αξιολόγηση της Ελλάδας και της Σουηδίας θα πρέπει να ειδωθεί στο πλαίσιο της προηγούμενης έκθεσης. Η παρούσα έκθεση δεν επαναλαμβάνει όλες τις εξηγήσεις της έκθεσης του 1998, και επικεντρώνεται στις συγκεκριμένες καταστάσεις στην Ελλάδα και τη Σουηδία προκειμένου να αναφέρει τις απαραίτητες αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται τα κριτήρια και στις μεθόδους για την υποβολή των στοιχείων.

1.2.Βασικά συμπεράσματα

1.2.1. Ελλάδα

Η έκθεση της Επιτροπής για τη σύγκλιση του 1998 συμπέρανε ότι η Ελλάδα δεν πληρούσε κανένα από τα τέσσερα κριτήρια σύγκλισης. Ωστόσο, η νομοθεσία στην Ελλάδα θεωρείτο συμβιβάσιμη με τη συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ, παρά μια ατέλεια σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της ενσωμάτωσης της κεντρικής τράπεζας στο ΕΣΚΤ.

Τα δύο τελευταία έτη, η Ελλάδα πραγματοποίησε εντυπωσιακή πρόοδο προς τη σύγκλιση και η αξιολόγηση της παρούσας έκθεσης είναι θετική.

Η νομοθεσία στην Ελλάδα συνεχίζει να είναι συμβιβάσιμη με τη συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ, και μόλις εγκριθεί ένα νομοσχέδιο από το Κοινοβούλιο θα έχει πλέον αρθεί και η ατέλεια που προαναφέρθηκε.

Ο μέσος πληθωρισμός στην Ελλάδα τους 12 τελευταίους μήνες ως το Μάρτιο 2000 ήταν 2%, κάτω από την τιμή αναφοράς 2,4%. Το ποσοστό πληθωρισμού στην Ελλάδα είναι ίσο ή χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς από το Δεκέμβριο 1999. Η βελτίωση στη σταθερότητα των τιμών βασίζεται σε υγιή θεμέλια, αλλά υπάρχουν κίνδυνοι σε συνδυασμό με τη μείωση των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων και την κίνηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας προς την ισοτιμία μετατροπής όσο πλησιάζει η υιοθέτηση του ευρώ· είναι απαραίτητο να διατηρηθεί αυστηρή δημοσιονομική πολιτική και να διασφαλιστούν συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις ώστε να προληφθεί τυχόν αναζωπύρωση των πληθωριστικών πιέσεων. Η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών.

Η απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1994 σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Ελλάδα καταργήθηκε το 1999 (απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1999). Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε από 10,2% του ΑΕΠ το 1995 σε 1,6% το 1999, κάτω από την τιμή αναφοράς 3%. Ο δείκτης του ακαθάριστου δημόσιου χρέους έφτασε το ανώτατο επίπεδό του το 1996 με τιμή 111,3% του ΑΕΠ και έκτοτε μειώνεται κάθε χρόνο φτάνοντας το 1999 το 104,4%· ο δείκτης ακαθάριστου χρέους αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται και το 2001 υπολογίζεται να είναι κάτω από το 100% του ΑΕΠ. Η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης.

Η δραχμή συμμετείχε στον ΜΣΙ από το Μάρτιο 1998 ως το Δεκέμβριο 1998 και στον ΜΣΙ II από τον Ιανουάριο 1999, συνολική περίοδο που υπερβαίνει τα δύο έτη κατά τη στιγμή της παρούσας εξέτασης, και δεν αντιμετώπισε σοβαρές πιέσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η κεντρική ισοτιμία της δραχμής ανατιμήθηκε έναντι του ευρώ τον Ιανουάριο 2000. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η ελληνική δραχμή κυμάνθηκε στο μεγαλύτερο διάστημα πέρα του εύρους διακύμανσης του $\pm 2,25\%$ έναντι της κεντρικής ισοτιμίας (αρχικά έναντι του διαμέσου νομίσματος στον ΜΣΙ, και από τον Ιανουάριο 1999 έναντι του ευρώ). Ωστόσο, η απόκλιση της δραχμής ήταν πάνω από την κεντρική ισοτιμία. Αντικατόπτριζε, μεταξύ άλλων, τα υψηλότερα επιτόκια στην Ελλάδα και ήταν ενδεικτική των σοβαρών εντάσεων που παρατηρήθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Το μέσο μακροπρόθεσμο επιτόκιο στην Ελλάδα, σε ετήσια βάση, το Μάρτιο 2000 ήταν 6,4%, κάτω από την τιμή αναφοράς 7,2%. Η σύγκλιση των διαφορών των επιτοκίων το 1998 και το 1999 μείωσε σταδιακά το μέσο επιτόκιο στην Ελλάδα σε τιμές κάτω από την τιμή αναφοράς από τον Οκτώβριο 1999. Η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων.

Βάσει της αξιολόγησης σχετικά με την πλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Ελλάδα πέτυχε υψηλό βαθμό βιώσιμης σύγκλισης.

1.2.2. Σουηδία

Στην έκθεση της Επιτροπής για τη σύγκλιση του 1998, διαπιστωνόταν ότι η Σουηδία πληρούσε ήδη τρία από τα κριτήρια σύγκλισης (σταθερότητα των τιμών, δημοσιονομική κατάσταση⁷ και σύγκλιση των επιτοκίων) αλλά δεν πληρούσε το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Επιπλέον, η νομοθεσία στη Σουηδία εθεωρείτο ότι δεν είναι συμβιβάσιμη με τη συνθήκη και το καταστατικό της ΕΣΚΤ.

Το Νοέμβριο 1998 η Σουηδία ενέκρινε νομοθεσία για την τροποποίηση του Συντάγματος και νομοθετικών πράξεων που δεν διέφερε σημαντικά από τα νομοσχέδια στα οποία βασίστηκε η αξιολόγηση της έκθεσης για τη σύγκλιση του 1998. Η νομοθεσία στον τομέα αυτό παρέμεινε αμετάβλητη στη Σουηδία. Συνεπώς, η αξιολόγηση για τη νομική σύγκλιση της έκθεσης του 1998 ισχύει και σήμερα, δηλαδή η νομοθεσία στη Σουηδία δεν είναι συμβιβάσιμη με τη συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ.

Ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού στη Σουηδία σε δωδεκάμηνη βάση το Μάρτιο 2000 ήταν 0,8%, κάτω από την τιμή αναφοράς 2,4%. Πράγματι, η Σουηδία ήταν ένα από τα τρία κράτη μέλη με την καλύτερη επίδοση που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό αυτής της τιμής αναφοράς. Ο ρυθμός πληθωρισμού στη Σουηδία ήταν κάτω από την τιμή αναφοράς ολόκληρη την περίοδο μετά το Δεκέμβριο 1996. Η Σουηδία εξακολουθεί να πληροί το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών.

Η απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Ιουλίου 1995 σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Σουηδία καταργήθηκε το 1998 (απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Μαΐου 1998). Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε από 7,9% του ΑΕΠ το 1995 σε 2,0% το 1997, ενώ το 1998 και το 1999 καταγράφηκε πλεόνασμα 1,9%. Ο δείκτης του ακαθάριστου δημόσιου χρέους σημείωσε την ανώτατη τιμή του το 1994 και έκτοτε μειωνόταν κάθε έτος για να φτάσει το 65,5% του ΑΕΠ το 1999· ο δείκτης του ακαθάριστου χρέους αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται το 2000 και τα επόμενα έτη. Η Σουηδία πληροί το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης.

Η σουηδική κορώνα δεν συμμετείχε ποτέ στον ΜΣΙ ή τον ΜΣΙ ΙΙ· τα δύο εξεταζόμενα έτη η κορώνα διακυμάνθηκε έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ και του ευρώ, αντικατοπτρίζοντας, μεταξύ άλλων, την έλλειψη ενός στόχου συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η Σουηδία δεν πληροί το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Το μέσο μακροπρόθεσμο επιτόκιο στη Σουηδία, σε ετήσια βάση, το Μάρτιο 2000 ήταν 5,4%, κάτω από την τιμή αναφοράς 7,2%. Το επιτόκιο στη Σουηδία ήταν κάτω από την τιμή αναφοράς καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου μετά το Δεκέμβριο του 1996. Η Σουηδία εξακολουθεί να πληροί το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων.

Βάσει της παρούσας αξιολόγησης, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι δεν πρέπει να υπάρξει μεταβολή στο καθεστώς της Σουηδίας ως κράτους μέλους με παρέκκλιση.

⁷

Υπό την αίρεση έγκρισης από το Συμβούλιο της σύστασης της Επιτροπής, που υποβλήθηκε ταυτόχρονα με την έγκριση της έκθεσης για τη σύγκλιση του 1998, για την κατάργηση της απόφασης περί ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος στη Σουηδία.

2. ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Συμβιβάσιμο της εθνικής νομοθεσίας με τη συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών⁸

2.1.1. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου στην έκθεση του 1998

Το ελληνικό κοινοβούλιο ενέκρινε νομοθεσία το Δεκέμβριο 1997 προκειμένου να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ. Οι τροποποιήσεις στο νέο νόμο ενσωματώθηκαν στο καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος από τους μετόχους της τράπεζας το Δεκέμβριο 1997. Το τροποποιημένο καταστατικό εγκρίθηκε τελικά από το κοινοβούλιο το Μάιο 1998.

Στην έκθεσή της για τη σύγκλιση του 1998, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η νομοθεσία στην Ελλάδα ήταν συμβιβάσιμη με τις απαιτήσεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

Ωστόσο, παρατηρήθηκε μια ατέλεια η οποία συνίστατο στο γεγονός ότι το τροποποιημένο καταστατικό για την κεντρική τράπεζα περιλάμβανε ορισμένες εξουσίες της Τράπεζας της Ελλάδος τις οποίες θα διέθετε μόνο όσο η Ελλάδα δεν θα είχε εγκρίνει το ευρώ και η τράπεζα δεν θα αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ. Αυτό αφορούσε δύο σημεία: πρώτον, την εξουσία της Τράπεζας της Ελλάδος να επιβάλει ελάχιστα αποθεματικά και κυρώσεις στην περίπτωση μη συμμόρφωσης, διάταξη που δεν αναγνώριζε την αρμοδιότητα της ΕΚΤ στον τομέα αυτό· και δεύτερον, τη συμμετοχή της κεντρικής τράπεζας σε διεθνείς νομισματικούς και οικονομικούς οργανισμούς χωρίς αναφορά στο δικαίωμα έγκρισης της ΕΚΤ.

2.1.2. Νομοθετικές δράσεις που αναλήφθηκαν από το 1998 και επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας

Η νομοθεσία στην οποία βασίστηκε η αξιολόγηση του 1998 παραμένει εν ισχύ.

Στις 25 Απριλίου 2000, η γενική συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας της Ελλάδος ενέκρινε ορισμένα σχέδια τροποποίησης του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος. Τα περισσότερα αφορούσαν τεχνικές προσαρμογές προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με το πλαίσιο νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ. Μεταξύ των σχεδίων τροποποιήσεων υπάρχουν και δύο σημεία τα οποία εντοπίστηκαν ως ατέλειες στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998. Το νέο καταστατικό θα αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της ΕΚΤ στους τομείς αυτούς από την ημερομηνία κατά την οποία η Ελλάδα θα ενταχθεί στη ζώνη ευρώ. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αναμένεται να εγκριθούν από το κοινοβούλιο πριν από το τέλος του 2000.

– Στόχοι

Πρωταρχικός στόχος της Τράπεζας της Ελλάδος θα είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου αυτού, η τράπεζα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Με την υιοθέτηση από την Ελλάδα

⁸ Βλέπε παράρτημα Α για σύντομη περιγραφή των απαιτήσεων της συνθήκης στον τομέα αυτό, ιδιαίτερα για την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας.

του ενιαίου νομίσματος, η τράπεζα, στο πλαίσιο του ΕΣΚΤ, θα επιδιώξει τον πρωταρχικό στόχο για τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 105, παράγραφος 1 της συνθήκης.

– *Ανεξαρτησία*

Το Συμβούλιο Νομισματικής Πολιτικής, που είναι το κεντρικό όργανο λήψης αποφάσεων *"χαράσσει και ασκεί τη νομισματική πολιτική και αποφασίζει για θέματα που αφορούν την άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής, τη λειτουργία των συστημάτων πληρωμών και τη έκδοση τραπεζογραμματίων"*. Το Συμβούλιο Νομισματικής Πολιτικής αποτελείται από το διοικητή, δύο υποδιοικητές, και τρία μέλη ακόμη. Η θητεία τους είναι έξι ετών. Το Γενικό Συμβούλιο, ένα δεύτερο όργανο λήψης αποφάσεων, διατηρεί τις υπόλοιπες αρμοδιότητες που είχε μέχρι τώρα βάσει του καταστατικού της τράπεζας, εκτός από τα θέματα που εμπίπτουν στα καθήκοντα του ΕΣΚΤ, για τα οποία ευθύνεται ο διοικητής.

Το άρθρο 5Α του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος προβλέπει ότι *"η Τράπεζα της Ελλάδος και τα μέλη των οργάνων της δεν ζητούν ούτε δέχονται οδηγίες από την κυβέρνηση ή οργανισμούς. Η κυβέρνηση και οι λοιποί φορείς πολιτικής εξουσίας δεν επιδιώκουν να επηρεάζουν τα όργανα της Τράπεζας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους"*.

– *Ένταξη στο ΕΣΚΤ και λοιπή νομοθεσία*

Από την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από την Ελλάδα, η τράπεζα ενεργεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες της ΕΚΤ, όπως ορίζεται στο άρθρο 105, παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης και στα άρθρα 3 και 14.3 του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

Το άρθρο 12, παράγραφος 17 του νόμου του Δεκεμβρίου 1997 περιλαμβάνει μια ρήτρα προκειμένου να διασφαλίζει το συμβιβάσιμο. Ορίζει ότι: *"Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ ως εθνικού νομίσματος, κάθε διάταξη νόμου η οποία αντίκειται σε κανόνες πρωτογενούς ή παράγωγου δικαίου της ΕΕ που αφορούν τη λειτουργία του ΕΣΚΤ ή/και της ΕΚΤ παύει να ισχύει"*.

2.1.3. *Εκτίμηση του συμβιβάσιμου*

Η νομοθεσία της Ελλάδας είναι συμβιβάσιμη με τις απαιτήσεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

Η ατέλεια που αναφέρθηκε στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998 θα έχει αρθεί όταν θα εγκριθούν, με την παρούσα τους μορφή, τα σχέδια τροποποιήσεων της κεντρικής τράπεζας.

2.2.Σταθερότητα των τιμών⁹

2.2.1. Εξέλιξη του πληθωρισμού

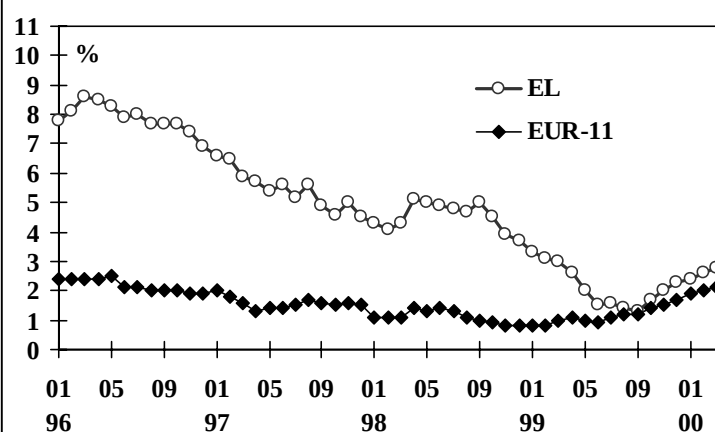
- Περιγραφή της κατάστασης στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998

Η Ελλάδα δεν πληρούσε το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998. Ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) στην Ελλάδα σε δωδεκάμηνη βάση τον Ιανουάριο 1998 ήταν 5,2%, πολύ πάνω από την τιμή αναφοράς 2,7%. Ο ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα υπερέβαινε την τιμή αναφοράς ολόκληρη την περίοδο από το Δεκέμβριο 1996, μολονότι η διαφορά είχε μειωθεί.

- Πρόσφατες τάσεις

Η πτωτική τάση του ρυθμού πληθωρισμού στην Ελλάδα, που ήταν προφανής βάσει των στοιχείων του ΕνΔΤΚ από το 1996, συνεχίστηκε και τα δύο τελευταία έτη. Η τάση αυτή διακόπηκε για ένα σύντομο διάστημα στα μέσα του 1998 μετά την υποτίμηση της δραχμής όταν εντάχθηκε στον ΜΣΙ το Μάρτιο 1998. Από τους τελευταίους μήνες του 1999 ο πληθωρισμός αυξήθηκε, επηρεασμένος κυρίως από την αύξηση των τιμών του πετρελαίου όπως συνέβη και στα άλλα κράτη μέλη.

Διάγραμμα 2.1 Ελλάδα - ετήσιο ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)
(εκατοστιαία μεταβολή του μηνιαίου δείκτη σε σχέση με το προηγούμενο έτος, (Μ/Μ-12))

Πηγή : Eurostat.

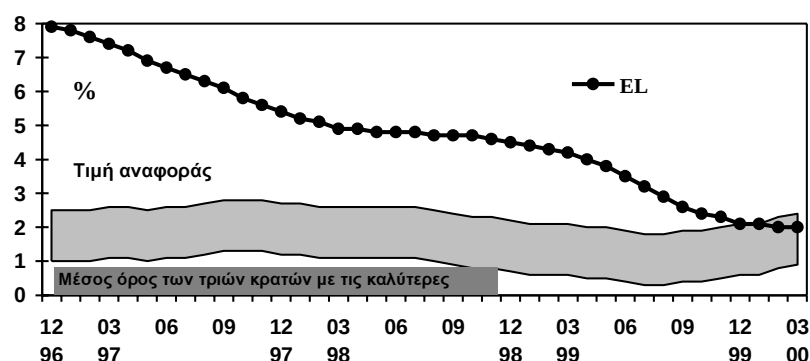
- Τήρηση της τιμής αναφοράς

Ο μέσος πληθωρισμός σε δωδεκάμηνη βάση που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της σύγκλισης μειωνόταν σταθερά από τα τέλη του 1996, οπότε ανερχόταν σε 8% (βλέπε πίνακα 2.1). Η διαφορά από την τιμή αναφοράς περιορίστηκε σταδιακά και μηδενίστηκε το Δεκέμβριο 1999. Τους επόμενους τρεις μήνες ως το Μάρτιο 2000, το μέσο ποσοστό πληθωρισμού στην Ελλάδα παρέμεινε κάτω από την τιμή αναφοράς (βλέπε διάγραμμα 2.2).

⁹

Βλέπε παράρτημα Β για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς, άλλα πρότυπα πληθωρισμού, και τη συνοπτική περιγραφή των βελτιώσεων στους εναρμονισμένους δείκτες των τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ).

Διάγραμμα 2.2 Ελλάδα - σύγκριση του μέσου ποσοστού πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) με την τιμή αναφοράς (%)

Σημ.: Η σκιαγραφημένη ζώνη αντιπροσωπεύει διάστημα 1,5 εκατοστιαίας μονάδας μεταξύ του μέσου ποσοστού πληθωρισμού στα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών (κάτω άκρο της ζώνης) και της τιμής αναφοράς (άνω άκρο της ζώνης).

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Το Μάρτιο 2000, η τιμή αναφοράς ήταν 2,4%, υπολογισμένη ως ο αριθμητικός μέσος όρος, σε δωδεκάμηνη βάση, του μέσου πληθωρισμού στα τρία κράτη μέλη με την καλύτερη επίδοση (Γαλλία, Αυστρία και Σουηδία) συν 1,5 εκατοστιαίες μονάδες. Το αντίστοιχο μέσο ποσοστό πληθωρισμού στην Ελλάδα ήταν 2,0% κάτω από την τιμή αναφοράς (βλέπε πίνακα 2.1).

– Επίδοση σε σχέση με άλλα πρότυπα μέτρησης πληθωρισμού

Η θετική επίδοση της Ελλάδας ως προς τον πληθωρισμό επιβεβαιώνεται και με άλλα πρότυπα σταθερότητας των τιμών (βλέπε παράρτημα Β). Για παράδειγμα, η τιμή αναφοράς υπολογισμένη με βάση τα τρία κράτη μέλη με την καλύτερη επίδοση στη ζώνη ευρώ (αποκλειομένης της Σουηδίας και περιλαμβανομένης της Γερμανίας) θα ήταν 2,5% κάτι που θα σήμαινε ελαφρώς καλύτερη επίδοση της Ελλάδας. Το ποσοστό πληθωρισμού στην Ελλάδα τοποθετείται μόλις στο ανώτατο όριο του ορισμού της ΕΚΤ για τη σταθερότητα των τιμών και είναι 0,6 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το μέσο όρο της ζώνης ευρώ. Πράγματι, πρέπει να σημειωθεί ότι δύο από τα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ έχουν τρέχοντα ποσοστά

Πίνακας 2.1

Ελλάδα : μέσο ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) και τιμή αναφοράς ^{α)}
(μεταβολή %)

	1996	1997	1998	1999	Μάρτιος 2000
ΕΛ	7,9	5,4	4,5	2,1	2,0
ΕΕ-11	2,2	1,6	1,1	1,1	1,4
ΕΥΡ-15	2,5	1,7	1,3	1,2	1,4
Τιμή αναφοράς ^{β)}	2,5	2,7	2,2	2,1	2,4

^{α)} Όπως μετράται με την εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου των 12 τελευταίων μηνιαίων δεικτών σε σχέση με τον αριθμητικό μέσο των 12 μηνιαίων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

^{β)} Μη σταθμισμένος μέσος όρος των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη πληθωρισμού συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα· η μέθοδος υπολογισμού είναι η ίδια με εκείνη που χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση για τη σύγκριση του 1998, βλέπε πίνακες του παραρτήματος Β.

Πηγή: Eurostat, Υπηρεσίες της Επιτροπής.

πληθωρισμού ανώτερα από τον πληθωρισμό στην Ελλάδα.

2.2.2. Βασικοί παράγοντες και διάρκεια των επιδόσεων ως προς τον πληθωρισμό

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι οικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες στη σταθερότητα, οι οποίες κατευθύνονταν σταθερά προς την ονομαστική σύγκλιση, διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο για τον αποπληθωρισμό στην Ελλάδα. Από σχεδόν 20% το 1990, ο ρυθμός αύξησης των τιμών καταναλωτή (αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης) μειώθηκε κατά πάνω από το ήμισυ στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Ως το 1996, η αντιπληθωριστική στρατηγική βασιζόταν πρωταρχικά στην καλούμενη πολιτική της σκληρής δραχμής: πρωταρχικός στόχος της νομισματικής πολιτικής ήταν η μείωση του πληθωρισμού βάσει ενός ενδιάμεσου στόχου διατήρησης της σχετικά σταθερής μέσης συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής έναντι του ECU. Ταυτόχρονα συνεχίστηκε η δημοσιονομική εξυγίανση χάρη και στο χαμηλότερο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους καθώς και μέτρων για την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής: το δημοσιονομικό έλλειμμα, που έφτανε περίπου το 16% του ΑΕΠ το 1990, μειώθηκε σε 7,8% του ΑΕΠ το 1996.

Στα τέλη του 1996, ξεκίνησε ένα νέο στάδιο, όταν φάνηκε ότι χρειαζόταν αυστηρότερος συνδυασμός οικονομικών πολιτικών. Η χρήση της συναλλαγματικής ισοτιμίας ως ονομαστικής "άγκυρας" απεδείχθη επιτυχής στρατηγική για τη μείωση του πληθωρισμού στην Ελλάδα· ωστόσο, με την επιτάχυνση της δραστηριότητας, αυξήθηκαν οι πιέσεις του κόστους εργασίας που οδήγησαν σε σημαντική ανατίμηση της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας και άρα απώλεια ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού για το 1997, η δημοσιονομική στρατηγική προσανατολίστηκε αποφασιστικά προς μέτρα ελέγχου των τρεχουσών πρωτογενών δαπανών. Ως το 1999 το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε σε 1,6% του ΑΕΠ και το πρωτογενές πλεόνασμα αυξήθηκε σημαντικά στο 5,8% του ΑΕΠ (βλέπε κεφάλαιο 2.3). Η νομισματική πολιτική παρέμεινε σχετικά αυστηρή και μετά το 1996. Ο πληθωρισμός, όπως μετράται από τον αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης, μειώθηκε περαιτέρω κατά 5,7 εκατοστιαίες μονάδες στο 2,5% το 1999.

– Μισθοί και εργατικό κόστος

Μετά μια περίοδο συγκρατημένων αυξήσεων το 1990-93, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιταχύνθηκε κατά τα έτη ως το 1997. Οι αυξήσεων των μισθών στο δημόσιο τομέα πάνω από τα πρότυπα ex-ante εκείνη τη περίοδο επηρέασαν τις εξελίξεις των μισθών στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος επωφελείτο από επιταχυνόμενη δραστηριότητα και υγιή κερδοφορία.

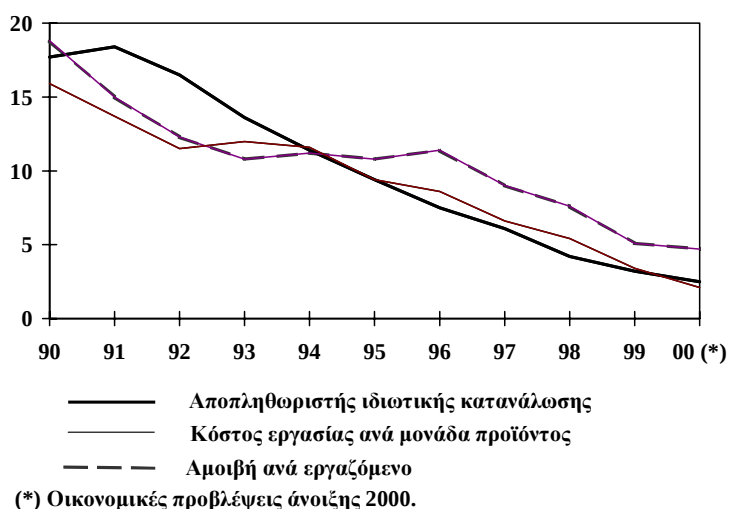
Το Μάρτιο 1998, μετά την είσοδο της δραχμής στον ΜΣΙ, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο της εισοδηματικής πολιτικής ως στοιχείου-κλειδί της αντιπληθωριστικής στρατηγικής. Η περιοριστική επίδραση της εισοδηματικής πολιτικής στο δημόσιο τομέα ενισχύθηκε σημαντικά το 1998 με την εφαρμογή μισθολογικών αυξήσεων 2,5% για τη χρονιά εκείνη και αυξήσεων αντίστοιχων με τον αναμενόμενο πληθωρισμό για τα επόμενα έτη. Το Μάιο 1998, υπεγράφη διετής εθνική συλλογική σύμβαση για τον ιδιωτικό τομέα· προέβλεπε αυξήσεις στους ελάχιστους μισθούς που δεν θα αντιστάθμιζαν τα κέρδη παραγωγικότητας το 1998 και το 1999 και περιλάμβαναν ρήτρα αντιστάθμισης για πληθωρισμό πάνω από τους ανακοινωθέντες στόχους για το τέλος κάθε έτους. Η συμφωνία αυτή θεωρήθηκε σημαντικό βήμα προς την καθιέρωση συγκρατημένων μισθολογικών αυξήσεων στην

Ελλάδα. Πράγματι, η συμφωνία οδήγησε σε επιβράδυνση των ονομαστικών αμοιβών των μισθωτών και του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος το 1998 και το 1999, παρά τη σχετικά έντονη οικονομική δραστηριότητα και την ενεργοποίηση της ρήτρας αντιστάθμισης (βλέπε πίνακα 2.2 και διάγραμμα 2.3).

– Εξωτερικές επιδράσεις στις εγχώριες τιμές

Η πολιτική της σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής βοήθησε στο να διασφαλιστεί ότι ο εισαγόμενος πληθωρισμός δεν αποτελούσε σημαντική πηγή πληθωριστικών πιέσεων την τελευταία δεκαετία. Πιο πρόσφατα, η διαδικασία αποπληθωρισμού υποβοηθήθηκε από το χαμηλό ή και αρνητικό εισαγόμενο πληθωρισμό που οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στη μείωση των τιμών των αγαθών (μη περιλαμβανομένου του πετρελαίου). Επίσης, η πληθωριστική επίδραση της υποτίμησης της δραχμής το Μάρτιο του 1998 στις τιμές απεδείχθη προσωρινή μόνο, αφού απορροφήθηκε πλήρως κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 1998. Οι αυξημένες τιμές του πετρελαίου ώθησαν το δείκτη τιμών καταναλωτή υψηλότερα στα τέλη του 1999, αλλά επηρέασαν περισσότερο την τιμή των προϊόντων παρά των υπηρεσιών (αντικατοπτρίζοντας εν μέρει κάποια ελευθέρωση των περισσότερων προστατευμένων τομέων της οικονομίας).

Διάγραμμα 2.3 Ελλάδα - τάσεις πληθωρισμού και μισθών (3ετής κινητός μέσος όρος της ετήσιας εκατοστιαίας μεταβολής)

Πίνακας 2.2

Ελλάδα : άλλοι δείκτες πληθωρισμού και κόστους
(ετήσια μεταβολή %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης						
EL	8,9	8,2	5,5	4,7	2,5	2,5
EUR-11	2,9	2,5	1,9	1,3	1,4	1,8
EE-15	2,9	2,6	2,0	1,6	1,6	1,9
Κόστος εργασίας: Ονομαστική αμοιβή ανά εργαζόμενο						
EL	12,9	8,8	12,4	5,8	4,8	4,7
EUR-11	3,4	3,1	2,4	1,5	2,2	2,5
EE-15	3,4	3,3	2,9	2,3	2,7	3,0
Παραγωγικότητα της εργασίας						
EL	1,2	2,8	3,8	0,3	2,2	2,5
EUR-11	1,8	1,3	1,8	1,3	1,0	2,0
EE-15	1,7	1,3	1,8	1,3	1,0	2,1
Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος						
EL	11,5	5,9	8,4	5,5	2,5	2,1
EUR-11	1,6	1,8	0,5	0,2	1,2	0,5
EE-15	1,6	2,0	1,0	1,0	1,7	0,9
Εισαγόμενος πληθωρισμός**						
EL	6,8	5,0	2,2	5,0	0,6	6,1
EUR-11	3,0	0,6	2,6	-1,2	0,0	3,5
EE-15	3,5	0,4	1,1	-1,9	-0,3	2,8

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

** Αποπληθωριστής εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

– *Αλλαγές στην έμμεση φορολογία*

Το τελευταίο τρίμηνο του 1998 και κατά τη διάρκεια του 1999, η κυβέρνηση εισήγαγε διάφορες περικοπές των συντελεστών έμμεσης φορολόγησης, που οδήγησαν σε μείωση του μετρούμενου πληθωρισμού μέσω της μηχανικής τους επίπτωσης στις τιμές καταναλωτή. Τα μέτρα αυτά δεν προορίζονταν να αρθούν αργότερα, και συνεπώς θα έχουν μόνιμη επίδραση στο επίπεδο των τιμών. Η συνολική άμεση επίδραση των περικοπών των συντελεστών έμμεσης φορολογίας, με την υπόθεση πλήρους μετακύλισης στις τιμές καταναλωτή, υπολογίζεται σε ετήσια βάση σε 0,7 εκατοστιαίες μονάδες το 1998 και 0,95 εκατοστιαίες μονάδες το 1999. Μέρος της επίδρασης των μέτρων που εγκρίθηκαν το 1999 εξακολουθεί να επηρεάζει τον πληθωρισμό. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα αυτά που εγκρίθηκαν, στο μεγαλύτερο μέρος τους, προς τα τέλη κάθε έτους, είχαν επίσης έμμεση θετική επίδραση στις μισθολογικές εξελίξεις, δεδομένου ότι συνέβαλαν στη μείωση του ποσοστού πληθωρισμού που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της προαναφερθείσας ρήτρας αντιστάθμισης.

– *Μεσοπρόθεσμες προοπτικές*

Η σημαντική πρόοδος που καταγράφηκε τα τελευταία έτη στη μείωση του πληθωρισμού αποδεικνύει ότι φαίνεται να δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα τα θεμέλια για σταθερότητα των τιμών.

Οι νομισματικές συνθήκες αναμένεται να χαλαρώσουν στο διάστημα μέχρι την υιοθέτηση του ευρώ, καθώς τα επιτόκια θα συγκλίνουν με τα επίπεδα της ζώνης ευρώ, η συναλλαγματική ισοτιμία θα κινείται προς την ισοτιμία μετατροπής και οι ανάγκες για αποθεματικά θα έχουν περιοριστεί. Μολονότι η χαλάρωση των νομισματικών συνθηκών αναμένεται να ενθαρρύνει την αύξηση της εγχώριας ζήτησης, η επίδρασή της μπορεί να περιοριστεί από το βαθμό στον οποίο η κίνηση των εγχωρίων επιτοκίων και της ισοτιμίας έχει προεξοφληθεί από τους οικονομικούς συναλλασσόμενους. Πράγματι, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια έχουν ήδη μειωθεί σημαντικά ενόψει της υιοθέτησης του ευρώ. Επιπλέον, δεδομένου ότι η επίδραση στα εισοδήματα από τα χαμηλότερα επιτόκια είναι ουσιώδης, η συνακόλουθη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών μπορεί να αντισταθμίσει την αύξηση της ζήτησης. Πράγματι, ένα σημαντικό τμήμα του χρέους του δημοσίου είναι στην κατοχή των εγχωρίων νοικοκυριών σε ομόλογα με διάφορα επιτόκια. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η σύγκλιση των επιτοκίων θα περιορίσει το εισόδημα των νοικοκυριών κατά 3% του ΑΕΠ. Πάντως, μακροπρόθεσμα, η επίδραση των χαμηλών επιτοκίων, σε συνδυασμό με την πρόσβαση στις πολυάριθμες και με σημαντικό βάθος χρηματοπιστωτικές αγορές με βάση το ευρώ, θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης.

Στο πλαίσιο αυτό, άλλες οικονομικές πολιτικές πρέπει να συμβάλουν καθοριστικά στη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Το Συμβούλιο, στη γνώμη του για το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης της Ελλάδας, που καλύπτει την περίοδο 1999-02¹⁰, κάλεσε την ελληνική κυβέρνηση να ενισχύσει την αντιπληθωριστική πτυχή των μέσων πολιτικής που διαθέτει, περιλαμβανομένων και της δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής της. Το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης του 1999 καθιστά σαφή τη δέσμευση των ελληνικών αρχών να

¹⁰

EE C 60 της 2.3.2000, σ. 4.

συνεχίσουν μεσοπρόθεσμα την πολιτική τους με προσανατολισμό στη σταθερότητα ώστε να μειωθεί περαιτέρω ο πληθωρισμός. Ο ρόλος της δημοσιονομικής πολιτικής ενισχύεται: ειδικότερα, προβλέπεται αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική για το 2001, οπότε αναμένεται να γίνουν πιο εμφανή τα αποτελέσματα από τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής. Το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης βασίζει επίσης την αντιπληθωριστική στρατηγική στη συνέχιση της συγκράτησης των μισθολογικών αυξήσεων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα· στον προϋπολογισμό του 2000, το ποσοστό των δαπανών για το δημόσιο τομέα διατηρήθηκε στο επίπεδο του 2,3%. Στον ιδιωτικό τομέα, συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις για τα δύο επόμενα έτη. Μια κατάλληλη διετής συλλογική σύμβαση το 2000 θα συνέβαλε στη συγκράτηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να προωθήσει μία τέτοια ρύθμιση· η σειρά φορολογικών και άλλων μέτρων που αποφασίστηκε το Σεπτέμβριο του 1999 με στόχο την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος μπορεί να διευκολύνει συμφωνίες για συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις.

Οι διαρθρωτικές πολιτικές αναμένεται να συμπληρώσουν τις προσπάθειες προς τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης επιβεβαιώνει τη δέσμευση της κυβέρνησης ενόψει της επιτάχυνσης του ρυθμού μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη λειτουργία των αγορών εργασίας, αγαθών και κεφαλαίων. Μολονότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις απαιτούν συνήθως χρόνο ώστε να παράγουν απτά αποτελέσματα, η ελευθέρωση των αγορών ηλεκτρισμού και τηλεπικοινωνιών στις αρχές του 2001, μετά τη μεταφορά της κοινοτικής νομοθεσίας, θα επηρεάσουν τις βραχυπρόθεσμες εξελίξεις των τιμών και θα ενισχύσουν επίσης το διαρκή χαρακτήρα της σταθερότητας των τιμών.

Συνολικά, αναμένεται κάποια αύξηση των τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα τα επόμενα τρίμηνα· ωστόσο, μια τέτοια εξέλιξη αναμένεται να είναι προσωρινή και δεν αναμένεται να φτάσει τάξη μεγέθους που να μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή προβλέπει ότι οι τιμές καταναλωτή στην Ελλάδα, μετρημένες με τον ΕνΔΤΚ θα αυξηθούν από 2,1% το 1999 σε 2,3% το 2000 και το 2001.

Η μεγάλη βελτίωση της επίδοσης της Ελλάδας στον πληθωρισμό φαίνεται να είναι βιώσιμη, εφόσον η δημοσιονομική πολιτική παραμείνει αυστηρή και συνεχιστούν οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις. Η Ελλάδα τηρεί την τιμή αναφοράς για τον πληθωρισμό από το Δεκέμβριο 1999. Η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών.

2.3.Δημοσιονομική κατάσταση

2.3.1. Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

Στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998 η Ελλάδα δεν πληρούσε το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης. Η Ελλάδα αποτελούσε ακόμη αντικείμενο απόφασης για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος (απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1994). Μολονότι σημειώθηκε πολύ σημαντική μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος από 13,8% του ΑΕΠ το 1993 σε 4,0% το 1997, το έλλειμμα παρέμενε πάνω από την τιμή αναφοράς 3%. Ο δείκτης του ακαθάριστου δημόσιου χρέους ήταν υψηλός και έφτασε την ανώτατη τιμή του 111,6% του ΑΕΠ το 1996 πριν μειωθεί σε 108,7% το 1997.

Τα δύο τελευταία έτη η Ελλάδα πραγματοποίησε περαιτέρω πρόοδο στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δείκτη ακαθάριστου χρέους. Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων¹¹ το φθινόπωρο του 1999, το δημοσιονομικό έλλειμμα υπολογίστηκε ότι περιορίστηκε σε 2,5% του ΑΕΠ το 1998 και αναμενόταν να μειωθεί περαιτέρω σε 1,9% του ΑΕΠ το 1999. Ο δείκτης του ακαθάριστου δημόσιου χρέους μειώθηκε περαιτέρω σε 106,0% του ΑΕΠ το 1998 (περίπου 6 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από την ανώτατη τιμή του 1996) και αναμενόταν να μειωθεί σε 104,5% το 1999.

Κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο αποφάσισε στις 17 Δεκεμβρίου 1999 να καταργήσει τη προηγούμενη απόφαση σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Ελλάδα.¹² Δεδομένου ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί πλέον αντικείμενο απόφασης του Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 6 της συνθήκης σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, η Ελλάδα πληροί πλέον το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης.

Στο υπόλοιπο τμήμα του παρόντος κεφαλαίου γίνεται επισκόπηση της τρέχουσας δημοσιονομικής κατάστασης και των προοπτικών στην Ελλάδα βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων.

2.3.2. Παρούσα δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές¹³

– Δημοσιονομικό έλλειμμα

Το 1999, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε περαιτέρω σε 1,6% του ΑΕΠ. Η φορολογική πολιτική κατέστη αυστηρότερη ώστε να περιορίσει τις πληθωριστικές πιέσεις από την προσαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής κατά την είσοδό της στον ΜΣΙ το Μάρτιο του 1998 και προγραμματίστηκε περαιτέρω μείωση των πρωτογενών δαπανών. Ωστόσο, τα τελικά αποτελέσματα έδειξαν ότι η βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης το 1999 ήταν κυρίως αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης των εσόδων, ενώ η μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους αντιστάθμισε εν μέρει τις υψηλότερες από ό,τι είχε προγραμματιστεί δημόσιες επενδύσεις· οι τρέχουσες πρωτογενείς δαπάνες μειώθηκαν οριακά ως ποσοστό του ΑΕΠ και το πρωτογενές πλεόνασμα έφτασε το 5,8% του ΑΕΠ.

¹¹ Με βάση ακόμη το ΕΣΟΛ 79, που χρησιμοποιήθηκε και για την κατάργηση των αποφάσεων σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος σε άλλα κράτη μέλη. Τα στοιχεία αυτά έλαβαν υπόψη τις πληροφορίες που υπέβαλαν οι ελληνικές αρχές το Σεπτέμβριο 1999 σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 3605/93. Η συμβιβαστικότητα των στοιχείων αυτών με τους κανόνες του ΕΣΟΛ και άλλες συστάσεις της Eurostat εξετάστηκε από την Eurostat, που επικύρωσε τα στοιχεία τα οποία υπέβαλε η Ελλάδα.

¹² ΕΕ L 12 της 18.1.2000, σ. 24.

¹³ Από το Μάρτιο 2000, χρησιμοποιούνται στοιχεία με βάση το ΕΣΛ 95 για τους σκοπούς της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και το δημοσιονομικό έλεγχο γενικά (βλέπε επίσης παράρτημα Γ). Η μετάβαση στο ΕΣΛ 95 συνεπάγεται αναθεώρηση προς τα πάνω του δείκτη του ελλείμματος στην Ελλάδα το 1998, που υπολογίζεται από τη Eurostat σε 0,7 εκατοστιαίες μονάδες. Η αναθεώρηση οφείλεται κυρίως στη διαφορετική αντιμετώπιση με το ΕΣΛ 95 των συναλλαγών της γενικής κυβέρνησης με τις δημόσιες επιχειρήσεις· ορισμένες συναλλαγές που αντιμετωπίζονταν προηγουμένως ως χρηματοπιστωτικές συναλλαγές αναταξινομήθηκαν ως κεφαλαιουχικές συναλλαγές, επηρεάζοντας το έλλειμμα.

Πίνακας 2.3

**Ελλάδα : δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα,
δημόσιο χρέος και δαπάνες για δημόσιες
επενδύσεις
(% του ΑΕΠ)**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+) / καθαρές δανειακές ανάγκες (-) γενικής κυβέρνησης						
EL	-10,2	-7,8	-4,6	-3,1	-1,6	-1,3
EUR-11	-4,9	-4,2	-2,6	-2,0	-1,2	-0,9
EE-15	-5,1	-4,2	-2,4	-1,5	-0,6	-0,4
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης						
EL	108,7	111,3	108,5	105,4	104,4	103,7
EUR-11	71,4	74,7	74,5	73,0	72,2	70,3
EE-15	69,5	72,1	71,0	69,0	67,6	65,1
Επενδυτικές δαπάνες γενικής κυβέρνησης**						
EL	3,2	3,2	3,5	3,7	4,2	4,3
EUR-11	2,7	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5
EE-15	2,6	2,5	2,3	2,2	2,3	2,3

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

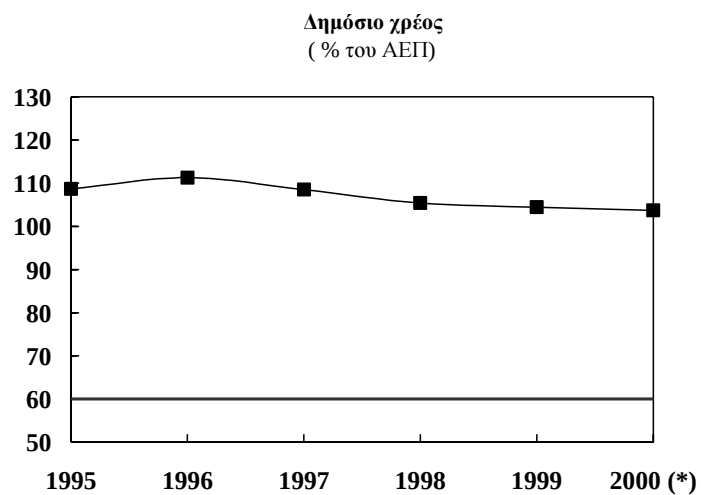
** Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου της γενικής κυβέρνησης.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Ο προϋπολογισμός του 2000 έχει ως στόχο δημοσιονομικό έλλειμμα 1,2% του ΑΕΠ, σύμφωνα με τις προβολές του επικαιροποιημένου προγράμματος σύγκλισης. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής προβλέπουν ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα είναι 1,3% του ΑΕΠ για το 2000. Το πρωτογενές πλεόνασμα αναμένεται να παραμείνει σε υψηλά επίπεδα. Το χαμηλότερο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους υπολογίζεται ότι θα αντισταθμίσει τα χαμηλότερα έσοδα του προϋπολογισμού.

Διάγραμμα 2.4

Ελλάδα - δημοσιονομικό έλλειμμα και δημόσιο χρέος

(*) Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής

– Επίδραση του οικονομικού κύκλου

Την περίοδο από το 1995 ως το 1999, το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος στην Ελλάδα ήταν περισσότερο αποτέλεσμα αυστηρότερης δημοσιονομικής πολιτικής και χαμηλότερων πληρωμών τόκων παρά επιδράσεων του οικονομικού κύκλου. Σύμφωνα με υπολογισμούς των υπηρεσιών της Επιτροπής, η αρνητική διαφορά μεταξύ πραγματικής και δυνητικής παραγωγής περιορίστηκε κατά την περίοδο ως το 1999 και αναμένεται να καταστεί θετική από το 2000. Εφόσον προσαρμοστεί για την επίδραση του οικονομικού κύκλου, η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος γίνεται οριακά μικρότερη σε σχέση με τη μεταβολή στο πραγματικό αποτέλεσμα. Η θετική επίδραση του επιχειρηματικού κύκλου στο δημοσιονομικό έλλειμμα την περίοδο 1995-99 είναι μικρότερη από 1 εκατοστιαία μονάδα του ΑΕΠ έναντι βελτίωσης 8,6 εκατοστιαίων μονάδων στο πραγματικό αποτέλεσμα.

Πίνακας 2.4 Ελλάδα : συνιστώσες της δημοσιονομικής εξυγίανσης μεταξύ 1995 και 1999 (Κυκλικά αναπροσαρμοσμένες, σε % της τάσης του ΑΕΠ)					
	Μεταβολή στο συνολικό αποτέλεσμα (1)=(3)-(2)	από την οποία:		από την οποία:	
		Μεταβολή στις πληρωμές τόκων (2)	Μεταβολή στο πρωτογενές αποτέλεσμα (3)=(4)-(5)	Μεταβολή στα έσοδα (4)	Μεταβολή στις πρωτογενείς δαπάνες (5)
EL	7,7	-3,5	4,2	5,2	1,0
EUR-11	4,0	-1,3	2,7	1,2	-1,5
EE-15	4,7	-1,3	3,4	1,1	-2,3
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.					

– Έκταση και σύνθεση της δημοσιονομικής προσαρμογής

Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος μετά το 1995 οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη συνεχή μείωση των πληρωμών τόκων ως ποσοστού του ΑΕΠ: αυτό κατέστη δυνατό με τη σταδιακή μείωση των επιτοκίων, λόγω της μείωσης του πληθωρισμού, με πράξεις ενεργού διαχείρισης του χρέους και με την έναρξη μείωσης του δείκτη ακαθάριστου χρέους. Ωστόσο, στο αποτέλεσμα αυτό συνέβαλαν οι ανανεωμένες προσπάθειες σταθεροποίησης που οδήγησαν σε ουσιαστική προσαρμογή, ιδίως μετά το 1996.

Από το 1995, η φορολογική εξυγίανση βασίστηκε σε διορθωτικά μέτρα, ορισμένα από τα οποία εγκρίθηκαν τα προηγούμενα έτη, και άλλα σε διάφορα στάδια, των οποίων η εφαρμογή έγινε σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Πρώτον, εγκρίθηκαν μέτρα το 1994 με στόχο τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής καθώς και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του υπολογισμού και της συλλογής των φόρων. Στη συνέχεια, το 1996-97, εγκρίθηκε

μία σημαντική σειρά μέτρων, διαρθρωτικής φύσης. Μεταξύ αυτών των μέτρων για την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων και την περαιτέρω διεύρυνση της φορολογικής βάσης, περιλαμβάνεται η μείωση ή η κατάργηση ορισμένων φορολογικών απαλλαγών, η αύξηση των φορολογικών συντελεστών για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, η εισαγωγή ενός φόρου ακίνητης περιουσίας και ενός φόρου 15% επί των τόκων των κρατικών ομολόγων.

Άλλα σημαντικά μέτρα που περιλαμβάνονταν σε αυτό το "πακέτο" είχαν ως στόχο των περιορισμό των πρωτογενών δαπανών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς των δαπανών. Η περισσότερο διαφανής διάρθρωση των μισθολογίων και η αυστηρότερη μέθοδος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα είχαν ως στόχο τον περιορισμό των τρεχουσών δαπανών. Ταυτόχρονα, κατεβλήθη προσπάθεια να περιοριστεί το μέγεθος του δημόσιου τομέα και να εξορθολογιστούν οι δαπάνες στον τομέα αυτό παράλληλα με τον περιορισμό και τον έλεγχο της αύξησης των κρατικών εγγυήσεων.

Από το 1997 η προσπάθεια εξυγίανσης στράφηκε κυρίως προς την κατεύθυνση της περικοπής των τρεχουσών δαπανών. Ειδικότερα, μια αυστηρότερη μισθολογική πολιτική στο δημόσιο τομέα που εγκρίθηκε το 1998 και βασίστηκε στον αναμενόμενο πληθωρισμό είχε ως αποτέλεσμα το "πάγωμα" των μισθών σε πραγματικές τιμές ως το 2000 και ίσως και για τη συνέχεια.

Οι πολιτικές αυτές επιτάχυναν τη δημοσιονομική εξυγίανση: το πρωτογενές πλεόνασμα αυξήθηκε από 1,0% του ΑΕΠ το 1995 σε 5,8% το 1999. Ωστόσο, η βελτίωση αυτή είναι κυρίως αποτέλεσμα των υψηλότερων εσόδων του προϋπολογισμού, ιδιαίτερα ικανοποιητικών το 1998 και το 1999, και της αύξησης της φορολογικής επιβάρυνσης. Οι εξελίξεις αυτές αντισταθμίστηκαν σε κάποιο βαθμό από τις μεγαλύτερες επενδυτικές δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν μόνο εν μέρει από την ταχύτερη απορρόφηση των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ. Οι μισθοί και οι λοιπές τρέχουσες πρωτογενείς δαπάνες δεν συνέβαλαν σχεδόν καθόλου στη συνολική μείωση του ελλείμματος την περίοδο 1995-1999, δείχνοντας κάποια ακαμψία.

Η φορολογική εξυγίανση στην Ελλάδα στηρίχτηκε κυρίως στη μείωση του ελλείμματος της κεντρικής κυβέρνησης. Οι υπόλοιποι υποτομείς της γενικής κυβέρνησης, και ειδικότερα τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, έχουν πλεονάσματα που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 2% του ΑΕΠ. Η κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης του 1990-1992 του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που επέτρεψε τη σταδιακή αύξηση των εισφορών και τον ορθολογισμό των δαπανών.

Οι δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις στην Ελλάδα, που συγχρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, κινήθηκαν σε υψηλά και αυξανόμενα επίπεδα τα πρόσφατα έτη. Σε σχέση με το ΑΕΠ, το μερίδιο των δημοσίων επενδύσεων αυξήθηκε από 3,2% το 1995 σε 4,2% το 1999. Επιπλέον, από το 1998, οι δημόσιες επενδύσεις υπερέβησαν το δημοσιονομικό έλλειμμα.

– Μεσοπρόθεσμες προοπτικές

Το ελληνικό επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης του 1999 επιβεβαιώνει τη στρατηγική που καθόριζε το προηγούμενο πρόγραμμα με στόχο την ολοκλήρωση της ονομαστικής σύγκλισης στις αρχές του 2000 ώστε να μπορεί η Ελλάδα να εισέλθει στη ζώνη ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2001. Έχει επίσης ως στόχο να επιτύχει μεσοπρόθεσμα δημοσιονομική κατάσταση που να πληροί τις προϋποθέσεις του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης.

Ξεκινώντας από τα θετικά αποτελέσματα του 1999, η δημοσιονομική εξυγίανση αναμένεται να περιορίσει το δημοσιονομικό έλλειμμα σε 0,2% του ΑΕΠ το 2001· το 2002 αναμένεται να υπάρχει πλεόνασμα της τάξης του 0,2%.

Κατά την περίοδο ως το 2002, οι μειώσεις στις πληρωμές τόκων αναμένεται να αποτελέσουν την κύρια πηγή βελτίωσης του προϋπολογισμού· το πρωτογενές πλεόνασμα θα παραμείνει ουσιαστικά αμετάβλητο σε υψηλά επίπεδα κοντά στο 6% του ΑΕΠ.

– Τάσεις του δημόσιου χρέους

Ο δείκτης του ακαθάριστου χρέους στην Ελλάδα έφτασε το ανώτατο όριο του 111,3% του ΑΕΠ το 1996 και έκτοτε μειώνεται συνεχώς. Το 1999 ανερχόταν σε 104,4% του ΑΕΠ και οι υπηρεσίες της Επιτροπής προβλέπουν να μειωθεί σε 103,7% το 2000. Στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης εκτιμάται ότι ο δείκτης του δημόσιου χρέους θα μειωθεί κατά 6,2% του ΑΕΠ την περίοδο 1999-2002, και θα περιοριστεί σε επίπεδα κάτω του 100% του ΑΕΠ από το 2001 και μετά. Συνεπώς έχει επιβεβαιωθεί μία σαφής τάση προς τα κάτω, αλλά ο δείκτης του χρέους παραμένει σε υψηλά επίπεδα πολύ πάνω από την τιμή αναφοράς του 60%.

Η μείωση του δείκτη του δημόσιου χρέους προβλέπεται να συνεχιστεί με βραδύτερο ρυθμό από ό,τι υπολογιζόταν λόγω του τωρινού μικρότερου δημοσιονομικού ελλείμματος και της σχετικά ισχυρής αύξησης του ΑΕΠ. Αυτό αντικατοπτρίζει την επίπτωση της λεγόμενης "προσαρμογή αποθεμάτων-ροών", η οποία οφείλεται σε μία σειρά από παράγοντες που μπορεί να αυξήσουν το χρέος, όπως μεταβολές στην αξία του χρέους σε συνάλλαγμα, μεταβολές στο καθαρό υπόλοιπο των κατεχόμενων χρηματοπιστωτικών στοιχείων και άλλες στατιστικές προσαρμογές. Αυτοί οι αυξητικοί για το χρέος παράγοντες ήταν ιδιαίτερα υψηλοί στην Ελλάδα στις αρχές

Πίνακας 2.5

**Ελλάδα : προβολές του
επικαιροποιημένου προγράμματος
σύγκλισης όσον αφορά την αύξηση του
ΑΕΠ, το δημοσιονομικό
πλεόνασμα/έλλειμμα και το δημόσιο
χρέος**

	1999	2000	2001	2002 2000*
Αύξηση του ΑΕΠ, ετήσια μεταβολή %				
EL	3,5	3,8	4,1	4,3
Καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+)/καθαρές δανειακές ανάγκες (-) γενικής κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ				
EL	-1,5	-1,2	-0,2	0,2
Χρέος γενικής κυβέρνησης, ως % του ΑΕΠ				
EL	104,2	103,3	99,5	98,0
<i>Πηγή: Επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης της Ελλάδας· βλέπε επίσης πίνακα Γ.3. του παραρτήματος</i>				

της δεκαετίας του 1990 και αντιπροσώπευαν ακόμη κατά μέσο όρο 3% του ΑΕΠ το χρόνο την περίοδο 1994-98.

Από το 1998, η μείωση της "προσαρμογής αποθεμάτων-ροών" οφείλεται εν μέρει στη μεγαλύτερη χρήση των εσόδων από τις ιδιωτικοποιήσεις προκειμένου να αποπληρωθεί το δημόσιο χρέος. Οι προσπάθειες ιδιωτικοποίησης είχαν προγραμματιστεί από την αρχή της τρέχουσας φάσης σταθεροποίησης, αλλά καθυστέρησαν ως το 1998. Η σειρά συνοδευτικών μέτρων που ανακοινώθηκαν με την είσοδο της δραχμής στον ΜΣΙ το Μάρτιο 1998 περιλάμβαναν ένα ευρύ σχέδιο ιδιωτικοποιήσεων, το οποίο θα εφαρμοζόταν ως τα τέλη του 1999. Έτσι, διατέθηκαν για την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους το 1999 χρηματοδοτικοί πόροι που ανέρχονται στο 2,5% του ΑΕΠ, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ελληνικού επικαιροποιημένου προγράμματος σύγκλισης του 1999.

Η διάρθρωση της ωρίμανσης του δημόσιου χρέους σταδιακά επιμηκύνθηκε τα τελευταία έτη, ώστε να καταστούν τα δημόσια οικονομικά λιγότερο ευάλωτα σε απότομες αλλαγές των επιτοκίων. Η μέση ωρίμανση των νέων δανείων αυξήθηκε από 1,6 έτη το 1994 σε πάνω από 6 έτη το 1999.

Από τα στοιχεία του παρόντος κεφαλαίου, μπορεί να διαπιστωθεί ότι η δημοσιονομική κατάσταση της Ελλάδας, η οποία δεν αποτελεί πλέον αντικείμενο απόφασης σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, βελτιώθηκε περαιτέρω το 1999 και αναμένεται να βελτιωθεί ακόμη το 2000. Δεν υπάρχει λόγος να ανακινήσει η Επιτροπή τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος για την Ελλάδα.

2.4.Σταθερότητα συναλλαγματικής ισοτιμίας

Στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση διατυπωνόταν η εκτίμηση ότι η Ελλάδα δεν πληροί το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Παρότι η δραχμή εισήλθε στον ΜΣΙ το Μάρτιο 1998, ωστόσο, το νόμισμα αυτό δεν είχε συμμετάσχει στο μηχανισμό κατά τη διάρκεια των δύο υπό εξέταση ετών (μέχρι το Φεβρουάριο 1998). Η δραχμή παρέμεινε σχετικώς σταθερή έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ κατά την υπό εξέταση περίοδο, αλλά σε ορισμένες στιγμές υπέστη πιέσεις οι οποίες εξουδετερώθηκαν με την αύξηση των εγχώριων επιτοκίων και παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος.

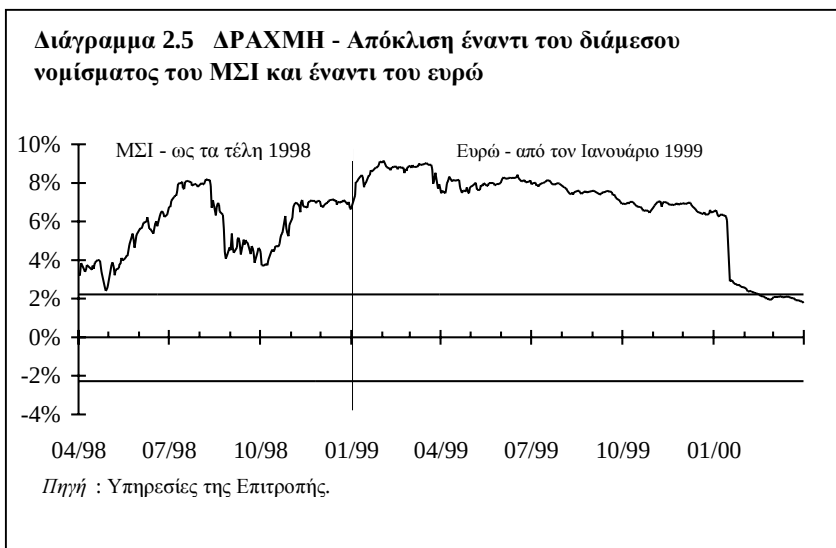
Στην ανά χείρας έκθεση, η εκτίμηση του κριτηρίου για τη συναλλαγματική ισοτιμία πραγματοποιείται βάσει του αναλυτικού πλαισίου που παρουσιάζεται στο παράρτημα Δ, όπου λαμβάνεται υπόψη η αλλαγή που επήλθε με την εισαγωγή του ευρώ στις αρχές του 1999. Όπως και στην έκθεση σύγκλισης του 1998, η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά την προ της εισαγωγής του ευρώ περίοδο εκτιμάται εξετάζοντας τη συμπεριφορά της δραχμής έναντι του διάμεσου νομίσματος στο πλαίσιο του ΜΣΙ¹⁴. Από την 1η Ιανουαρίου 1999 και μετέπειτα, η απόκλιση έναντι του ευρώ καθίσταται ο κατάλληλος δείκτης. Στο διάγραμμα 2.5 και στον πίνακα 2.6 συνοψίζεται η συμπεριφορά των αποκλίσεων αυτών κατά την υπό εξέταση περίοδο.

Για την παρούσα εκτίμηση, η διετής αυτή περίοδος εκτείνεται από τον Απρίλιο 1998 έως το Μάρτιο 2000. Η ελληνική δραχμή εισήλθε στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών

¹⁴ Ως διάμεσο νόμισμα στο πλαίσιο του ΜΣΙ ορίζεται το νόμισμα του οποίου η τιμή fixing σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία βρίσκεται πλησιέστερα στην κεντρική του τιμή έναντι του ευρώ.

Ισοτιμιών (ΜΣΙ) στις 16 Μαρτίου 1998, δηλαδή πριν ακριβώς από την έναρξη της διετούς περιόδου που καλύπτει η παρούσα εκτίμηση. Από την 1η Ιανουαρίου 1999 η δραχμή συμμετέχει στο νέο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ).

Κατά την είσοδο της δραχμής στον ΜΣΙ, η κεντρική της ισοτιμία έναντι του DEM καθορίστηκε σε επίπεδο 12,4% χαμηλότερο από τη μέση τιμή της αγοράς κατά τις δέκα προηγούμενες ημέρες. Δεδομένου όμως ότι η συναλλαγματική ισοτιμία στην αγορά δεν υποχώρησε στο επίπεδο της κεντρικής ισοτιμίας, η *de facto* υποτίμηση ήταν κάπως μικρότερη.

Στο διάστημα που ακολούθησε, η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής υποστηρίχτηκε από αυστηρή δημοσιονομική και νομισματική πολιτική οι οποίες αμφότερες αποσκοπούσαν στην εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών και στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, και επομένως στην επιτάχυνση του ρυθμού μακροοικονομικής σύγκλισης προς τις επιδόσεις της ζώνης ευρώ. Ειδικότερα, η Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να τιθασεύσει τον πληθωρισμό τιμών, διατήρησε τα ονομαστικά και τα πραγματικά επιτόκια σε επίπεδα σαφώς υψηλότερα από τις υπόλοιπες χώρες της μελλοντικής ζώνης ευρώ.¹⁵ Παρά τις βραχύβιες πληθωριστικές πιέσεις του Απριλίου 1998 λόγω φημών για πιθανή υποτίμηση της δραχμής που θα συμπίπτει με την απόφαση του Μαΐου περί συμμετοχής στην ΟΝΕ, η αλλαγή πολιτικής σύντομα κέρδισε την εμπιστοσύνη των χρηματαγορών, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τις μεγάλες εισροές κεφαλαίων οι οποίες συνέβαλαν στην άνοδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Στις αρχές Αυγούστου 1998, η δραχμή κυμαινόταν σε επίπεδο περίπου 8% υψηλότερο από την κεντρική της ισοτιμία έναντι του διάμεσου νομίσματος στο πλαίσιο του ΜΣΙ (βλ. διάγραμμα 2.5), και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού η Τράπεζα της Ελλάδος άρχισε να εξουδετερώνει εν μέρει τις επιπτώσεις από τις εισροές κεφαλαίων προκειμένου να αποτρέψει περαιτέρω ανατίμηση της δραχμής.

¹⁵

Ο μέσος όρος του τρίμηνου επιτοκίου της χρηματαγοράς στην Ελλάδα ήταν 13,9% το 1998 και 10,3% το 1999, σε σύγκριση με το 3,9% και 3,0% στη ζώνη ευρώ.

Η ανατίμηση ανακόπηκε προσωρινά λόγω της αναταραχής στις διεθνείς χρηματαγορές το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1998, η οποία προκλήθηκε από την αναστολή εξυπηρέτησης του χρέους της Ρωσίας που αποφασίστηκε τον Αύγουστο. Πιέσεις υπέστη κυρίως η ελληνική αγορά ομολόγων, οι οποίες όμως γρήγορα μεταδόθηκαν στις αγορές χρήματος και συναλλάγματος. Τα επιτόκια της αγοράς αυξήθηκαν κατακόρυφα, σε αντίθεση με την επικρατούσα τάση στην υπόλοιπη ΕΕ, ενώ η δραχμή υποχώρησε κατά περίπου 4% στη διάρκεια του Αυγούστου 1998. Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν αύξησε τα επιτόκια, αλλά παρενέβη στην αγορά συναλλάγματος με σκοπό την αποφυγή υπερβολικά μεγάλων διακυμάνσεων του νομίσματος.¹⁶

Πίνακας 2.6

Ελλάδα : απόκλιση της GRD έναντι του διάμεσου νομίσματος του ΜΣΙ και έναντι του ευρώ

	Μέση (%)	Απόλυτη μέση (%)	Μέγιστη (%)	Ελάχιστη (%)	Τυπική απόκλιση	Ημέρες < -2,25%
ΜΣΙ ^{α)}	5,74	5,74	8,20	2,41	1,52	0
ΜΣΙ ΙΙ ^{β)}	6,76	6,76	9,16	1,78	2,17	0
Σύνολο περιόδου	6,38	6,38	9,16	1,78	2,01	0
α) ΜΣΙ , 1.4.98-31.12.98. β) ΜΣΙ ΙΙ, 1.1.99-31.3.2000. <i>Πηγή:</i> Υπηρεσίες της Επιτροπής.						

¹⁶

Λόγω της ρωσικής κρίσης του Αυγούστου 1998, τα ελληνικά επιτόκια της αγοράς αυξήθηκαν σημαντικά. Το επιτόκιο τριών μηνών αυξήθηκε κατά 5-6 εκατοστιαίες μονάδες στη διάρκεια του μήνα, ενώ προσωρινά προσέγγισε το 18,5% στα τέλη Αυγούστου. Αντίστοιχα, η απόκλιση των επιτοκίων τριών μηνών σε σχέση με τη Γερμανία αυξήθηκε σε περίπου 15 εκατοστιαίες μονάδες στα τέλη Αυγούστου. Ωστόσο, οι αυξήσεις αυτές ήταν βραχύβιες, και η απόκλιση σύντομα υποχώρησε στα προ της κρίσης επίπεδα των περίπου 9,5 εκατοστιαίων μονάδων. Η αύξηση στις μακροπρόθεσμες αποδόσεις ήταν μικρότερη, περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες, αλλά η διάρκειά της ήταν μεγαλύτερη. Η μακροπρόθεσμη απόκλιση έναντι της Γερμανίας αυξήθηκε τον Αύγουστο από 2,7 σε 4,2 εκατοστιαίες μονάδες, ανήλθε στο ανώτατο όριο των 4,7 εκατοστιαίων μονάδων το Σεπτέμβριο 1998, και υποχώρησε στα προ της κρίσης επίπεδα αρκετά αργότερα και συγκεκριμένα στις αρχές του 1999.

Στις αρχές του 1999, η δραχμή είχε πλήρως ανακάμψει και ξεκίνησε το έτος κινούμενη σε επίπεδο περίπου 7% υψηλότερο από την κεντρική της ισοτιμία έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ (GRD/EUR 353,109). Η ανατίμηση συνεχίστηκε τον Ιανουάριο 1999, γεγονός το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να ανέλθει η δραχμή, στα τέλη αυτού του μήνα, στο ανώτατο επίπεδο του 9,2% υψηλότερα από την κεντρική της ισοτιμία. Έκτοτε, η δραχμή άρχισε να κινείται προς την κεντρική της ισοτιμία στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, παράλληλα με την μείωση του βραχυπρόθεσμου επιτοκίου προς τα επίπεδα της ζώνης ευρώ. Στις 14 Ιανουαρίου 2000, και ενώ η συναλλαγματική ισοτιμία του εν λόγω νομίσματος στην αγορά εξακολουθούσε να είναι υψηλότερη κατά 6% από την κεντρική τιμή, οι ελληνικές αρχές ζήτησαν την ανατίμηση της κεντρικής ισοτιμίας. Η νέα ισοτιμία GRD/EUR καθορίστηκε σε 340,75, η οποία σημαίνει ανατίμηση της κεντρικής τιμής κατά 3,6%.

Μετά την ανατίμηση και τα ευνοϊκά στοιχεία για τον πληθωρισμό, η Τράπεζα της Ελλάδος μείωσε το βασικό επιτόκιο καταθέσεων 14 ημερών κατά 100 σημεία βάσης σε 9,75% στις 28 Ιανουαρίου 2000 και στη συνέχεια κατά 50 επιπλέον σημεία βάσης στις 8 Μαρτίου 2000. Η απόκλιση των επιτοκίων τριών μηνών έναντι της ζώνης ευρώ μειώθηκε αντίστοιχα από 6,1 εκατοστιαίες μονάδες στην αρχή του 2000 σε 5 εκατοστιαίες μονάδες στα μέσα Μαρτίου, υποστηρίζοντας την προσέγγιση της δραχμής προς τη νέα της κεντρική τιμή στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. Στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής στην αγορά ήταν κατά 1,8% υψηλότερη από την κεντρική της τιμή.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, η μέση απόκλιση της ισοτιμίας της δραχμής στην αγορά από την κεντρική της τιμή έναντι του μέσου νομίσματος και επομένως του ευρώ ήταν 6,4%. Η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής (έναντι του DEM μέχρι τις 31.12.1998 και έναντι του ευρώ στη συνέχεια) παρουσίασε γενικώς χαμηλή και μειούμενη μεταβλητότητα κατά την υπό εξέταση περίοδο, με εξαίρεση το διάστημα της αναταραχής στις χρηματαγορές κατά τους τελευταίους μήνες του 1998.

Τα προαναφερθέντα στοιχεία συνοψίζονται ως εξής:

- η δραχμή συμμετείχε στον ΜΣΙ και στη συνέχεια στον ΜΣΙ ΙΙ επί συνολικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο ετών·
- η ισοτιμία της δραχμής κυμαινόταν σε επίπεδο ανώτερο της κεντρικής της ισοτιμίας έναντι του διάμεσου νομίσματος στον ΜΣΙ καθ' όλη την περίοδο Απριλίου-Δεκεμβρίου 1998. Από την εισαγωγή του ευρώ και του ΜΣΙ ΙΙ, η δραχμή παρέμεινε πάντα σε επίπεδα υψηλότερα της κεντρικής της τιμής έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ·
- κατά την υπό εξέταση περίοδο, δεν σημειώθηκε υποτίμηση της κεντρικής ισοτιμίας της δραχμής ούτε στο πλαίσιο του ΜΣΙ ούτε του ΜΣΙ ΙΙ·
- παρότι η δραχμή γνώρισε ορισμένες εντάσεις στο αποκορύφωμα της αναταραχής που σημειώθηκε στις διεθνείς χρηματαγορές το καλοκαίρι του 1998, οι πιέσεις αυτές είχαν μόνο προσωρινό χαρακτήρα και δεν επηρέασαν σημαντικά τη θέση του ελληνικού νομίσματος στον ΜΣΙ.

Επομένως, η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

2.5.Μακροπρόθεσμο επιτόκιο¹⁷

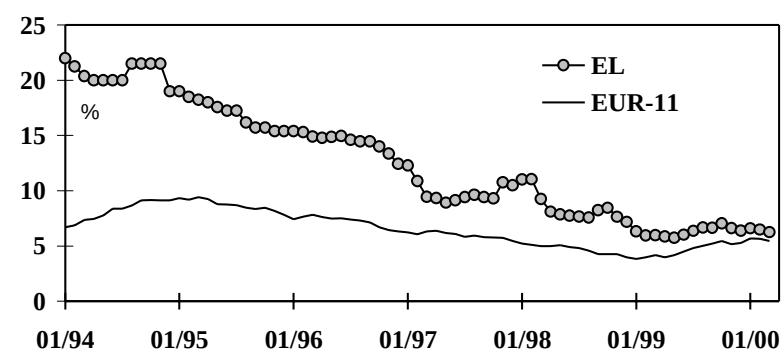
Στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση διατυπωνόταν η εκτίμηση ότι η Ελλάδα δεν πληροί το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων. Το μέσο μακροπρόθεσμο επιτόκιο στην Ελλάδα στους δώδεκα μήνες έως τον Ιανουάριο 1998 ανερχόταν σε 9,8%, ήταν δηλαδή σαφώς ανώτερο της τιμής αναφοράς του 7,8%.

Τη δεκαετία του 1990, η Τράπεζα της Ελλάδος ακολούθησε αντιπληθωριστική στρατηγική που βασίστηκε σε αυστηρή νομισματική πολιτική και σε ισχυρή συναλλαγματική ισοτιμία. Μετά την είσοδο της δραχμής στον ΜΣΙ το Μάρτιο 1998, τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια διατηρήθηκαν σε σχετικά υψηλά επίπεδα, τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε πραγματικούς όρους, ενώ παράλληλα η δραχμή παρέμεινε σε επίπεδο υψηλότερο των διμερών κεντρικών της τιμών στη δέσμη ισοτιμιών του ΜΣΙ.

Καθώς αυξανόταν η αξιοπιστία της πορείας αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού και σημειωνόταν πρόοδος στην προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια άρχισαν να υποχωρούν προς τα επίπεδα των χωρών της ζώνης ευρώ, παρότι η απόκλιση παρέμενε σημαντική (βλέπε διάγραμμα 2.6).

Διάγραμμα 2.6 Μακροπρόθεσμο επιτόκιο

Ελλάδα και EUR-11 (μηνιαίοι μέσοι όροι)

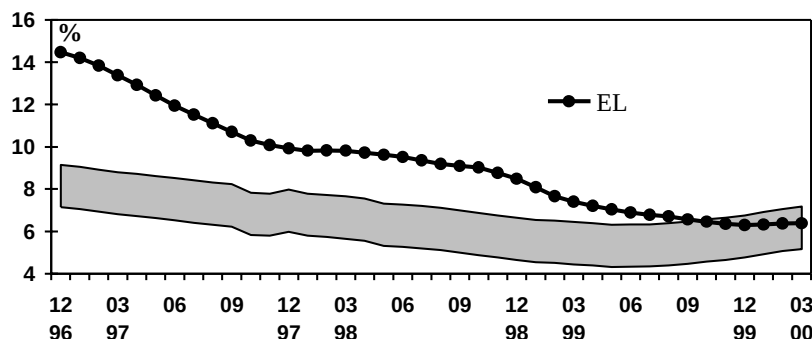
Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η σύγκλιση αυτή διακόπηκε προσωρινά κατά την περίοδο της αναταραχής στις διεθνείς χρηματαγορές (καλοκαίρι/φθινόπωρο 1998). Μετά την αναστολή εξυπηρέτησης του χρέους της Ρωσίας τον Αύγουστο 1998, εμφανίστηκαν εντάσεις στην ελληνική αγορά ομολόγων, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση της διαφοράς απόδοσης μεταξύ ελληνικών ομολόγων και του μέσου όρου των δεκαετών ομολόγων αναφοράς της ζώνης ευρώ από 2,9 εκατοστιαίες μονάδες στα τέλη Ιουλίου σε 4,2 εκατοστιαίες μονάδες στα τέλη Αυγούστου. Η διαφορά αυτή ανήλθε στο ανώτατο επίπεδό της τον Οκτώβριο, όταν έφτασε στις 4,7 εκατοστιαίες μονάδες. Μέχρι τον Ιανουάριο 1999, η διαφορά αυτή είχε υποχωρήσει στα προ της κρίσης επίπεδα, και έκτοτε σημειώθηκε πρόοδος προς την κατεύθυνση της σύγκλισης των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Το Μάρτιο του 2000, η διαφορά απόδοσης των δεκαετών ομολόγων μεταξύ Ελλάδας και της ζώνης ευρώ είχε υποχωρήσει στα 80 σημεία βάσης..

¹⁷

Βλέπε παράρτημα Ε για πληροφορίες σχετικά με τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το μακροπρόθεσμο επιτόκιο και για τα χρησιμοποιηθέντα στοιχεία.

Διάγραμμα 2.7 Ελλάδα - σύγκριση του μέσου μακροπρόθεσμου επιτοκίου με την τιμή αναφοράς

Σημ.: Η σκιαγραφημένη ζώνη αντιπροσωπεύει διάστημα 2 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ του μέσου επιτοκίου στις τρεις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών (κάτω άκρο της ζώνης) και της τιμής αναφοράς (άνω άκρο της ζώνης).

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Το διάγραμμα 2.7 απεικονίζει την εξέλιξη του ετήσιου μέσου όρου του μακροπρόθεσμου επιτοκίου στην Ελλάδα, το οποίο λαμβάνεται υπόψη για την εκτίμηση του κριτηρίου της συνθήκης, σε σύγκριση με την εξέλιξη της τιμής αναφοράς (πρόκειται για την άνω ζώνη του διαγράμματος). Μειούμενο σταθερά από το 1996, το μέσο επιτόκιο στην Ελλάδα έφτασε στην τιμή αναφοράς τον Οκτώβριο 1999 και έκτοτε παραμένει σε επίπεδο κατώτερο της τιμής αυτής. Το Μάρτιο 2000, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, η τιμή αναφοράς, η οποία προκύπτει από το μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων στη Γαλλία, Αυστρία και Σουηδία συν 2 εκατοστιαίες μονάδες, ήταν 7,1% (βλέπε παράρτημα Ε). Ο δωδεκάμηνος μέσος όρος της απόδοσης των δεκαετών ελληνικών ομολόγων αναφοράς ήταν 6,4%, δηλαδή κατώτερος από την τιμή αναφοράς. Επομένως, η Ελλάδα πληροί το κριτήριο της σύγκλισης των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Πίνακας 2.7

Ελλάδα : μακροπρόθεσμα επιτόκια
(μέσοι όροι 12μήνου)

	1995	1996	1997	1998	1999	Μάρτιος 2000 ^{α)}
EL	17,0	14,5	9,9	8,5	6,3	6,4
Τιμή αναφοράς ^{β)}	---	9,1	8,0	6,6	6,8	7,2

α) Μέσος όρος Απριλίου 1999-Μαρτίου 2000.

β) Μέσος όρος των επιτοκίων των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών συν 2 εκατοστιαίες μονάδες· βλέπε παράρτημα Ε, πίνακας Ε.1.

Πηγή: ΕΚΤ, Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Συμπληρωματικοί παράγοντες

2.5.1. Τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών

– Εξέλιξη στις αγορές προϊόντων

Από τα στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο και τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) προκύπτει ότι, σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη, η ελληνική οικονομία δεν παρουσιάζει τον ίδιο βαθμό ενσωμάτωσης στις ευρωπαϊκές αγορές προϊόντων. Κατά την περίοδο 1996-98, ο δείκτης ενδοκοινοτικό εμπόριο/ΑΕΠ¹⁸ για την Ελλάδα ήταν της τάξης του 10%, δηλαδή ο χαμηλότερος στην ΕΕ, γεγονός το οποίο εν μέρει μπορεί να αποδοθεί στην περιφερειακή θέση της Ελλάδας. Επιπλέον, ο δείκτης εμπόριο/ΑΕΠ σημείωσε ελαφρά υποχώρηση από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 (από 11,3% το 1990 σε 9,7% το 1997). Η υποχώρηση αυτή μπορεί να αποδοθεί στα πολιτικά προβλήματα της γειτονικής πρώην Γιουγκοσλαβίας. Ωστόσο, το 1998, ο δείκτης αυτός ανήλθε εκ νέου στο 10,4%, το οποίο αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο των πρόσφατων οικονομικών μεταρρυθμίσεων που ανέλαβε η ελληνική κυβέρνηση. Επίσης, σε σχετικώς χαμηλά επίπεδα παραμένουν και οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων. Ο δείκτης ενδοκοινοτικές ΑΞΕ/ΑΕΠ για την περίοδο 1996-98 ανήλθε σε 0,7%, το οποίο είναι πολύ κατώτερο από το μέσο όρο του 1,7% που σημειώνεται στην ΕΕ. Το στοιχείο αυτό αποτελεί επίσης αντανάκλαση του γεγονότος ότι η διασυνοριακή δραστηριότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών στις οποίες εμπλέκονται ελληνικές επιχειρήσεις εξακολουθεί να είναι σχετικώς αμελητέα. Πάντως, και στην περίπτωση αυτή τα σχετικά στοιχεία εμφανίζουν ανοδική τάση. Ενώ ο δείκτης ενδοκοινοτικές ΑΞΕ/ΑΕΠ παρέμεινε σταθερά κατώτερος του 0,7% την περίοδο 1993-96, ο δείκτης αυτός ανήλθε σε 0,7% το 1997 και σε 0,9% το 1998.

Το σχετικώς χαμηλό επίπεδο ενσωμάτωσης της ελληνικής οικονομίας στις ευρωπαϊκές αγορές προϊόντων μπορεί να συνδεθεί με την έλλειψη ανταγωνιστικών πιέσεων στις ελληνικές αγορές προϊόντων και τα σχετικώς υψηλά επίπεδα τιμών που προκύπτουν λόγω της κατάστασης αυτής. Τα συνολικά επίπεδα τιμών προ φόρων στην Ελλάδα είναι υψηλότερα από ό,τι θα αναμενόταν για μία χώρα με συγκριτικά χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Αν και οι τιμές για τα προϊόντα της μεταποιητικής βιομηχανίας ήταν το 1997 μόλις χαμηλότερες του μέσου όρου της ΕΕ, γεγονός το οποίο αποτελεί ένδειξη ότι ο ελληνικός μεταποιητικός τομέας ήταν ωστόσο εκτεθειμένος στον ανταγωνισμό από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, τα επίπεδα τιμών¹⁹ για ορισμένα κεφαλαιουχικά αγαθά όπως οι μηχανές γραφείου και οι υπολογιστές ήταν σχετικώς υψηλά. Τα επίπεδα τιμών στους τομείς των υπηρεσιών και των κατασκευών ήταν, όπως αναμενόταν, πολύ κατώτερα του μέσου όρου της ΕΕ. Μία ακραία περίπτωση αποτελεί το επίπεδο τιμών για την αγορά μεταφορικών υπηρεσιών, το οποίο ήταν χαμηλότερο από το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ.

Επίσης, η Ελλάδα άρχισε με σχετική καθυστέρηση τις προσπάθειες οικονομικής μεταρρύθμισης. Έτσι, εξακολουθούν να παραμένουν ορισμένα εμπόδια που πρέπει να αρθούν ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης ενσωμάτωση της Ελλάδας στις ευρωπαϊκές αγορές προϊόντων:

¹⁸

Πρόκειται για το λόγο: (ενδοκοινοτικές εισαγωγές + ενδοκοινοτικές εξαγωγές) / (2xΑΕΠ)

¹⁹

Οι τιμές στην Ελλάδα δεν ελέγχονται διοικητικώς πλην των προϊόντων διυλιστηρίου και των φαρμακευτικών προϊόντων.

- Η Ελλάδα ενσωματώνει με βραδείς ρυθμούς τη νομοθεσία για την ενιαία αγορά και το Νοέμβριο του 1999 το ποσοστό μη ενσωμάτωσης ήταν υψηλότερο από οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.
- Καταβάλλονται προσπάθειες ελευθέρωσης με σκοπό το άνοιγμα των βιομηχανιών δικτύου στον ανταγωνισμό, το άνοιγμα όμως αυτό πραγματοποιείται με ρυθμό βραδύτερο από ό,τι στα υπόλοιπα κράτη μέλη. Ωστόσο στην εγχώρια αγορά, οι δημόσιες επιχειρήσεις εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Πρόσφατα, ωστόσο, άρχισαν να υλοποιούνται ορισμένες μεταρρυθμίσεις που θα συμβάλουν στη βελτίωση της κατάστασης:

- Ένα σχετικά υψηλό μερίδιο προσκλήσεων υποβολής προσφορών για τις δημόσιες συμβάσεις δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα.
- Σημειώθηκε πρόοδος στην ιδιωτικοποίηση των δημοσίων επιχειρήσεων, ιδίως όσον αφορά τις τηλεπικοινωνίες, τα διυλιστήρια, την ύδρευση, τις υπηρεσίες

Πίνακας 2.8							
Ελλάδα : αγορές προϊόντων							
	Ελλάδα			ΕΕ-15			
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	Σχόλια:
Εξωκοινοτικό εμπόριο ως % του ΑΕΠ	6,3	6,2	6,2	8,9	9,7	9,7	(Εξαγωγές + Εισαγωγές)/(2xΑΕΠ)
Ενδοκοινοτικό εμπόριο ως % του ΑΕΠ	9,9	9,7	10,4	15,1	15,6	16,1	“
Ενδοκοινοτικό μερίδιο ΑΞΕ (%)	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	1,7	Εισροή ΑΞΕ σε % του ΑΕΠ
Μερίδιο διασυνοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων	0,1	0,3	0,4	100	100	100	% του συνόλου της ΕΕ (1998, 9 μήνες)
Οδηγίες ενιαίας αγοράς ^{α)}	7,5	5,2	6,2	26,7	14,9	12,6	% που δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί (1997-1999)
Αξία των προσκλήσεων υποβολής προσφορών δημοσ. στην Επίσημη Εφημερίδα	37,9	43,3	44,7	11,2	12,8	13,1	% του συνόλου των δημοσίων συμβάσεων
Συνολικό επίπεδο τιμών	76	80	76	100	100	100	ΕΕ-15=100, 1998 εκτίμηση
Επίπεδο τιμών στη μεταποίηση	96	96	:	100	100	:	ΕΕ-15=100
Επίπεδο τιμών στις υπηρεσίες	71	74	:	100	100	:	“
Επίπεδο τιμών στις κατασκευές	68	72	:	100	100	:	“
Παραγωγικότητα εργασίας	:	75	:	:	100	:	ΠΑΔ, ΕΕ-15=100
Απασχόληση στις ΜΜΕ	87	86	:	66	66	:	Ως % της συνολικής απασχόλησης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες
α) Για την ΕΕ-15, ποσοστό των οδηγιών για την εσωτερική αγορά που δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί στο σύνολο της Ένωσης. Πηγή: ΟΟΣΑ, AMDATA, BACH, Eurostat και υπηρεσίες της Επιτροπής.							

επίγειας εξυπηρέτησης στα αεροδρόμια και στον τραπεζικό τομέα. Επίσης, οι δημόσιες επιχειρήσεις εκτίθενται ολοένα και περισσότερο στις δυνάμεις της αγοράς και σταδιακά επιτεύχθηκε η ορθολογική παροχή των υπηρεσιών.

Η ελληνική αγορά τίτλων του δημοσίου αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς κατά τα πρόσφατα έτη. Το 1997 καθιερώθηκε σύστημα κύριων διαπραγματευτών αγοράς στο οποίο συμμετέχουν εγχώριες και ξένες τράπεζες. Το 1998 θεσπίστηκε ηλεκτρονικό σύστημα διαπραγμάτευσης στη δευτερογενή αγορά, στο οποίο από τον Ιανουάριο 1999 περιλαμβάνεται και η πρωτογενής αγορά (δημοπρασίες τίτλων του δημοσίου). Το Φεβρουάριο 2000, η Ελλάδα εξέδωσε το πρώτο της ομολογιακό δάνειο από τη σύσταση της νέας υπηρεσίας διαχείρισης του χρέους· αυτή ήταν και η πρώτη έκδοση ομολόγων του δημοσίου σε ευρώ. Η Ελλάδα υιοθέτησε έτσι μία νέα στρατηγική η οποία συνίσταται στην πραγματοποίηση διεθνών εκδόσεων που αποσκοπούν ειδικά στην προσέλκυση διεθνών επενδυτών στην ελληνική αγορά τίτλων του δημοσίου ενόψει της πιθανής υιοθέτησης του ευρώ. Αυτή η έκδοση ομολόγων σε ευρώ αποτελεί την πρώτη έκδοση "παράλληλου" ομολόγου, το οποίο σημαίνει ότι το ομόλογο αυτό θα καταστεί ανταλλάξιμο με το δραχμικό ομόλογο αναφοράς το οποίο εκδόθηκε το Μάρτιο του 2000 με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις. Σε περίπτωση που υιοθετήσει το ευρώ, η Ελλάδα προτίθεται να μετατρέψει τα εγχώρια κρατικά της ομόλογα σε ευρώ, αυξάνοντας έτσι τη ρευστότητα και τον όγκο των εκδόσεων τίτλων του δημοσίου.

Το τελευταίο χρόνο πραγματοποιήθηκαν στο χρηματιστήριο σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Ειδικότερα, οι όροι εισαγωγής μετοχών στο χρηματιστήριο έγιναν πιο ευέλικτοι και εναρμονίστηκαν με τα ισχύοντα στις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ. Στις μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνονται επίσης η διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας, η καθιέρωση ηλεκτρονικού ολοκληρωμένου συστήματος διαπραγμάτευσης, η καθιέρωση χρηματιστηρίου παραγώγων και η σχεδιαζόμενη ίδρυση νέου χρηματιστηρίου για ΜΜΕ που παρουσιάζουν υψηλό αναπτυξιακό δυναμικό. Το 1999 διπλασιάστηκε, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ο αριθμός των εταιρειών (156) που άντλησαν κεφάλαια από το χρηματιστήριο Αθηνών, και τα συνολικά αντληθέντα ποσά τετραπλασιάστηκαν και υπερέβησαν τα 3.300 δισ. GRD.

Κατά τα τελευταία δύο έτη σημειώθηκαν σημαντικές διαρθρωτικές προσαρμογές στον τραπεζικό τομέα. Ορισμένες κρατικές τράπεζες ιδιωτικοποιήθηκαν, ενώ αναμένονται περαιτέρω ιδιωτικοποιήσεις κατά το τρέχον έτος. Επιπλέον, ο τραπεζικός τομέας διέρχεται περίοδο πλήρους εξορθολογισμού ως αποτέλεσμα συγχωνεύσεων και εξαγορών. Το 1999 τα κέρδη του ελληνικού τραπεζικού τομέα σημείωσαν άνοδο, εν μέρει λόγω της ισχυρής ανάπτυξης του τομέα κατά τα τελευταία έτη της δεκαετίας 1990.

2.5.2. *Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*

Το 1999, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε έλλειμμα της τάξης του 1,4% του ΑΕΠ.²⁰ Το εμπορικό ισοζύγιο παρουσίασε έλλειμμα της τάξης του 13,1% του ΑΕΠ ενώ το ισοζύγιο υπηρεσιών εμφάνισε πλεόνασμα 5,7% του ΑΕΠ. Το καθαρό εισόδημα των συντελεστών παραγωγής και οι καθαρές μεταβιβάσεις ανήλθαν συνολικά στο 6% του ΑΕΠ. Στις καθαρές μεταβιβάσεις περιλαμβάνονται οι πόροι από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ οι οποίοι αντιπροσωπεύουν περίπου το 3% του ΑΕΠ.

²⁰

Τα στοιχεία του τμήματος αυτού βασίζονται στις στατιστικές των εθνικών λογαριασμών σύμφωνα με το ΕΣΛ 95.

Οι επιδόσεις του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών επιδεινώθηκαν το 1996 και το 1997 λόγω της πραγματικής ανατίμησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας και της συγκριτικά ισχυρής αύξησης της εγχώριας ζήτησης σε σχέση με τους εμπορικούς εταίρους. Μετά την υποτίμηση της δραχμής και την είσοδο του νομίσματος αυτού στον ΜΣΙ το Μάρτιο του 1998, οι επιδόσεις στο σκέλος των εξαγωγών βελτιώθηκαν. Παρά το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης ο οποίος ήταν ανώτερος του μέσου όρου της ΕΕ, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών βελτιώθηκε το 1998 και το 1999. Δεδομένου ότι η εγχώρια ζήτηση παρέμεινε ισχυρή και οι επιπτώσεις από την υποτίμηση εξουδετερώνονται, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να διευρυνθεί και να ανέλθει στο 2% περίπου του ΑΕΠ κατά το τρέχον έτος.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα αυξήθηκε αισθητά και ανήλθε στο 23% περίπου του ΑΕΠ το 1999 (η επίδοση αυτή πρέπει να συγκριθεί με μέσο δείκτη επενδύσεων στη ζώνη ευρώ της τάξης του 21% περίπου του ΑΕΠ). Η δημόσια αποταμίευση έγινε θετική το 1999 ενώ η ιδιωτική αποταμίευση ανήλθε στο 19% του ΑΕΠ κατά το ίδιο έτος, ήταν δηλαδή μόλις κατώτερη από το μέσο όρο της ζώνης EUR-11. Από τους δείκτες αυτούς προκύπτει ότι το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών της Ελλάδας οφείλεται στην ισχυρή άνοδο των επενδύσεων και όχι σε ανεπαρκή εθνική αποταμίευση (βλέπε πίνακα 2.9).

Πίνακας 2.9 Ελλάδα : εξωτερικοί δείκτες (ως % του ΑΕΠ)					
	1995	1996	1997	1998	1999
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών					
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-0,9	-2,4	-2,3	-1,9	-1,4
Εμπορικό ισοζύγιο	-12,2	-13,2	-13,4	-13,3	-13,1
Αποταμίευση και επενδύσεις					
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	18,6	19,5	21,0	22,1	23,1
Ακαθάριστη αποταμίευση	18,0	17,4	18,7	20,1	20,9
από την οποία: δημόσια αποταμίευση	-6,8	-5,2	-1,3	0,0	2,0
από την οποία: ιδιωτική αποταμίευση	24,8	22,7	20,0	20,1	18,9
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής, εθνικολογιστική βάση (ΕΣΟΛ 95).					

Το μεγάλο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, το σημαντικό πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών και το θετικό καθαρό υπόλοιπο του εισοδήματος των συντελεστών παραγωγής και των μεταβιβάσεων αποτελούν μακροχρόνια χαρακτηριστικά του ελληνικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Μακροπρόθεσμα, και στο βαθμό που η ελληνική οικονομία προσεγγίζει το μέσο όρο της ΕΕ σε όρους παραγωγικότητας και βιοτικού επιπέδου, οι μεταβιβάσεις από την ΕΕ ενδέχεται να περιοριστούν και να υποχωρήσουν σε σχέση με το σημερινό επίπεδο το οποίο επιτεύχθηκε εν μέρει λόγω των χρηματοδοτήσεων από το τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης 2000-2006. Σήμερα, η δομή των εσόδων της Ελλάδας από εξαγωγές διαφέρει από εκείνη των άλλων οικονομιών της ζώνης ευρώ, καθότι εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό ενώ οι εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων κινούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα (οι εξαγωγές μεταποιημένων

προϊόντων προς τη ζώνη ευρώ μόλις υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ). Μεσοπρόθεσμα, για να επιτύχει η ελληνική οικονομία καλύτερα αποτελέσματα στο σκέλος των εξαγωγών απαιτείται να βελτιωθεί η προσφορά από άποψη παραγωγικότητας της εργασίας και διαφοροποίησης του φάσματος των παραγόμενων προϊόντων.

2.5.3. Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλοι δείκτες τιμών

Η εξέταση της εξέλιξης του κατά μονάδα κόστους εργασίας και των άλλων δεικτών τιμών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1, περιλαμβάνεται στο τμήμα για τη σταθερότητα των τιμών (βλέπε 2.1.2).

3. ΣΟΥΗΔΙΑ

3.1. Συμβιβάσιμο της εθνικής νομοθεσίας με τη συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών²¹

3.1.1. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου στην έκθεση του 1998

Η Επιτροπή, στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η ισχύουσα στη Σουηδία νομοθεσία δεν ήταν συμβιβάσιμη με τις απαιτήσεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ. Στην έκθεση αυτή υπογραμμίζονταν τα ακόλουθα μη συμβιβάσιμα στοιχεία:

- η νομοθεσία δεν προέβλεπε την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας·
- η νομοθετική πρόταση περιλάμβανε τροποποίηση του Συντάγματος, η οποία όμως, όπως προέβλεπε το Σύνταγμα, έπρεπε να εγκριθεί τελικά από το νέο κοινοβούλιο που θα προέκυπτε από τις γενικές βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου 1998. Ήταν επομένως σαφές ότι η κεντρική τράπεζα της Σουηδίας δεν θα ήταν ανεξάρτητη κατά την ημερομηνία εγκαθίδρυσης του ΕΣΚΤ·
- το σχέδιο νόμου δεν διασφάλιζε την πλήρη ενσωμάτωση της κεντρικής τράπεζας στο ΕΣΚΤ· ειδικότερα, στις διατάξεις σχετικά με την αρμοδιότητα της κεντρικής τράπεζας (Riksbank) στον τομέα της νομισματικής πολιτικής δεν αναγνωριζόταν η αρμοδιότητα του ΕΣΚΤ στο θέμα αυτό.

Εκτός από τα προαναφερθέντα μη συμβιβάσιμα στοιχεία, η Επιτροπή σημείωνε επίσης δύο ελλείψεις στο σχέδιο νόμου της άνοιξης του 1998:

- βάσει της πρότασης για τροποποίηση του Συντάγματος, η Riksbank διατηρούσε το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων· στη διάταξη αυτή δεν αναγνωριζόταν η αρμοδιότητα του ΕΣΚΤ στον εν λόγω τομέα, όπως ορίζεται στο άρθρο 106 της συνθήκης·
- η επιβαλλόμενη από το σχέδιο νόμου απαγόρευση στη Riksbank να ζητεί ή να δέχεται υποδείξεις καλύπτει μόνο τη νομισματική πολιτική και δεν επεκτείνεται σε όλα τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ, όπως ορίζεται στο άρθρο 105 της συνθήκης.

3.1.2. Νομοθετική δραστηριότητα από το 1998 και επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας

Η κυβέρνηση κατέθεσε το Νοέμβριο 1997 στο κοινοβούλιο πρόταση τροποποίησης του Συντάγματος, του Riksdag Act και του Riksbank Act. Η τροποποίηση αυτή του Συντάγματος έπρεπε να εγκριθεί από δύο διαδοχικά κοινοβούλια. Το κοινοβούλιο ενέκρινε τις τροποποιήσεις του Συντάγματος για πρώτη φορά το Μάρτιο του 1998 και για δεύτερη φορά το Νοέμβριο του 1998, μετά τις γενικές εκλογές. Με την ευκαιρία αυτή, το κοινοβούλιο ενέκρινε επίσης τον τροποποιημένο Riksdag Act, τον Riksbank Act (νόμος περί κεντρικής τράπεζας) και ένα νέο νόμο για τη συναλλαγματική πολιτική, με τον οποίο η αρμοδιότητα για την άσκηση της

²¹ Βλέπε παράρτημα Α για μία σύντομη περιγραφή των απαιτήσεων της συνθήκης στον τομέα αυτό, ιδίως για την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας.

πολιτικής αυτής μεταβιβάζεται από την κεντρική τράπεζα στην κυβέρνηση. Όλη η νέα αυτή νομοθεσία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1999.

Η εγκριθείσα το Νοέμβριο του 1998 νομοθεσία δεν παρουσίαζε σημαντικές διαφορές από τα σχέδια νόμων με βάση τα οποία έγινε η εξέταση στο πλαίσιο της έκθεσης σύγκλισης του 1998.

– *Στόχοι*

Οι στόχοι της κεντρικής τράπεζας ορίζονται ως ακολούθως:

"Στόχος των ενεργειών της κεντρικής τράπεζας (Riksbank) είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Επιπλέον, η Riksbank προωθεί την ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων πληρωμών." (Riksbank Act, Κεφάλαιο 1, Άρθρο 2).

– *Ανεξαρτησία*

Σύμφωνα με τον τροποποιημένο Riksbank Act, θεσπίστηκε εκτελεστικό συμβούλιο, του οποίου καθήκον είναι η διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής. Το διοικητικό συμβούλιο διορίζει όλα τα μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου για περίοδο έξι ετών, ενώ ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας θα συγκαταλέγεται μεταξύ των μελών του. Το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από έντεκα μέλη τα οποία διορίζονται από το Riksdag. Το διοικητικό συμβούλιο έχει εποπτικό ρόλο και δεν διαθέτει αρμοδιότητα σε θέματα νομισματικής πολιτικής.

Η μεταρρύθμιση του 1998 περιλάμβανε και νέα ουσιαστικά στοιχεία με τα οποία διασφαλιζόταν η ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας. Ειδικότερα, με την τροποποίηση του συντάγματος, απαγορεύεται πλέον στις δημόσιες αρχές να δίνουν στην κεντρική τράπεζα υποδείξεις σχετικά με τη νομισματική πολιτική. Από την άλλη πλευρά, ο Riksbank Act απαγορεύει στα μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου της Riksbank να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις για ζητήματα νομισματικής πολιτικής. Προ της μεταρρύθμισης του 1998, η Riksbank ήταν υποχρεωμένη να ζητεί τη γνώμη της κυβέρνησης πριν από τη λήψη αποφάσεων στον τομέα αυτό· με την τροποποίηση του Riksbank Act, η υποχρέωση αυτή μετατράπηκε σε απαίτηση ενημέρωσης της κυβέρνησης πριν από τη λήψη σημαντικών αποφάσεων σε ζητήματα νομισματικής πολιτικής.

– *Ένταξη στο ΕΣΚΤ και άλλα νομοθετικά μέτρα*

Αρμόδια για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής είναι η Riksbank, χωρίς να γίνεται αναφορά στην αρμοδιότητα του ΕΣΚΤ στον τομέα αυτό. Επίσης, τέτοιου είδους αναφορά δεν γίνεται ούτε και κατά τον καθορισμό του δικαιώματος της τράπεζας να επιβάλει ελάχιστα αποθεματικά για νομισματικούς λόγους.

3.1.3. *Εκτίμηση του συμβιβάσιμου*

Η νομοθεσία της Σουηδίας δεν είναι συμβιβάσιμη με τις απαιτήσεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ. Πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα μη συμβιβάσιμα στοιχεία:

- η εφαρμοζόμενη από την 1η Ιανουαρίου 1999 νομοθεσία δεν διασφαλίζει την πλήρη ένταξη της Riksbank στο ΕΣΚΤ· ειδικότερα στις διατάξεις για την

αρμοδιότητα της Riksbank σε θέματα νομισματικής πολιτικής δεν αναγνωρίζεται η αρμοδιότητα του ΕΣΚΤ στον τομέα αυτό.

Επιπλέον, παραμένουν οι ακόλουθες ατέλειες:

- ο ορισμός των στόχων της Riksbank περιλαμβάνει τη σταθερότητα των τιμών αλλά δεν περιέχει αναφορά στη στήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Κοινότητα, ένα στόχο τον οποίο πρέπει να επιδιώκει το ΕΣΚΤ σύμφωνα με το άρθρο 105, παράγραφος 1 της συνθήκης, με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών·
- στην περιγραφή του αποκλειστικού δικαιώματος της Riksbank για έκδοση τραπεζογραμματίων δεν αναγνωρίζεται η αρμοδιότητα του ΕΣΚΤ στον τομέα αυτό·
- η προβλεπόμενη για τις δημόσιες αρχές απαγόρευση να διατυπώνουν υποδείξεις και για τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της Riksbank να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις καλύπτει μόνο τα ζητήματα νομισματικής πολιτικής. Η εφαρμογή του κανόνα αυτού σε όλα τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ αναφέρεται μόνο στην αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νόμου.

3.2. Σταθερότητα των τιμών²²

3.2.1. Εξέλιξη του πληθωρισμού

– Περιγραφή της κατάστασης στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση

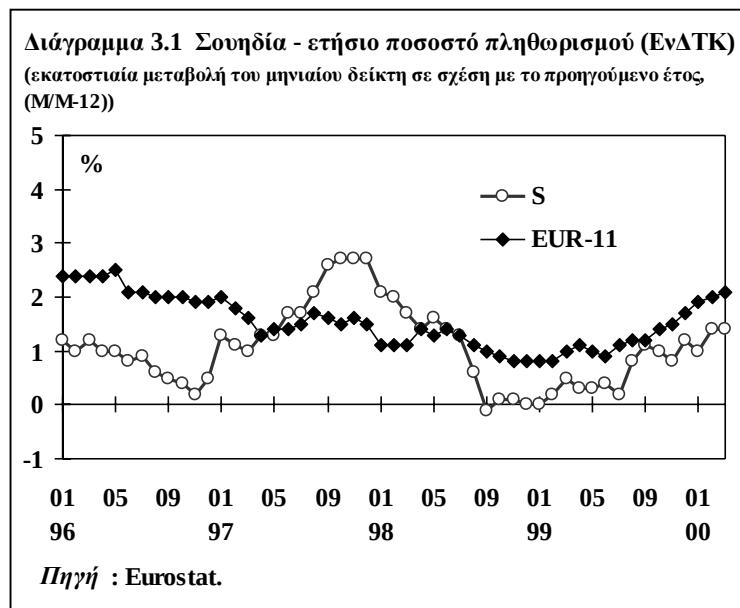
Σύμφωνα με την εκτίμηση που περιλαμβάνεται στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση, η Σουηδία ικανοποιούσε ήδη το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών. Ο μέσος δείκτης πληθωρισμού στη Σουηδία κατά τη διάρκεια των 12 μηνών μέχρι τον Ιανουάριο 1998 ήταν 1,9%, δηλαδή κατώτερος από την τιμή αναφοράς του 2,7%. Ο δείκτης πληθωρισμού στη Σουηδία παρέμεινε κατώτερος της τιμής αναφοράς καθ' όλη την περίοδο από το Δεκέμβριο 1996, ενώ για το διάστημα από το Δεκέμβριο 1996 έως το Σεπτέμβριο 1997 η Σουηδία συγκαταλεγόταν μεταξύ των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας των τιμών.

– Πρόσφατες τάσεις

Ο ετήσιος πληθωρισμός στη Σουηδία (όπως μετράται από τη μεταβολή του μηνιαίου ΕνΔΤΚ σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του προηγούμενου έτους (βλέπε διάγραμμα 3.1)), αφού αυξήθηκε το 1997, στη συνέχεια υποχώρησε κατά τη διάρκεια του 1998 και το φθινόπωρο του ίδιου αυτού έτους η Σουηδία κατέγραφε μηδενικό πληθωρισμό. Το 1999, ο ετήσιος πληθωρισμός παρέμεινε υπό έλεγχο κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, προς τα τέλη όμως του έτους αυτού κινήθηκε ανοδικά και το Μάρτιο 2000 έφτασε στο 1,4%.

²²

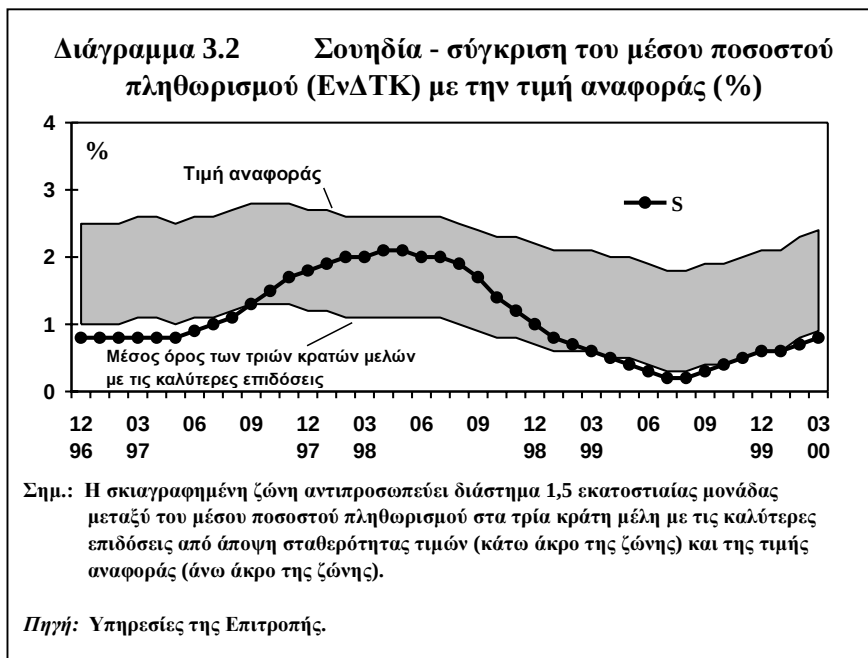
Για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς, το ζήτημα των άλλων προτύπων πληθωρισμού, και μία σύντομη περιγραφή των βελτιώσεων όσον αφορά τους εναρμονισμένους δείκτες τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) βλέπε παράρτημα Β.

– Τήρηση της τιμής αναφοράς

Στη Σουηδία, ο μέσος ετήσιος δείκτης πληθωρισμού, ο οποίος χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του κριτηρίου σύγκλισης, σημείωσε διακυμάνσεις αλλά συνέχισε να κινείται σε επίπεδα κατώτερα της τιμής αναφοράς. Αφού ανήλθε σε επίπεδο μόλις ανώτερο του 2% κατά το πρώτο εξάμηνο του 1998, ο μέσος δείκτης πληθωρισμού υποχώρησε με ταχύτατο ρυθμό σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο. Από το Φεβρουάριο 1999, η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας των τιμών (βλέπε διάγραμμα 3.2).

Το Μάρτιο 2000, τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις σε όρους σταθερότητας των τιμών ήταν η Γαλλία, η Αυστρία και η Σουηδία, ενώ ο απλός αριθμητικός μέσος των μέσων ετήσιων δεικτών πληθωρισμού στις τρεις αυτές χώρες ανερχόταν σε 0,9%. Η τιμή αναφοράς, η οποία υπολογίζεται κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση, ήταν 2,4%. Ο μέσος δείκτης πληθωρισμού στη Σουηδία το Μάρτιο 2000 ήταν 0,7%, δηλαδή πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς (βλέπε πίνακα 3.1 και διάγραμμα 3.2).

- Επίδοση βάσει άλλων προτύπων μέτρησης του πληθωρισμού

Η καλή επίδοση της Σουηδίας όσον αφορά τον πληθωρισμό αποδεικνύεται και στην περίπτωση που η σύγκριση πραγματοποιηθεί βάσει άλλων πιθανών προτύπων μέτρησης του πληθωρισμού (βλέπε

πίνακα Β.1. του παραρτήματος). Εάν δεν συμπεριληφθεί η Σουηδία στον υπολογισμό της τιμής αναφοράς και χρησιμοποιηθούν οι τρεις χώρες της ζώνης ευρώ με τις καλύτερες επιδόσεις, η τιμή αυτή είναι ελαφρώς ανώτερη και ανέρχεται σε 2,5%. Επιπλέον, το Μάρτιο 2000 η επίδοση της Σουηδίας όσον αφορά τον πληθωρισμό ήταν η καλύτερη μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Ο δείκτης πληθωρισμού στη Σουηδία ήταν πολύ κατώτερος του ανωτάτου ορίου του 2% που αναφέρεται στον ορισμό της ΕΚΤ για τη σταθερότητα των τιμών.

Πίνακας 3.1

Σουηδία: μέσο ποσοστό πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) και η τιμή αναφοράς ^{α)}
(μεταβολή %)

	1996	1997	1998	1999	Μάρτιος 2000
S	0,8	1,8	1,0	0,6	0,8
EE-11	2,2	1,6	1,1	1,1	1,4
EUR-15	2,5	1,7	1,3	1,2	1,4
Τιμή αναφοράς ^{β)}	2,5	2,7	2,2	2,1	2,4

α) Όπως μετράται με την εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου των 12 τελευταίων μηνιαίων δεικτών σε σχέση με τον αριθμητικό μέσο των 12 μηνιαίων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

β) Μη σταθμικός μέσος όρος των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη πληθωρισμού συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα· η μέθοδος υπολογισμού είναι η ίδια με εκείνη που χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση για τη σύγκριση του 1998, βλέπε πίνακες του παραρτήματος Β.

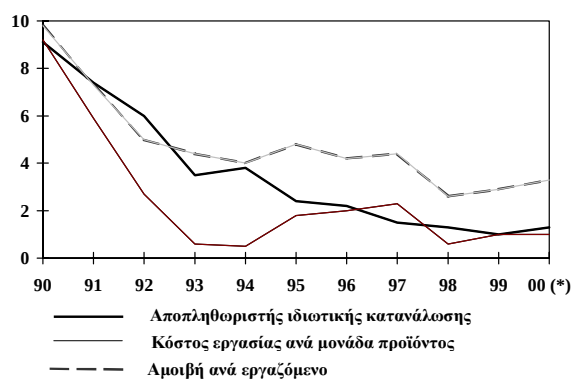
Πηγή: Eurostat, Υπηρεσίες της Επιτροπής.

3.2.2. Βασικοί παράγοντες και διάρκεια των επιδόσεων ως προς τον πληθωρισμό

Κατά το πρώτο ήμισυ της δεκαετίας 1990, η Σουηδία κατόρθωσε να μειώσει το δείκτη πληθωρισμού, ενώ από το 1995 ο πληθωρισμός διατηρείται σε χαμηλό επίπεδο. Στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνέβαλε η ιδιαίτερα χαμηλή αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, ιδίως κατά το 1993 και 1994 (βλέπε διάγραμμα 3.3). Έκτοτε η αμοιβή ανά εργαζόμενο αυξήθηκε με συγκρατημένο ρυθμό και, σε συνδυασμό με την αύξηση της παραγωγικότητας, η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα (βλέπε επίσης πίνακα 3.2). Όπως και σε άλλα κράτη μέλη, τους τελευταίους μήνες σημειώθηκαν ορισμένες πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες προέρχονται από την επίπτωση των υψηλότερων τιμών των πετρελαιοειδών στις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων·

Διάγραμμα 3.3

Σουηδία - τάσεις πληθωρισμού και μισθών
(Ζετός κινητός μέσος όρος της ετήσιας εκατοστιαίας μεταβολής)

(*) Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

γενικά όμως, κατά τα τελευταία έτη το κόστος των εισαγωγών συνέβαλε στην συγκράτηση του πληθωρισμού.

Από το 1992 η Σουηδία έχει καθορίσει σαφή στόχο πληθωρισμού στο πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής και ένα ευέλικτο καθεστώς συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η δέσμευση για τη σταθερότητα τιμών ως στόχου της νομισματικής πολιτικής υπογραμμίστηκε περαιτέρω στο πλαίσιο της νέας νομοθεσίας για το καταστατικό της Riksbank που τέθηκε σε ισχύ το 1999. Ο στόχος της Riksbank όσον αφορά τον πληθωρισμό είναι το 2%, βάσει του εθνικού δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ), με περιθώριο ανοχής ± 1 εκατοστιαίας μονάδας. Από τον Οκτώβριο 1999 η Riksbank δήλωσε ότι ασκεί πλέον τη νομισματική της πολιτική βάσει της εκτίμησης του βασικού πληθωρισμού, όπως αυτός μετράται από τον UND1X²³.

Επί σειρά ετών, ο βασικός δείκτης πληθωρισμού ήταν κατώτερος του σχετικού στόχου που είχε καθορίσει η Riksbank, παρέμενε όμως εντός του περιθωρίου ανοχής. Από το 1996 ο βασικός πληθωρισμός ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 1,5%. Μεσοπρόθεσμα, προβλέπεται ότι ο πληθωρισμός θα παραμείνει σταθερά στο επίπεδο του σχετικού στόχου και επομένως θα είναι παραπλήσιος του 2%. Το Μάρτιο 2000, ο UND1X ανήλθε σε 1,6% σε ετήσια βάση.

Θα έπρεπε να σημειωθεί ότι το πλαίσιο για την επίτευξη της σταθερότητας των τιμών στη Σουηδία είναι διαφορετικό από εκείνο της ζώνης ευρώ. Ενώ το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ όρισε τη σταθερότητα των τιμών ως τη μη υπερβαίνουσα το 2% ετήσια αύξηση του ΕνΔΤΚ μεσοπρόθεσμα στη ζώνη ευρώ, αντίθετα, σύμφωνα με το σουηδικό ορισμό η δυνατότητα διακύμανσης είναι συμμετρική γύρω από το 2%, με περιθώριο ανοχής ± 1 εκατοστιαίας μονάδας. Επίσης, και οι δείκτες - στόχοι

Πίνακας 3.2

Σουηδία: άλλοι δείκτες πληθωρισμού και κόστους
(ετήσια μεταβολή %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης						
S	2,9	1,4	2,2	1,0	0,7	1,4
EUR-11	2,9	2,5	1,9	1,3	1,4	1,8
EE-15	2,9	2,6	2,0	1,6	1,6	1,9
Κόστος εργασίας: Ονομαστική αμοιβή ανά εργαζόμενο						
S	2,8	6,8	3,1	3,3	1,4	4,1
EUR-11	3,4	3,1	2,4	1,5	2,2	2,5
EE-15	3,4	3,3	2,9	2,3	2,7	3,0
Παραγωγικότητα της εργασίας						
S	2,3	1,7	2,6	1,7	1,5	2,5
EUR-11	1,8	1,3	1,8	1,3	1,0	2,0
EE-15	1,7	1,3	1,8	1,3	1,0	2,1
Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος						
S	0,5	5,0	0,5	1,6	-0,1	1,5
EUR-11	1,6	1,8	0,5	0,2	1,2	0,5
EE-15	1,6	2,0	1,0	1,0	1,7	0,9
Εισαγόμενος πληθωρισμός **						
S	5,7	-4,2	1,4	-0,3	1,3	1,1
EUR-11	3,0	0,6	2,6	-1,2	0,0	3,5
EE-15	3,5	0,4	1,1	-1,9	-0,3	2,8

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

** Αποπληθωριστής εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

²³

Ο UND1X ορίζεται ως ο ΔΤΚ αποκλεισμένων των δαπανών για τόκους και των αμέσων επιπτώσεων των τροποποιημένων έμμεσων φόρων και επιχορηγήσεων.

διαφέρουν από τον ΕνΔΤΚ, είτε ως δείκτης - στόχος θεωρείται ο ΔΤΚ ή, όπως στην παρούσα περίπτωση, ο UND1X. Παρότι η διαφοροποίηση αυτή δεν προκάλεσε μέχρι σήμερα προβλήματα, οι σουηδικές αρχές οφείλουν να διευθετήσουν σε εύθετο χρόνο το εν λόγω ζήτημα, ιδίως εάν η χρησιμοποίηση των δύο δεικτών-στόχων οδηγήσει σε σημαντικά διαφορετικές μετρήσεις του πληθωρισμού μεταξύ της Σουηδίας και της ζώνης ευρώ.

Ο πληθωρισμός στη Σουηδία δεν υπερέβη ποτέ την τιμή αναφοράς καθ' όλη την περίοδο από το Δεκέμβριο του 1996 και η χώρα αυτή, από το Φεβρουάριο 1999, συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας των τιμών. Επομένως, η Σουηδία εξακολουθεί να ικανοποιεί το κριτήριο για τη σταθερότητα των τιμών.

3.3. Δημοσιονομική κατάσταση

3.3.1. Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

Στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση, η Επιτροπή θεωρούσε ότι η Σουηδία δεν βρισκόταν σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Τα διαθέσιμα τότε στοιχεία παρουσίαζαν μία ραγδαία και συνεχή μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος από 12,2% του ΑΕΠ το 1993 σε 0,8% το 1997, δηλαδή σε επίπεδο κατώτερο της τιμής αναφοράς, ενώ για το 1998 αναμενόταν η εμφάνιση δημοσιονομικού πλεονάσματος. Ο δείκτης δημοσίου χρέους ανήλθε το 1994 στο ανώτατο επίπεδο του 79% του ΑΕΠ ενώ στη συνέχεια σημείωσε συνεχή υποχώρηση και το 1997 ανερχόταν στο 76,6% του ΑΕΠ και αναμενόταν ότι αυτή η πτωτική τάση θα συνεχιστεί το 1998 και κατά τα επόμενα έτη. Βάσει αυτής της εκτίμησης και παράλληλα με την έγκριση της έκθεσης, η Επιτροπή υπέβαλε σύσταση στο Συμβούλιο για κατάργηση της απόφασης περί ύπαρξης υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Σουηδία (απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Ιουλίου 1995).

Με βάση την απόφαση αυτή, το Συμβούλιο εξέδωσε την 1η Μαΐου 1998 απόφαση για κατάργηση της απόφασης περί ύπαρξης υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Σουηδία.²⁴ Δεδομένου ότι για τη Σουηδία δεν αποτελεί αντικείμενο απόφασης του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104, παράγραφος 6 της συνθήκης περί ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος, η Σουηδία ικανοποιεί το κριτήριο για τη δημοσιονομική κατάσταση.

Στη συνέχεια αυτού του τμήματος εξετάζεται, με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, η παρούσα δημοσιονομική κατάσταση στη Σουηδία και οι σχετικές προοπτικές.

²⁴ ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 19.

3.3.2. Παρούσα δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές²⁵

Κατά τα πρόσφατα έτη, τα δημόσια οικονομικά της Σουηδίας σημείωσαν αισθητή βελτίωση· συγκεκριμένα, το δημοσιονομικό έλλειμμα από 11,9% του ΑΕΠ το 1993 μετετράπη σε πλεόνασμα ύψους 1,9% το 1998²⁶ και το 1999. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής προβλέπουν ότι το 2000 θα καταγραφεί μεγαλύτερο πλεόνασμα της τάξης του 2,4% του ΑΕΠ (βλέπε πίνακα 3.3 και διάγραμμα 3.4). Η βελτίωση που σημειώθηκε μεταξύ 1995 και 1998 είναι σχεδόν αποκλειστικά διαρθρωτικού χαρακτήρα, ενώ η επίδραση του οικονομικού κύκλου ήταν σχετικώς περιορισμένη. Ωστόσο, η βασική βελτίωση επήλθε στα τέλη του 1999 και, σε ένα πλαίσιο ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης, υπάρχουν ενδείξεις για χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής το 2000, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα το μερικό περιορισμό του κυκλικά προσαρμοσμένου πλεονάσματος.

Πίνακας 3.3						
Σουηδία: δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα, δημόσιο χρέος και δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις (% του ΑΕΠ)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+) / καθαρές δανειακές ανάγκες (-) γενικής κυβέρνησης						
S	-7,9	-3,4	-2,0	1,9	1,9	2,4
EUR-11	-4,9	-4,2	-2,6	-2,0	-1,2	-0,9
EE-15	-5,1	-4,2	-2,4	-1,5	-0,6	-0,4
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης						
S	76,6	76,0	75,0	72,4	65,5	61,3
EUR-11	71,4	74,7	74,5	73,0	72,2	70,3
EE-15	69,5	72,1	71,0	69,0	67,6	65,1
Επενδυτικές δαπάνες γενικής κυβέρνησης **						
S	3,4	3,0	2,6	2,7	2,8	2,5
EUR-11	2,7	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5
EE-15	2,6	2,5	2,3	2,2	2,3	2,3
* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000. ** Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου της γενικής κυβέρνησης. <i>Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.</i>						

²⁵ Από το Μάρτιο 2000, στοιχεία βάσει του ΕΣΛ 95 χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και της δημοσιονομικής παρακολούθησης εν γένει (βλέπε επίσης παράρτημα Γ).

²⁶ Μία εφάπαξ πώληση ακίνητης περιουσίας συνταξιοδοτικού ταμείου, ύψους 0,9% του ΑΕΠ, συνέβαλε στην αύξηση του πλεονάσματος το 1998.

Μεταξύ 1995 και 1999, το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα βελτιώθηκε κατά 9,4% του ΑΕΠ (βλέπε πίνακα 3.4). Μικρό τμήμα της βελτίωσης οφείλεται στη μείωση των πληρωμών για τόκους, ο καθοριστικός όμως παράγοντας της βελτίωσης αυτής ήταν η αύξηση του πρωτογενούς αποτελέσματος ύψους 7,8% του ΑΕΠ· περισσότερο από το ήμισυ της αύξησης αυτής προήλθε από τη μείωση του δείκτη πρωτογενών δαπανών (συμπεριλαμβανομένης της συρρίκνωσης των δαπανών για σχηματισμό παγίου κεφαλαίου), παράλληλα όμως στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε σημαντικά και η άνοδος του δείκτη εσόδων μέχρι το 1998. Έτσι, η ουσιαστική δημοσιονομική εξυγίανση που σημειώθηκε κατά τα πρόσφατα έτη βασίστηκε κυρίως στις χαμηλότερες δαπάνες χωρίς όμως να παραγνωρίζεται και η σημαντική συμβολή της αύξησης της φορολογικής επιβάρυνσης.

Πίνακας 3.4

Σουηδία: συνιστώσες της δημοσιονομικής εξυγίανσης μεταξύ 1995 και 1999

(Κυκλικά προσαρμοσμένες, σε % της τάσης του ΑΕΠ)

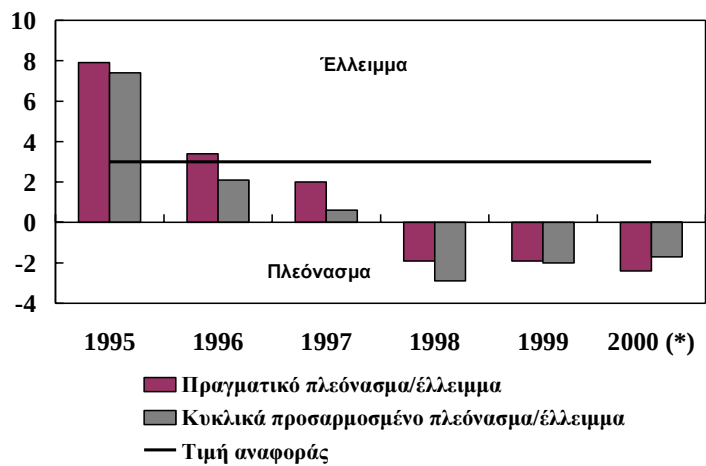
	Μεταβολή στο συνολικό αποτέλεσμα	από την οποία:		από την οποία:	
		Μεταβολή στις πληρωμές τόκων	Μεταβολή στο πρωτογενές αποτέλεσμα	Μεταβολή στα έσοδα	Μεταβολή στις πρωτογενείς δαπάνες
	(1)=(3)-(2)	(2)	(3)=(4)-(5)	(4)	(5)
S	9,4	-1,6	7,8	3,7	-4,1
EUR-11	4,0	-1,3	2,7	1,2	-1,5
EE-15	4,7	-1,3	3,4	1,1	-2,3

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

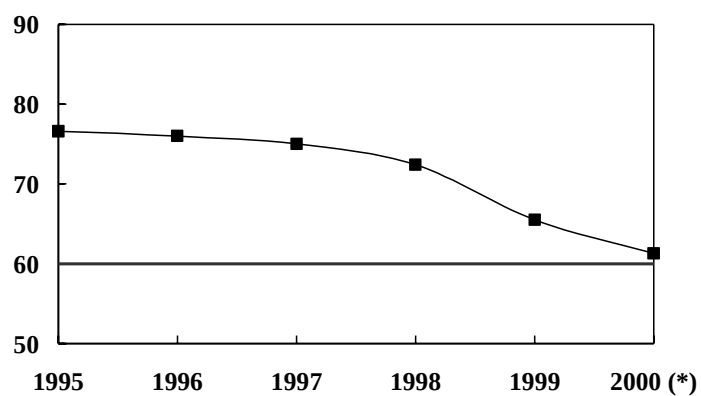
Διάγραμμα 3.4

Σουηδία - δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα και δημόσιο χρέος

Πραγματικό και κυκλικά προσαρμοσμένο πλεόνασμα/έλλειμμα
(% του ΑΕΠ)

Δημόσιο χρέος
(% του ΑΕΠ)

(*) Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η σουηδική κυβέρνηση ενέκρινε το Νοέμβριο 1999 το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης, ενώ τον Ιανουάριο 2000 το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα αυτό²⁷. Το πρόγραμμα καλύπτει τα έτη μέχρι το 2002 και προβλέπει, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (βλέπε πίνακα 3.5), δημοσιονομικά πλεονάσματα της τάξης του 2% περίπου του ΑΕΠ ετησίως. Η δημοσιονομική στρατηγική εξακολουθεί να βασίζεται στον αυστηρό έλεγχο των δημοσίων δαπανών και στην περαιτέρω μείωση του δείκτη δαπάνες/ΑΕΠ. Ταυτόχρονα θεσπίστηκαν περικοπές φόρων, αντιστρέφοντας έτσι την τάση που σημειωνόταν μέχρι το 1998. Η δημοσιονομική πειθαρχία ενισχύθηκε με την καθιέρωση ονομαστικών ανώτατων ορίων που εγκρίθηκαν από το Κοινοβούλιο και αφορούν τις δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για τα τρία επόμενα έτη, καθώς και με την επιβολή νόμιμης υποχρέωσης στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να παρουσιάζουν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς από το 2000 και εξής. Επιπλέον, η πρόσφατα θεσπισθείσα συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση - η οποία συνεπάγεται υψηλότερο βαθμό ατομικής χρηματοδότησης - θα επιτρέψει στο συνταξιοδοτικό σύστημα να ανταποκριθεί, μεσοπρόθεσμα, καλύτερα στις διακυμάνσεις της οικονομικής συγκυρίας και, μακροπρόθεσμα, στις επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού.

Πίνακας 3.5

Σουηδία: προβολές του επικαιροποιημένου προγράμματος σύγκλισης όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ, το δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα και το δημόσιο χρέος

	1999	2000	2001	2002
Αύξηση ΑΕΠ, ετήσια μεταβολή %				
S	3,6	3,0	2,2	2,0
Καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+)/καθαρές δανειακές ανάγκες (-) γενικής κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ				
S	1,7	2,1	2,0	2,0
Χρέος γενικής κυβέρνησης, σε % του ΑΕΠ				
S	66,1	58,8	54,1	52,0

Πηγή: Επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης της Σουηδίας· βλέπε επίσης πίνακα Γ.3. του παραρτήματος.

Ο δείκτης δημοσίου χρέους της Σουηδίας, αφού σημείωσε κατακόρυφη άνοδο στις αρχές της δεκαετίας 1990, έφτασε στο ανώτατο όριο το 1994 και έκτοτε υποχωρεί συνεχώς. Ο δείκτης σημείωσε κατακόρυφη πτώση το 1999, και συγκεκριμένα υποχώρησε στο 65,5% του ΑΕΠ ενώ για το 2000 οι υπηρεσίες της Επιτροπής αναμένουν περαιτέρω υποχώρηση στο 61,3%, ποσοστό το οποίο είναι παραπλήσιο αλλά ακόμη ελαφρώς ανώτερο της τιμής αναφοράς (βλέπε πίνακα 3.3 και διάγραμμα 3.4). Δεδομένου ότι το δημοσιονομικό αποτέλεσμα εξακολουθεί να είναι θετικό (πλεόνασμα), το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης προβλέπει περαιτέρω ταχεία υποχώρηση του δείκτη χρέους στο 52% μέχρι το 2002.

Από τα στοιχεία που αναφέρονται στο τμήμα αυτό μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η δημοσιονομική κατάσταση της Σουηδίας, για την οποία δεν ισχύει απόφαση περί ύπαρξης υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος, παρέμεινε υγιής το 1999 και αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω το 2000. Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος για τη Σουηδία.

²⁷

EE C 60 της 2.3.2000, σ. 5.

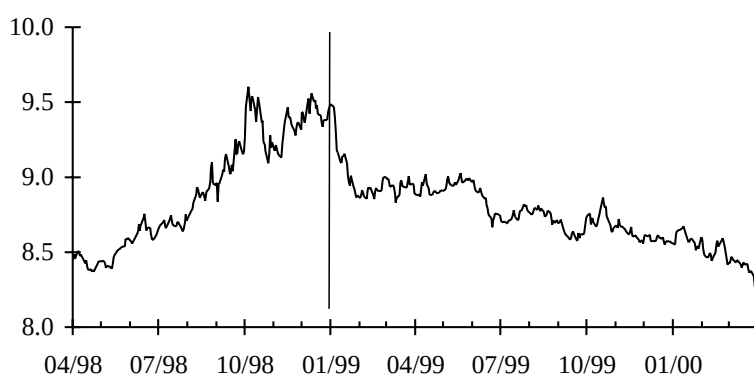
3.4.Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας

Στην έκθεση του 1998 για τη σύγκλιση αναφέρεται ότι η Σουηδία δεν ικανοποιεί το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η σουηδική κορώνα δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ, και κατά τα δύο υπό εξέταση έτη (μέχρι το Φεβρουάριο 1998) το νόμισμα αυτό παρουσίασε διακυμάνσεις έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ αποδεικνύοντας, μεταξύ άλλων, την απουσία στόχου για τη συναλλαγματική ισοτιμία.

Η Σουηδία συνέχισε να μην συμμετέχει στον ΜΣΙ και κατά την τρέχουσα υπό εξέταση περίοδο (διάστημα δύο ετών μέχρι το Μάρτιο 2000). Το νομισματικό πλαίσιο το οποίο καθορίζει σαφή στόχο για τον πληθωρισμό, συνεπάγεται ότι η σουηδική κορώνα μπορεί να κυμαίνεται σχεδόν ελεύθερα στην αγορά συναλλάγματος. Η απουσία σαφούς δέσμευσης όσον αφορά τη συναλλαγματική ισοτιμία σημαίνει ότι η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κορώνας δεν μπορεί να εκτιμηθεί με τον ίδιο τρόπο όπως για τα συμμετέχοντα κράτη μέλη στον ΜΣΙ (δηλαδή βάσει των αποκλίσεων από τη δέσμευση αυτή).

Κατά το διάστημα μεταξύ άνοιξης 1996 και της εκδήλωσης της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης στα τέλη του καλοκαιριού 1998, η συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας δεν παρουσίασε καμία σαφή τάση. Η προαναφερθείσα διεθνής χρηματοοικονομική κρίση έπληξε σοβαρά το νόμισμα αυτό. Έναντι του DEM, υποτιμήθηκε από 4,50 SEK στα τέλη του Ιουλίου 1998 σε σχεδόν 4,90 SEK τον Οκτώβριο, υποχώρησε δηλαδή στο χαμηλότερο επίπεδο από το φθινόπωρο του 1995. Κατά το μεγαλύτερο διάστημα από την αρχή του 1999, η κορώνα παρουσιάζει ανατιμητική τάση έναντι του ευρώ· συγκεκριμένα, η ανατίμηση υπερέβη το 12% και από 9,47 SEK έφτασε σε 8,28 SEK έναντι του ευρώ το Μάρτιο 2000 (βλέπε διάγραμμα 3.5).

Διάγραμμα 3.5 Συναλλαγματική ισοτιμία SEK/EUR
(προ της 1/1/99, τιμή μετατροπής SEK/DEM)

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κορώνας περιορίστηκε κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας 1990, καθώς η εφαρμογή μιας αξιόπιστης και βιώσιμης δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής δημιούργησε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας σε μεσοπρόθεσμη βάση. Η κορώνα ήταν περισσότερο σταθερή και λιγότερο ευμετάβλητη έναντι των νομισμάτων της ONE και του ευρώ από ό,τι έναντι των νομισμάτων των χωρών που δεν συμμετέχουν στην ONE. Γενικά, η μεταβλητότητα περιορίστηκε κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, παρότι κατά την χρηματοοικονομική κρίση του καλοκαιριού/φθινοπώρου 1998 σημειώθηκε κατακόρυφη αλλά προσωρινή αύξηση. Ωστόσο, η έλλειψη στόχου συναλλαγματικής ισοτιμίας είχε ως αποτέλεσμα την υψηλότερη μεταβλητότητα της σουηδικής κορώνας σε σχέση με εκείνη των δύο νομισμάτων που συμμετέχουν στον ΜΣΙ II.

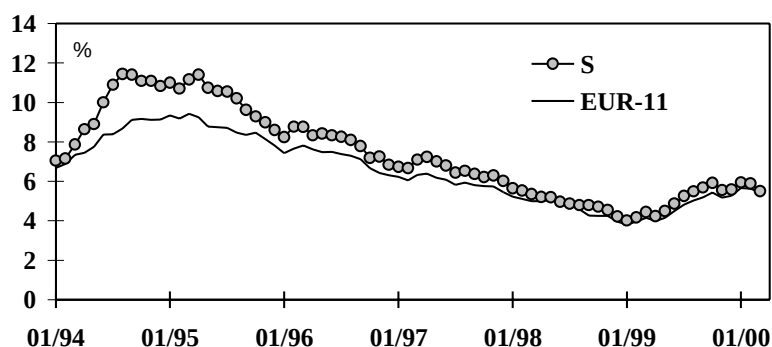
Η σουηδική κορώνα δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ούτε στον ΜΣΙ ΙΙ κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου και παρουσίασε διακυμάνσεις έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ και του ευρώ, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίζει μεταξύ άλλων την έλλειψη δέσμευσης για τη συναλλαγματική ισοτιμία. Επομένως, όπως και κατά την εκτίμηση της σύγκλισης του 1998, η Σουηδία δεν ικανοποιεί το κριτήριο για τη συναλλαγματική ισοτιμία.

3.5.Μακροπρόθεσμο επιτόκιο²⁸

Ήδη κατά τη σύνταξη της έκθεσης του 1998 για τη σύγκλιση, η Σουηδία ικανοποιούσε το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων. Το μέσο μακροπρόθεσμο επιτόκιο στη Σουηδία ανερχόταν σε ετήσια βάση (Ιανουάριος 1998) σε 6,5%, ήταν δηλαδή κατώτερο της τιμής αναφοράς του 7,8%.

Οι θετικές επιδόσεις της Σουηδίας όσον αφορά τον πληθωρισμό και η εντυπωσιακή εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών κατά τα προηγούμενα έτη είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων (βλέπε διάγραμμα 3.6). Πιο πρόσφατα, τα σουηδικά μακροπρόθεσμα επιτόκια (πρόκειται για την απόδοση του δεκαετούς ομολόγου αναφοράς) ακολούθησαν την ανοδική τάση των διεθνών αγορών ομολόγων, παρουσιάζοντας αύξηση κατά περίπου 150-200 σημεία βάσης σε σχέση με το κατώτατο όριο στο οποίο είχαν υποχωρήσει τον Ιανουάριο 1999 (περίπου 4%). Το προηγούμενο έτος, η απόκλιση έναντι των μακροπρόθεσμων αποδόσεων της ζώνης ευρώ κυμάνθηκε μεταξύ 30 και 70 σημείων βάσης. Οι κυριότεροι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή τη διακύμανση της απόκλισης είναι πιθανώς οι μεταβολές

**Διάγραμμα 3.6 Μακροπρόθεσμα επιτόκια
Σουηδία και EUR-11 (μηνιαίοι μέσοι όροι)**

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 3.6

Σουηδία: μακροπρόθεσμα επιτόκια (μέσοι όροι 12μήνου)

	1995	1996	1997	1998	1999	Μάρτιος 2000 ^{α)}
S	10,2	8,0	6,6	5,0	5,0	5,4
Τιμή αναφοράς ^{β)}	---	9,1	8,0	6,6	6,8	7,2

α) Μέσος όρος Απριλίου 1999-Μαρτίου 2000.

β) Μέσος όρος επιτοκίων των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών συν 2 εκατοστιαίες μονάδες· βλέπε επίσης παράρτημα Ε, πίνακα Ε.1.

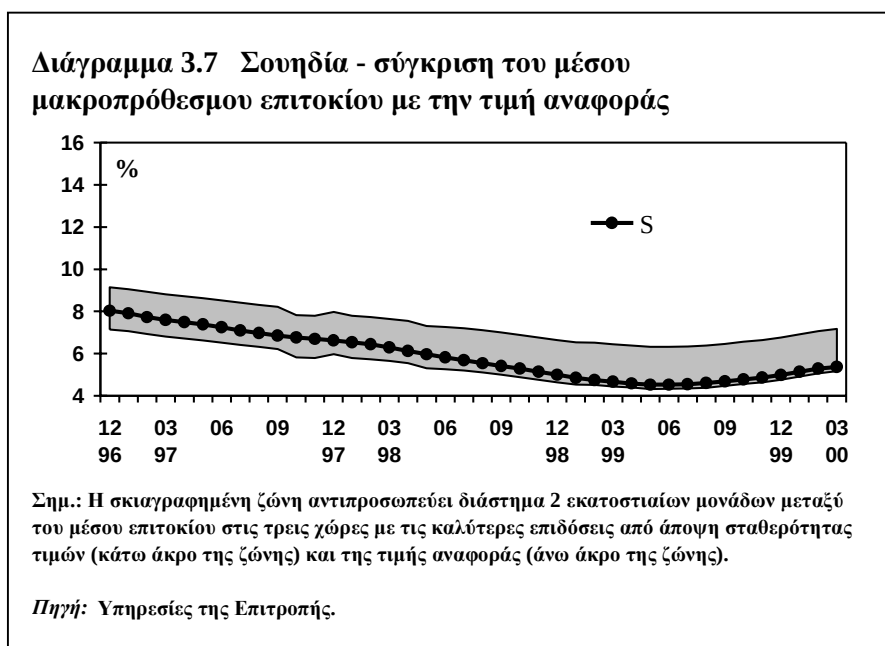
Πηγή: ΕΚΤ, Υπηρεσίες της Επιτροπής.

²⁸

Βλέπε παράρτημα Ε για πληροφορίες σχετικά με τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς και τα χρησιμοποιηθέντα στοιχεία.

στις εκτιμήσεις για συμμετοχή της Σουηδίας στην ΟΝΕ στο αμέσως προσεχές μέλλον και οι προσδοκίες αναφορικά με τη συγκυριακή θέση της Σουηδίας σε σχέση με την οικονομία της ζώνης ευρώ. Ωστόσο, στις 9 Μαρτίου 2000, η διαφορά σε σχέση με τη Γερμανία υποχώρησε στα 12 σημεία βάσης όταν η εθνική υπηρεσία χρέους της Σουηδίας (Swedish National Debt Office) ανήγγειλε εξαγορά ομολόγων του δημοσίου λόγω της σημαντικά υψηλότερης καθαρής αποταμίευσης του δημοσίου τομέα κατά το τρέχον έτος, η οποία εν μέρει προήλθε από τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων.

Σε δωδεκάμηνη βάση, το μέσο επιτόκιο στη Σουηδία συνέχισε να κινείται σε επίπεδα κατώτερα της τιμής αναφοράς. Πράγματι, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Σουηδίας είναι κατώτερα της τιμής αναφοράς ήδη από το Δεκέμβριο 1996, δηλαδή από την αρχή της περιόδου για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία (βλέπε διάγραμμα 3.7 και πίνακα 3.6).

Το Μάρτιο 2000, ο οποίος είναι ο πλέον πρόσφατος μήνας για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, η τιμή αναφοράς, η οποία προκύπτει από το μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων στη Γαλλία, Αυστρία και Σουηδία συν 2 εκατοστιαίες μονάδες, ανερχόταν σε 7,2% (βλέπε παράρτημα Ε). Η μέση δωδεκάμηνη απόδοση των δεκαετών σουηδικών ομολόγων αναφοράς ανήλθε σε 5,4%, ήταν δηλαδή κατώτερη της τιμής αναφοράς. Επομένως, η Σουηδία εξακολουθεί να ικανοποιεί το κριτήριο της σύγκλισης των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

3.6.Συμπληρωματικοί παράγοντες

3.6.1. Τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών

– Εξέλιξη στις αγορές προϊόντων

Η οικονομία της Σουηδίας ενσωματώνεται με ολοένα και ταχύτερους ρυθμούς στην οικονομία της ΕΕ. Ο δείκτης ενδοκοινοτικό εμπόριο/ΑΕΠ για τη Σουηδία κατά την περίοδο 1996-98 ήταν 18,2%· ο δείκτης αυτός ήταν συγκρίσιμος με εκείνον της Αυστρίας και της Φινλανδίας, οι οποίες εισήλθαν στην ΕΕ την ίδια χρονική στιγμή. Επιπλέον, ο δείκτης αυτός εξακολουθεί να αυξάνει, παρότι το 1998 παρέμεινε

κατώτερος του μέσου όρου για τα μικρότερα κράτη μέλη της ΕΕ. Ο δείκτης ενδοκοινοτικές ΑΞΕ/ΑΕΠ για την περίοδο 1996-98 ήταν ανώτερος του μέσου όρου για τα μικρότερα κράτη μέλη. Το μερίδιο της Σουηδίας στις διασυνοριακές συγκεντρώσεις και εξαγορές σε επίπεδο ΕΕ είναι πολύ ανώτερο από το αναμενόμενο για χώρα αυτού του μεγέθους.

Κατά τα πρόσφατα έτη λήφθηκαν μέτρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που διευκολύνουν τη συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή της Σουηδίας στις αγορές προϊόντων της ΕΕ:

- Η Σουηδία παρουσιάζει εξαιρετικές επιδόσεις όσον αφορά την ενσωμάτωση και εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά.
- Λήφθηκαν μέτρα για το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό.
- Καταβλήθηκαν μεγάλες προσπάθειες για την κατάργηση των ρυθμίσεων σχετικά με τη λειτουργία των βιομηχανιών δικτύου. Οι τιμές για τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ. Ωστόσο, λόγω των συγκεντρώσεων και εξαγορών και σε συνδυασμό με την πολύ περιορισμένη είσοδο νέων ανταγωνιστών στην αγορά, δημιουργήθηκε σε ορισμένους από τους κλάδους αυτούς μία διάρθρωση προσφοράς που χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης.
- Η Σουηδία συμμετέχει ενεργά στον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας και είναι μία από τις πρωτοπόρες χώρες στην ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας. Οι δαπάνες για Ε&Α είναι οι υψηλότερες στην ΕΕ και ποσοστό υψηλότερο του 70% των δαπανών αυτών καλύπτεται από τις επιχειρήσεις.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που επιτελέστηκε όσον αφορά το άνοιγμα των αγορών προϊόντων στον ανταγωνισμό, τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό, τα επίπεδα τιμών στη Σουηδία παραμένουν υψηλά σε σύγκριση με εκείνα των υπολοίπων κρατών μελών. Τα σχετικά υψηλά επίπεδα τιμών μπορούν να αποδοθούν εν μέρει στα υψηλά επίπεδα έμμεσης φορολογίας στη Σουηδία, αλλά οφείλονται κυρίως στην έλλειψη ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς όπως οι κατασκευές, τα φαρμακευτικά προϊόντα, το λιανικό εμπόριο τροφίμων και σε ορισμένες βιομηχανίες δικτύου. Περιορισμένος αριθμός επιχειρήσεων λιανικής πώλησης κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά, και ο σχετικός δείκτης είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ.

Πίνακας 3.7 Σουηδία : αγορές προϊόντων							
	Σουηδία			ΕΕ-15			
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	Σχόλια:
Εξωκοινοτικό εμπόριο ως % του ΑΕΠ	11,8	13,1	13,2	8,9	9,7	9,7	(Εξαγωγές+ Εισαγωγές)/ (2xΑΕΠ)
Ενδοκοινοτικό εμπόριο ως % του ΑΕΠ	17,3	18,3	19,1	15,1	15,6	16,1	“
Ενδοκοινοτικό μερίδιο ΑΞΕ (%)	1,4	1,5	7,9	0,9	1,0	1,7	Εισροή ΑΞΕ σε % του ΑΕΠ
Μερίδιο διασυννοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων	7,2	7,2	6,7	100	100	100	% του συνόλου της ΕΕ (1998, 9 μήνες)
Οδηγίες ενιαίας αγοράς ^{α)}	6,2	1,5	2,1	26,7	14,9	12,6	% που δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί (1997-1999)
Αξία των προσκλήσεων υποβολής προσφορών δημοσ. στην Επίσημη Εφημερίδα	13,2	13,7	15,3	11,2	12,8	13,1	% του συνόλου των δημοσίων συμβάσεων
Συνολικό επίπεδο τιμών	123	120	117	100	100	100	ΕΕ-15=100, 1998 εκτίμηση
Επίπεδο τιμών στη μεταποίηση	120	114	:	100	100	:	ΕΕ-15=100
Επίπεδο τιμών στις υπηρεσίες	133	132	:	100	100	:	“
Επίπεδο τιμών στις κατασκευές	126	124	:	100	100	:	“
Παραγωγικότητα εργασίας	:	89	:	:	100	:	ΠΑΔ, ΕΕ-15=100
Απασχόληση στις ΜΜΕ	61	61	:	66	66	:	Ως % της συνολικής απασχόλησης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες
α) Για την ΕΕ-15, ποσοστό των οδηγιών για την εσωτερική αγορά που δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί στο σύνολο της Ένωσης. <i>Πηγή:</i> ΟΟΣΑ, AMDATA, BACH, Eurostat και υπηρεσίες της Επιτροπής.							

– *Εξελίξεις στις χρηματαγορές*

Η σουηδική αγορά χρήματος και ομολόγων έχει θεσπιστεί και λειτουργεί ομαλά επί δύο σχεδόν δεκαετίες· στην αγορά αυτή, η οποία παρουσιάζει υψηλή ρευστότητα, συμμετέχουν ενεργά τόσο εγχώριοι όσο και ξένοι χρηματοοικονομικοί μεσολαβητές. Το μεγαλύτερο μέρος του δημοσίου χρέους, περίπου το 70%, έχει εκδοθεί σε SEK. Από το εναπομένον 30%, το ήμισυ περίπου είναι σε ευρώ ενώ το δολάριο ΗΠΑ και το ιαπωνικό γιέν αντιπροσωπεύουν έκαστο το ένα πέμπτο αυτού του 30%.

Τον Αύγουστο του 1999, το Χρηματιστήριο του Όσλο αποφάσισε να ενταχθεί στο Norex, δηλαδή στην κοινή αγορά μετοχών που καθιερώθηκε μέσω της συνεργασίας μεταξύ των χρηματιστηρίων της Στοκχόλμης και της Κοπεγχάγης. Η καθιέρωση κοινής πλατφόρμας διαπραγμάτευσης και οι εναρμονισμένοι κανόνες διαπραγμάτευσης θα συμβάλουν στην προώθηση μιας πιο αποτελεσματικής κεφαλαιαγοράς με μεγαλύτερη ρευστότητα.

Την περίοδο αυτή πραγματοποιούνται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίες κατέστησαν απαραίτητες λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού, της παγκοσμιοποίησης και της εισαγωγής του ευρώ. Κατά τα προηγούμενα έτη έλαβαν χώρα πολυάριθμες συγκεντρώσεις και εξαγορές,

τόσο εντός της Σουηδίας όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο. Το σουηδικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, χωρίς όμως αυτό να επηρεάζει τον ανταγωνισμό ο οποίος φαίνεται να παραμένει ισχυρός. Επιπλέον, οι σουηδικές τράπεζες συγκαταλέγονται μεταξύ των πρωτοπόρων στην ανάπτυξη και προώθηση των τραπεζικών συναλλαγών μέσω του διαδικτύου.

3.6.2. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Στις δεκαετίες 1970 και 1980 η Σουηδία συγκαταλεγόταν μεταξύ των σημαντικότερων διεθνών καθαρών οφειλετών. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται τόσο στη χαμηλή ιδιωτική και δημόσια αποταμίευση όσο και στα συνεχή προβλήματα ανταγωνιστικότητας τα οποία οδήγησαν στην εμφάνιση σημαντικών ελλειμμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Η θέση της Σουηδίας μεταβλήθηκε μετά από τη βαθιά ύφεση των αρχών της δεκαετίας 1990. Η σημαντική υποτίμηση του Νοεμβρίου 1992 και η παρατεταμένα χαμηλή εγχώρια ιδιωτική ζήτηση σε συνδυασμό με την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών οδήγησαν στην εμφάνιση σημαντικών πλεονασμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Από το 1997, το πλεόνασμα του ισοζυγίου αυτού έφτασε στο ανώτατο επίπεδο του 3% περίπου του ΑΕΠ. Έκτοτε, το πλεόνασμα αυτό υποχώρησε στο 2% περίπου του ΑΕΠ καθώς επιταχύνθηκε ο ρυθμός αύξησης της εγχώριας ιδιωτικής ζήτησης. Τα σημερινά και τα αναμενόμενα πλεονάσματα στο εξωτερικό σκέλος, σε συνδυασμό με υψηλούς δείκτες ανάπτυξης, υποδηλώνουν ότι η ανταγωνιστικότητα της σουηδικής οικονομίας είναι σήμερα ισχυρή.

3.6.3. Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλοι δείκτες τιμών

Η εξέταση της εξέλιξης του κατά μονάδα κόστους εργασίας και των άλλων δεικτών τιμών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1, περιλαμβάνεται στο τμήμα για τη σταθερότητα των τιμών (βλέπε 3.1.2).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΤΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Σύμφωνα με τη δεύτερη πρόταση του άρθρου 121 της συνθήκης, η έκθεση που συντάσσεται βάσει του άρθρου αυτού *"εξετάζει ιδίως εάν η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής τράπεζάς του, συμβιβάζεται με τα άρθρα 108 και 109 της παρούσας συνθήκης και με το καταστατικό του ΕΣΚΤ"*.

Σύμφωνα με το άρθρο 109 της συνθήκης, κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει, το αργότερο μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ, ότι η εθνική νομοθεσία του, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμφωνεί με την παρούσα συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ.

Βάσει της προσέγγισης η οποία επελέγη στην έκθεση σύγκλισης του 1998, η εξέταση χωρίζεται σε τρία τμήματα:

- στόχοι των εθνικών κεντρικών τραπεζών·
- ανεξαρτησία·
- ενσωμάτωση στο ΕΣΚΤ και λοιπή νομοθεσία.

Στόχοι των εθνικών κεντρικών τραπεζών

Ο στόχος μιας εθνικής κεντρικής τράπεζας πρέπει να συμβιβάζεται με τους στόχους της ΕΚΤ όπως διατυπώνονται στο άρθρο 105, παράγραφος 1 της συνθήκης (και στο άρθρο 2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ):

"Πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας που ορίζονται στο άρθρο 2".

Οι παραπομπές που γίνονται στην εθνική νομοθεσία στην πολιτική της κυβέρνησης ή σε συγκεκριμένους μακροοικονομικούς στόχους δεν είναι ασυμβίβαστες, υπό την προϋπόθεση ότι εξακολουθούν να υπερισχύουν ο πρώτος και ο δεύτερος στόχος του άρθρου 105 της συνθήκης.

Ανεξαρτησία

Το άρθρο 108 της συνθήκης εξασφαλίζει ότι το ΕΣΚΤ λειτουργεί ανεξάρτητα από υποδείξεις τρίτων:

"Κατά την άσκηση των εξουσιών και την εκτέλεση των καθηκόντων και υποχρεώσεων που τους ανατίθενται από την παρούσα συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ, ούτε η ΕΚΤ ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών, δεν ζητά ούτε δέχεται υποδείξεις από τα κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, από κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλον οργανισμό. Τα

κοινοτικά όργανα ή οργανισμοί και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν την αρχή αυτή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ ή των εθνικών κεντρικών τραπεζών, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους".

Οι διάφορες πτυχές της ανεξαρτησίας περιγράφονται λεπτομερέστερα στην έκθεση σύγκλισης του 1998.

Ένταξη των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο ΕΣΚΤ και λοιπή νομοθεσία

Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, η ΕΚΤ διασφαλίζει ότι η αποστολή που έχει ανατεθεί στο ΕΣΚΤ εκτελείται είτε με δικές της ενέργειες είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 3, οι κεντρικές τράπεζες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ και ενεργούν σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της ΕΚΤ. Κατά συνέπεια, διατάξεις στο καταστατικό των κεντρικών τραπεζών, οι οποίες θέτουν προβλήματα στην υλοποίηση της αποστολής των κεντρικών τραπεζών, πρέπει να προσαρμοστούν βάσει του άρθρου 109.

Η εξέταση που αναφέρεται στην έκθεση αυτή υπενθυμίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης το 1998, που περιγράφει τις νομοθετικές ενέργειες από την τελευταία εξέταση, συνοψίζει τα ουσιαστικά στοιχεία της ισχύουσας νομοθεσίας για τις κεντρικές τράπεζες και καταλήγει σε μία αξιολόγηση του συμβιβάσιμου χαρακτήρα. Από την εξέταση αυτή προκύπτει ότι η νομοθεσία μίας χώρας είτε συμβιβάζεται είτε δεν συμβιβάζεται με τη συνθήκη και το καταστατικό του ΕΣΚΤ. Μία νομοθεσία θεωρείται ότι δεν είναι συμβατή εφόσον υπάρχουν στοιχεία τα οποία αντιβαίνουν στις αρχές της συνθήκης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, έχουν εντοπιστεί ατέλειες οι οποίες είτε είναι τεχνικής φύσεως είτε πρόκειται για διφορούμενες έννοιες μάλλον παρά για προφανείς ασυμφωνίες. Η κρίση περί του συμβιβάσιμου χαρακτήρα δεν επηρεάζεται από την παραπομπή σε τέτοιου είδους ατέλειες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Στο παράρτημα αυτό αναλύονται οι επιπτώσεις του τρίτου σταδίου της ONE για το λειτουργικό ορισμό του κριτηρίου της σύγκλισης των τιμών και περιγράφονται οι πρόσφατες μεθοδολογικές εξελίξεις στους εναρμονισμένους δείκτες τιμών καταναλωτή.

B.1. Διατάξεις της συνθήκης

Η συνθήκη προβλέπει την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών ως προαπαιτούμενο για την είσοδο στο τρίτο στάδιο της ONE. Σύμφωνα με το άρθρο 121, παράγραφος 1 της συνθήκης, οι εκθέσεις σύγκλισης της Επιτροπής και της ΕΚΤ "εξετάζουν κατά πόσον έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός βιώσιμης σύγκλισης με γνώμονα την πλήρωση των ακόλουθων κριτηρίων από κάθε κράτος μέλος", συμπεριλαμβανομένης "της επίτευξης υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών· αυτό καταδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού που προσεγγίζει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών".

Ο κανόνας αυτός αναπτύχθηκε περαιτέρω στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 (πρώην 6), η πρώτη πρόταση του οποίου αναφέρει τα εξής: *"Το κριτήριο της σταθερότητας τιμών... σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ποσοστό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1½ εκατοστιαία μονάδα"*.

Το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 ορίζει επίσης ότι *"Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή σε συγκρίσιμη βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των εθνικών ορισμών"*. Για την ικανοποίηση της απαίτησης αυτής, κάθε κράτος μέλος εξάγει από τον Ιανουάριο 1997 Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), με τη χρησιμοποίηση εναρμονισμένης μεθόδου την οποία ανέπτυξαν οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες και η Eurostat.

B.2. Τιμή αναφοράς για τον πληθωρισμό

Η αξιολόγηση του κριτηρίου σύγκλισης περί σταθερότητας των τιμών όπως αναφέρεται στο πρωτόκολλο αριθ. 21 της συνθήκης απαιτεί το λειτουργικό ορισμό της τιμής αναφοράς έναντι της οποίας θα αξιολογηθεί η επίδοση από πλευράς σταθερότητας τιμών των κρατών μελών που τυγχάνουν παρέκκλισης. Στην έκθεση σύγκλισης της Επιτροπής του Μαρτίου 1998, η τιμή αναφοράς υπολογίστηκε ως ο αριθμητικός μέσος των ποσοστών πληθωρισμού των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις συν 1,5 εκατοστιαίες μονάδες.

Η συνθήκη δεν κάνει διάκριση μεταξύ των κρατών που συμμετείχαν εξ αρχής στη ζώνη ευρώ και των νεοεισερχόμενων κρατών όσον αφορά την εφαρμογή των κριτηρίων. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης υπονοεί ότι, στο μέτρο του δυνατού, τα κράτη μέλη που εισέρχονται αργότερα δεν πρέπει να αντιμετωπίζουν επιπλέον δυσχέρειες, ούτε να εισέρχονται με χαλαρότερους όρους σε σχέση με τα αρχικώς εισελθόντα κράτη.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον το γεγονός ότι το τρίτο στάδιο της ONE βρίσκεται υπό εξέλιξη - που δεν συνέβαινε κατά την εποχή που έγινε η αξιολόγηση της σύγκλισης το Μάρτιο 1998 - μπορεί να έχει επιπτώσεις για την εφαρμογή του κριτηρίου της σύγκλισης των τιμών. Για παράδειγμα, τίθεται το θέμα του κατά πόσον χώρες που δεν συμμετέχουν στο ευρώ πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν χρησιμοποιείται ο μέσος όρος των κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις για τον υπολογισμό των τιμών αναφοράς για τον πληθωρισμό και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια.

Είναι αναγκαίο να υπενθυμίσουμε το πλαίσιο εντός του οποίου καταρτίστηκαν τα κριτήρια για τον πληθωρισμό (και τα επιτόκια). Κατά την εκπόνηση του κριτηρίου σύγκλισης σχετικά με τον πληθωρισμό, οι συμμετέχοντες στις διαπραγματεύσεις για τη συνθήκη έπρεπε να επιλέξουν μία επίδοση αναφοράς που να μπορεί να ικανοποιεί το κριτήριο "υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών". Κατά την εποχή εκείνη δεν υπήρχε κάποιος ευρύτερα αποδεκτός ορισμός της σταθερότητας των τιμών. Αναφερόμενοι στα "κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών", είχε γίνει η παραδοχή ότι οι χώρες αυτές θα γνωστοποιούσαν το καταλληλότερο διαθέσιμο πρότυπο πριν από την έναρξη της νομισματικής ένωσης.

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE, η επίτευξη της σταθερότητας των τιμών στα έντεκα συμμετέχοντα κράτη μέλη επιδιώκεται σε επίπεδο ζώνης ευρώ μέσω της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος. Επιπλέον, η ΕΚΤ έδωσε την ερμηνεία της σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών: "σταθερότητα τιμών ορίζεται η ετήσια αύξηση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) για τη ζώνη ευρώ η οποία δεν υπερβαίνει το 2%".²⁹ Κατά συνέπεια, στην αξιολόγηση του "υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών" πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η επίδοση από πλευράς σταθερότητας τιμών της ζώνης ευρώ καθώς και ο ορισμός που δίνει η ΕΚΤ στο θέμα αυτό. Αυτό ενισχύεται περαιτέρω από το γεγονός ότι το ευρώ και η οικονομία της ζώνης ευρώ αποτελούν τα οικονομικώς ενδεδειγμένα σημεία αναφοράς προς τα οποία πρέπει να στρέψουν τις προσπάθειες σύγκλισής τους οι χώρες οι οποίες σκοπεύουν να συμμετάσχουν στο ευρώ.

Επιπροσθέτως, είναι δυνατό να υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες ο μέσος όρος των τριών κρατών με τις καλύτερες επιδόσεις να μην αποτελεί ένα οικονομικά αξιολόγο σημείο αναφοράς. Αυτό μπορεί να συμβαίνει εάν η μέση επίδοση για τον πληθωρισμό στα τρία κράτη μέλη με τα καλύτερα αποτελέσματα είναι πολύ πλησίον του μηδενός ή σημαντικά κατώτερη από το μέσο όρο της ζώνης ευρώ. Κατά συνέπεια, η υπολογιζόμενη τιμή αναφοράς μπορεί να είναι κατώτερη του 2%, ή να οδηγήσει σε τιμή αναφοράς χαμηλότερη του μέσου όρου για τη ζώνη ευρώ. Εφόσον υπάρξουν τέτοιες περιπτώσεις, πρέπει να πραγματοποιηθεί προσεκτική αξιολόγηση με βάση τον ορισμό της ΕΚΤ όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών και την επίδοση για τον πληθωρισμό στη ζώνη ευρώ ώστε να μην συμπεριληφθούν στην ομάδα αναφοράς χώρες με μη αντιπροσωπευτική επίδοση από πλευράς πληθωρισμού· με τον τρόπο αυτό αντικατοπτρίζονται καλύτερα οι προθέσεις της συνθήκης να παράσχει ένα μέτρο σύγκρισης για την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών.

²⁹

Η ΕΚΤ κατέστησε σαφές ότι τα αρνητικά ποσοστά πληθωρισμού, εφόσον υπάρξουν, δεν είναι σύμφωνα με τη σταθερότητα των τιμών. Η σταθερότητα των τιμών στη ζώνη ευρώ πρέπει να διατηρηθεί σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

Μολονότι η συνθήκη δεν διευκρινίζει κατά πόσον τα κράτη μέλη εκτός της ζώνης ευρώ πρέπει να αποτελούν μέρος της ομάδας των χωρών αναφοράς ή όχι, η συνέχιση της προηγούμενης πρακτικής συνηγορεί υπέρ αυτού. Από οικονομική άποψη, ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος να εξαρτάται η απόφαση του κατά πόσον ένα κράτος μέλος πληροί τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στο ευρώ από τις επιδόσεις από πλευράς πληθωρισμού και επιτοκίων χωρών οι οποίες είναι εκτός ζώνης ευρώ.

Τα ανωτέρω είναι δυνατό να έχουν κάποια αξία σε μελλοντικές εφαρμογές του κριτηρίου σύγκλισης πλην όμως επί του παρόντος δεν εξυπηρετούν από πρακτική άποψη την παρούσα αξιολόγηση όσον αφορά την ικανοποίηση του κριτηρίου σύγκλισης για τον πληθωρισμό εκ μέρους της Σουηδίας και της Ελλάδας. Ο πίνακας Β.1 εμφανίζει το μέσο ποσοστό πληθωρισμού 12 μηνών το Μάρτιο 2000 σε κάθε κράτος μέλος. Τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις στην ΕΕ είναι η Σουηδία (0,8%), η Γαλλία (0,9%) και η Αυστρία (0,9%). Ο μη σταθμικός αριθμητικός μέσος των ποσοστών πληθωρισμού στις τρεις αυτές χώρες είναι 0,9% (μετά από στρογγυλοποίηση). Η προκύπτουσα τιμή αναφοράς, που υπολογίζεται σύμφωνα με το λειτουργικό ορισμό που χρησιμοποιήθηκε στην αξιολόγηση της σύγκλισης το Μάρτιο 1998, είναι συνεπώς 2,4%.

Δεδομένου του γενικά χαμηλού πληθωρισμού στην ΕΕ και του μέσου ετήσιου ποσοστού πληθωρισμού για τη ζώνη ευρώ που ανέρχεται σε 1,4%, κανένα από τα τρία κράτη μέλη της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις δεν θεωρείται ότι έχει μη αντιπροσωπευτική επίδοση από πλευράς πληθωρισμού.

Ωστόσο, η Σουηδία δεν συμμετέχει στη ζώνη ευρώ. Στη βάση ενός ορισμού που αποκλείει από την ομάδα των χωρών αναφοράς τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στο ευρώ, το μέσο ποσοστό πληθωρισμού των κρατών μελών της ζώνης ευρώ με τις καλύτερες επιδόσεις είναι 1,0%, από όπου προκύπτει μία τιμή αναφοράς 2,5%.

Πίνακας Β.1

Σύγκλιση των ποσοστών πληθωρισμού - ΕνΔΤΚ
(Μάρτιος 2000) ^{α)}

Ιρλανδία	3,1			
Ισπανία	2,5	2,5		
Δανία	2,4	2,4		
Ελλάδα	2,0	2,0		
Κάτω Χώρες	1,9			
Πορτογαλία	1,9			
Ιταλία	1,9			
Λουξεμβούργο	1,8			
Φινλανδία	1,8			
Βέλγιο	1,4	1,4		
Ηνωμένο Βασίλειο	1,2			
Γερμανία	1,1			
		1,0		
Αυστρία	0,9	0,9		
Γαλλία	0,9			
Σουηδία	0,8			

Τιμή αναφοράς 3 ΚΜ της ζώνης ευρώ με τις καλύτερες επιδόσεις
Τιμή αναφοράς 3 ΚΜ της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις
Ανώτατο όριο βάσει του ορισμού της ΕΚΤ για τη σταθερότητα των τιμών

μέσος όρος ζώνης ευρώ

Μέση τιμή 3 ΚΜ της ζώνης ευρώ με τις καλύτερες επιδόσεις
Μέση τιμή 3 ΚΜ της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις

α) Εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου των τελευταίων 12 μηνιαίων εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) σε σχέση με τον αριθμητικό μέσο των προηγούμενων 12 μηνών.

Πηγή : Eurostat , Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Ο πίνακας Β.1 εμφανίζει επίσης το μέσο πληθωρισμό στη ζώνη ευρώ για το Μάρτιο 2000 καθώς και το ανώτατο όριο του ορισμού της σταθερότητας τιμών της ΕΚΤ· και τα δύο στοιχεία αυτά είναι συναφή για την αξιολόγηση της "επίτευξης υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών".

Πίνακας Β.2

**Εξέλιξη των μέσων ποσοστών πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ)
και της τιμής αναφοράς ^{α)}**

	Ιαν.99	Φεβ.99	Μάρ.99	Απρ.99	Μάι.99	Ιούν.99	Ιουλ.99	Αύγ.99	Σεπ.99	Οκτ.99	Νοέ.99	Δεκ.99	Ιαν.00	Φεβ.00	Μάρ.00
B	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4
D	<u>0,6</u>	<u>0,5</u>	<u>0,5</u>	<u>0,5</u>	<u>0,5</u>	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,8	0,9	1,1
E	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,1	2,2	2,4	2,4	2,5
F	<u>0,6</u>	<u>0,6</u>	<u>0,6</u>	0,5	0,5	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,5</u>	<u>0,6</u>	<u>0,7</u>	<u>0,8</u>	<u>0,9</u>
IRL	2,2	2,3	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3	2,5	2,7	2,9	3,1
I	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9
L	<u>0,7</u>	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0	1,4	1,6	1,8
NL	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9
A	0,7	0,7	0,6	<u>0,5</u>	<u>0,5</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	<u>0,5</u>	<u>0,6</u>	<u>0,8</u>	<u>0,9</u>
P	2,3	2,4	2,5	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9
FIN	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,5	1,6	1,8
EUR-11	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4
DK	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,1	2,2	2,3	2,4
EL	4,4	4,3	4,2	4,0	3,8	3,5	3,2	2,9	2,6	2,4	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0
S	0,8	<u>0,7</u>	<u>0,6</u>	<u>0,5</u>	<u>0,4</u>	<u>0,3</u>	<u>0,2</u>	<u>0,2</u>	<u>0,3</u>	<u>0,4</u>	<u>0,5</u>	<u>0,6</u>	<u>0,6</u>	<u>0,7</u>	<u>0,8</u>
UK	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2
EE-15	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4
Μέσος όρος των 3 ΚΜ με τις αλύτερες επιδόσεις ^{β)}	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,8	0,9
Τιμή αναφοράς ^{γ)}	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1	2,3	2,4

α) Όπως μετράται από την εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου των τελευταίων 12 μηνιαίων δεικτών σε σχέση με τον αριθμητικό μέσο των 12 μηνιαίων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

β) Μη σταθμισμένος αριθμητικός μέσος των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις (υπογραμμισμένα) από πλευράς σταθερότητας τιμών· η ταξινόμηση έγινε με τη χρησιμοποίηση μη στρογγυλοποιημένων στοιχείων.

γ) Μέσος όρος των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα· ίδια μέθοδος με εκείνη που χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση για τη σύγκλιση 1998.

Πηγή: Eurostat , Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Ο πίνακας Β.2 δείχνει την εξέλιξη των μέσων ποσοστών πληθωρισμού στα κράτη μέλη από τις αρχές του 1999 και την αντίστοιχη τιμή αναφοράς, που υπολογίζεται με τη χρησιμοποίηση της ίδιας μεθόδου όπως και στην έκθεση για τη σύγκλιση του 1998. Ο πίνακας Β.3 δείχνει, για την περίοδο για την οποία άρχισαν να υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τον ΕνΔΤΚ (πρώτη δυνατή σύγκριση Δεκέμβριος 1996) τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις (στην ΕΕ) σε όρους σταθερότητας τιμών, το μέσο ποσοστό πληθωρισμού στα τρία αυτά κράτη μέλη και την αντίστοιχη τιμή αναφοράς.

Β.3. Πρόσφατες μεθοδολογικές εξελίξεις στον ΕνΔΤΚ

Οι ΕνΔΤΚ παρέχουν συγκρίσιμες μετρήσεις των ποσοστών πληθωρισμού όπως μετρώνται με βάση το δείκτη τιμών καταναλωτή στα κράτη μέλη. Οι ΕνΔΤΚ χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σύγκλισης των ποσοστών πληθωρισμού στην ΕΕ και αποτελούν το κυριότερο μέτρο της σταθερότητας τιμών στη ζώνη ευρώ. Από την εποχή της προηγούμενης αξιολόγησης της σύγκλισης εκ μέρους της Επιτροπής, τον Μάρτιο 1998, η Eurostat και οι στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών συνέχισαν τη βελτίωση της μέτρησης του πληθωρισμού που παρέχεται από τους ΕνΔΤΚ.

Πίνακας Β.3

Εξέλιξη της τιμής αναφοράς για τον πληθωρισμό ^{α)} και οι τρεις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις

	Τρεις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις	Μέσος όρος των τριών καλύτερων επιδόσεων	Τιμή αναφοράς ^{β)}
Δεκ. 96 - Φεβ. 97	L, FIN, S	1,0	2,5
Μάρ. - Απρ. 97	L, FIN, S	1,1	2,6
Μάιος 97	L, FIN, S	1,0	2,5
Ιούνιος 97	L, FIN, S	1,1	2,6
Ιούλιος 97	L, FIN, S	1,1	2,6
Αύγουστος 97	L, FIN, S	1,2	2,7
Σεπτέμβριος 97	L, FIN, S	1,3	2,8
Οκτ. - Νοέμ. 97	F, A, FIN	1,3	2,8
Δεκέμβριος 97	IRL, A, FIN	1,2	2,7
Ιανουάριος 98	F, IRL, A	1,2	2,7
Φεβ. - Απρ. 98	F, IRL, A	1,1	2,6
Μάι. - Ιουλ. 98	D, F, A	1,1	2,6
Αύγουστος 98	D, F, A	1,0	2,5
Σεπτέμβριος 98	D, F, A	0,9	2,4
Οκτ. - Νοέμ. 98	D, F, A	0,8	2,3
Δεκέμβριος 98	D, F, A	0,7	2,2
Ιανουάριος 99	D, F, L	0,6	2,1
Φεβ. - Μάρ. 99	D, F, S	0,6	2,1
Απρ. - Μάι. 99	D, A, S	0,5	2,0
Ιούν. 99	F, A, S	0,4	1,9
Ιούλ.-Αυγ.99	F, A, S	0,3	1,8
Σεπτέμβριος 99	F, A, S	0,4	1,9
Οκτώβριος 99	F, A, S	0,4	1,9
Νοέμβριος 99	F, A, S	0,5	2,0
Δεκέμβριος 99	F, A, S	0,6	2,1
Ιανουάριος 2000	F, A, S	0,6	2,1
Φεβρουάριος 2000	F, A, S	0,8	2,3
Μάρτιος 2000	F, A, S	0,9	2,4

α) Όπως μετράται από την εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου των τελευταίων 12 μηνιαίων δεικτών σε σχέση με τον αριθμητικό μέσο των 12 μηνιαίων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

β) Μέσος όρος των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα· ίδια μέθοδος με εκείνη που χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση για τη σύγκλιση 1998.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Οι ΕνΔΤΚ προορίζονται να καλύψουν όλες τις μορφές δαπάνης των νοικοκυριών ("τελική νομισματική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών"). Με την έναρξη της

χρησιμοποίησης των ΕνΔΤΚ το 1997, εξαιρέθηκαν ορισμένοι τομείς που παρουσίαζαν τεχνικές δυσκολίες επειδή τα κράτη μέλη δεν είχαν ακόμα συμφωνήσει για τη χρησιμοποίηση συγκρίσιμων μεθόδων. Η αρχική κάλυψη προϊόντων περιλάμβανε το 95% περίπου της συνολικής τελικής νομισματικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών (το υπόδειγμα αυτό δεν περιλαμβάνει την ιδιοκατοίκηση). Το φάσμα των προϊόντων που καλύπτουν οι ΕνΔΤΚ έχει διευρυνθεί για να συμπεριληφθούν συμπληρωματικά αγαθά και υπηρεσίες και σημειώθηκαν μεταβολές στην πληθυσμιακή και γεωγραφική κάλυψη.³⁰ Με τον τρόπο αυτό, η κάλυψη αντιστοιχεί σχεδόν στο 100% της τελικής νομισματικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών (εξακολουθεί να μην περιλαμβάνεται η ιδιοκατοίκηση). Η επέκταση πραγματοποιείται σύμφωνα με μία προσέγγιση σε δύο στάδια: τα περισσότερα στοιχεία αντικατοπτρίζονται στο δείκτη του Ιανουαρίου 2000, ενώ λίγα μόνο στοιχεία θα συμπεριληφθούν στο δείκτη για τον Ιανουάριο 2001.

Η επέκταση της κάλυψης των προϊόντων τον Ιανουάριο 2000 περιλαμβάνει τους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής προστασίας, ορισμένες ασφαλιστικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ορισμένες οίονει φορολογικές επιβαρύνσεις που έχουν σχέση με τη στέγαση. Η επέκταση κατέστη δυνατή με τη χρησιμοποίηση μιας συμφωνηθείσας μεθοδολογίας όσον αφορά τις οίονει φορολογικές επιβαρύνσεις και τις επιδοτήσεις.³¹ Οι τιμές καταναλωτή των επιδοτούμενων αγαθών και υπηρεσιών, π.χ., φαρμακευτικών προϊόντων και ιατρικών και οδοντιατρικών υπηρεσιών, μετρώνται αφαιρουμένων των επιστροφών και επιδοτήσεων. Εφόσον οι τιμές τις οποίες πληρώνουν οι καταναλωτές στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής προστασίας συνδέονται με την πολιτική κοινωνικής μέριμνας και τη φορολογική πολιτική στις διάφορες χώρες, οι σταθμίσεις και οι μεταβολές τιμών για τους επιμέρους αυτούς δείκτες είναι δυνατό να ποικίλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Το φάσμα των ασφαλιστικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών διευρύνθηκε συμπεριλαμβάνοντας, π.χ., την υγειονομική ασφάλιση και τις αμοιβές επενδυτικών συμβούλων. Οι λίγες συμπληρωματικές υπηρεσίες που πρόκειται να καλυφθούν από τον Ιανουάριο 2001 περιλαμβάνουν τη νοσοκομειακή περίθαλψη, τις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας που προσφέρονται κατ' οίκον (π.χ. καθαρισμός, γεύματα), τους οίκους ευγηρίας και τα ιδρύματα για άτομα με ειδικές ανάγκες. Υπήρξε επίσης εναρμόνιση της αντιμετώπισης των δασμολογικών τιμών.

Η γεωγραφική και πληθυσμιακή κάλυψη εναρμονίστηκε σε όλα τα κράτη μέλη με το δείκτη του Ιανουαρίου 2000. Οι δαπάνες από τουρίστες και διασυννοριακούς αγοραστές, που προηγουμένως δεν καλύπτονταν από όλα τα κράτη μέλη, καλύπτονται πλέον πάντοτε στο κράτος μέλος στο οποίο πραγματοποιείται η αγορά. Ο ΕνΔΤΚ παρέχει πλέον πλήρη πληθυσμιακή και γεωγραφική κάλυψη χωρίς παραλείψεις ή επικαλύψεις.

Η επίπτωση των μεθοδολογικών μεταβολών στον πληθωρισμό είναι πιθανό να είναι πολύ μικρή στους πρώτους μήνες του 2000. Αυτό οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο συνδέονται τα δεδομένα: ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής όλων των στοιχείων του δείκτη ΕνΔΤΚ, για παράδειγμα, το Μάρτιο 2000 βασίζεται στη μεταβολή από το Μάρτιο 1999 έως το Δεκέμβριο 1999 (χρησιμοποιώντας την παλαιά κάλυψη) σε

³⁰ Η επέκταση αυτή λαμβάνει χώρα με τη νομική κάλυψη των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1687/98 και 1688/98 του Συμβουλίου.

³¹ Όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2166/1999 του Συμβουλίου.

συνδυασμό με τη μεταβολή από το Δεκέμβριο 1999 έως το Μάρτιο 2000 (χρησιμοποιώντας τη νέα κάλυψη). Κατά συνέπεια, στο παράδειγμα αυτό, η επέκταση της κάλυψης επηρεάζει μόνο 3 από τους 12 μήνες. Η επίπτωση μπορεί να γίνει προοδευτικά μεγαλύτερη στη διάρκεια του έτους, πλην όμως δεν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες για την επίτευξη αξιόπιστης εκτίμησης της επίπτωσης των μεθοδολογικών μεταβολών σε ετήσια βάση.

Δεδομένου ότι τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για το κριτήριο της σύγκλισης των τιμών είναι το μέσο ποσοστό πληθωρισμού που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια ενός έτους, οι πρακτικές επιπτώσεις της μεταβολής αυτής στη μέθοδο για την αξιολόγηση της σύγκλισης από πλευράς πληθωρισμού στην παρούσα εξέταση είναι μικρές.³²

³²

Ωστόσο, σε σχέση με την ορθή διασύνδεση των στοιχείων της αρχικής κάλυψης μεταξύ Δεκεμβρίου 1999 και 2000, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας αντικατέστησε τις σταθμίσεις των δαπανών που αναφέρονται στο έτος 1994 με μία νέα ομάδα σταθμίσεων δαπανών που αναφέρονται στο έτος 1998. Οι νέες σταθμίσεις χρησιμοποιούνται στον ΕνΔΤΚ για τον Ιανουάριο 1999 και μετά. Η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2454/97 της Επιτροπής σχετικά με την ποιότητα των συντελεστών στάθμισης του ΕνΔΤΚ και παρέχει ΕνΔΤΚ συγκρίσιμο με εκείνους άλλων κρατών μελών.

B.4. Συμπληρωματικοί πίνακες για άλλους δείκτες τιμών και κόστους

Πίνακας Β.4 Αποπληθωριστής δαπάνης για ίδια τελική κατανάλωση στα κράτη μέλη της ΕΕ (εθνικό νόμισμα, ετήσια εκατοστιαία μεταβολή)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
B	1,7	2,1	1,5	0,8	1,1	1,5
D	1,9	1,9	1,7	0,9	0,8	1,5
E	4,7	3,4	2,5	2,0	2,8	2,5
F	2,0	1,9	1,4	0,9	0,8	1,2
IRL	2,8	2,5	2,4	3,7	3,3	4,0
I	6,0	4,4	2,2	2,1	2,2	2,3
L	2,1	1,7	1,7	1,7	1,0	2,0
NL	1,4	1,9	2,1	1,8	2,0	2,4
A	1,5	2,3	1,8	0,7	0,6	1,2
P	4,5	3,2	2,7	1,8	2,3	2,2
FIN	0,4	1,4	1,3	2,1	1,8	2,3
EUR-11	2,9	2,5	1,9	1,3	1,4	1,8
DK	0,6	1,4	1,9	1,8	2,1	2,4
EL	8,9	8,2	5,5	4,7	2,5	2,5
S	2,9	1,4	2,2	1,0	0,7	1,4
UK	2,9	3,1	2,5	2,5	2,2	2,1
EE-15	2,9	2,6	2,0	1,6	1,6	1,9
Τυπική απόκλιση						
EUR-11	1,7	0,9	0,5	0,9	0,9	0,8
EE-15	2,3	1,7	1,0	1,1	0,9	0,7
* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000. Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.						

Πίνακας Β.5**Κόστος εργασίας στα κράτη μέλη της ΕΕ**

(εκατοστιαία μεταβολή, σύνολο οικονομίας)

	Ονομαστική αμοιβή ανά εργαζόμενο				Παραγωγικότητα της εργασίας				Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος			
	1992 -95 ^{α)}	1996 -99 ^{α)}	1999	2000*	1992 -95 ^{α)}	1996 -99 ^{α)}	1999	2000*	1992 -95 ^{α)}	1996 -99 ^{α)}	1999	2000*
B	4,0	2,0	2,1	2,2	1,6	1,5	1,2	2,2	2,3	0,5	0,9	0,0
D	5,5	1,7	1,9	2,0	2,2	1,7	1,2	2,5	3,2	0,0	0,7	-0,4
E	5,7	3,0	2,4	2,9	1,9	0,7	0,3	1,0	3,7	2,3	2,0	1,9
F	2,9	2,3	1,9	2,1	1,7	1,7	1,3	1,9	1,2	0,7	0,6	0,2
IRL	4,4	5,2	7,0	6,8	2,8	4,1	3,9	4,2	1,5	1,0	2,9	2,5
I	4,4	2,6	1,9	2,4	2,4	0,8	0,5	1,7	1,9	1,7	1,4	0,8
L	4,1	2,0	2,5	2,5	2,9	1,2	0,2	1,6	1,2	0,8	2,3	1,0
NL	3,2	2,4	3,7	4,0	1,6	0,8	1,0	1,5	1,6	1,6	2,7	2,4
A	4,2	1,8	2,8	1,6	1,4	1,6	1,3	2,4	2,7	0,2	1,5	-0,7
P	8,7	4,4	5,1	4,8	3,0	1,4	1,1	2,4	5,5	2,9	4,0	2,4
FIN	2,5	2,9	2,4	4,0	4,2	2,1	0,1	2,5	-1,7	0,7	2,3	1,4
EUR-11	4,5	2,3	2,2	2,5	2,1	1,4	1,0	2,0	2,4	0,9	1,2	0,5
DK	2,9	3,7	4,1	3,8	2,3	1,3	0,6	1,8	0,6	2,4	3,5	1,9
EL	11,3	7,9	4,8	4,7	-0,5	2,2	2,2	2,5	11,9	5,5	2,5	2,1
S	4,0	3,6	1,4	4,1	3,4	1,9	1,5	2,5	0,6	1,7	-0,1	1,5
UK	3,9	4,6	4,9	5,0	2,4	1,2	0,8	2,3	1,5	3,4	4,1	2,6
EE-15	4,5	2,8	2,7	3,0	2,1	1,3	1,0	2,1	2,3	1,4	1,7	0,9

α) Μέση ετήσια εκατοστιαία μεταβολή.

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας Β.6

Τιμές εισαγωγών στα κράτη μέλη της ΕΕ

(εκατοστιαία μεταβολή του αποπληθωριστή εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, σε εθνικό νόμισμα)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
B	2,3	2,9	5,2	-1,6	0,7	2,9
D	0,7	0,7	2,7	-2,0	-1,2	3,5
E	4,7	0,7	3,7	-0,6	0,7	4,0
F	0,4	2,3	2,4	-0,6	0,0	2,5
IRL	3,8	-0,6	0,7	2,4	2,0	4,7
I	11,1	-2,9	1,4	-1,3	1,3	4,9
L	0,8	0,7	2,0	-0,5	0,8	2,1
NL	0,4	1,2	2,6	-1,5	0,1	3,3
A	1,0	2,0	1,9	-0,1	-0,4	2,7
P	3,5	-1,3	2,1	-1,9	-0,6	4,0
FIN	0,1	0,4	0,5	-3,0	-1,0	3,0
EUR-11	3,0	0,6	2,6	-1,2	0,0	3,5
DK	-0,2	-0,8	3,8	-1,0	-1,4	2,4
EL	6,8	5,0	2,2	5,0	0,6	6,1
S	5,7	-4,2	1,4	-0,3	1,3	1,1
UK	6,1	0,2	-6,7	-6,3	-2,6	-1,1
EE-15	3,5	0,4	1,1	-1,9	-0,3	2,8

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή : Υπηρεσίες της Επιτροπής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Γ.1. Στροφή στο ΕΣΛ 95 και αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93

Τα δημοσιονομικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, και συνεπώς για την αξιολόγηση της σύγκλισης, είναι με βάση τους εθνικούς λογαριασμούς. Από το έτος 2000 χρησιμοποιείται για τους σκοπούς αυτούς ένα νέο σύστημα λογαριασμών, το ΕΣΛ 95. Το τμήμα αυτό περιγράφει τα κυριότερα χαρακτηριστικά του νέου συστήματος και τις βασικές διαφορές με το προηγούμενο σύστημα λογαριασμών, το ΕΣΟΛ 79, που χρησιμοποιήθηκε στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος μέχρι το τέλος του 1999 και στην έκθεση σύγκλισης του 1998.

Από τον Απρίλιο 1999, το νέο σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών ΕΣΛ 95³³ έγινε υποχρεωτικό στα κράτη μέλη της ΕΕ. Ωστόσο, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93³⁴ - που παρέχει τους σχετικούς ορισμούς του δημόσιου ελλείμματος, δημόσιου χρέους και ΑΕΠ και διέπει την εξαμηνιαία διαβίβαση των δημοσιονομικών στοιχείων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή - το προηγούμενο λογιστικό σύστημα (ΕΣΟΛ-2η έκδοση ή απλώς ΕΣΟΛ 79) εξακολούθησε να χρησιμοποιείται για τους σκοπούς της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος μέχρι το τέλος του 1999.

Η χρονική υστέρηση στην εφαρμογή του νέου λογιστικού συστήματος για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος είχε προβλεφθεί αρκετά πριν, ιδίως στον κανονισμό με τον οποίο θεσπίστηκε η μεθοδολογία ΕΣΛ 95.³⁵ Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατή η πραγματοποίηση των δύο κοινοποιήσεων στοιχείων το 1999 (το Μάρτιο και το Σεπτέμβριο) πάνω στην ίδια μεθοδολογική βάση, με αποτέλεσμα, η απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1999 για την κατάργηση της απόφασης περί ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος στην Ελλάδα, να ληφθεί στην ίδια λογιστική βάση όπως και όλες οι προηγούμενες αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την ύπαρξη, ή διόρθωση, υπερβολικών ελλειμμάτων.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3605/93 τροποποιήθηκε³⁶ ώστε να ληφθεί υπόψη το νέο λογιστικό σύστημα το Φεβρουάριο 2000 και τα κράτη μέλη διαβίβασαν τα δημοσιονομικά τους στοιχεία, στο πλαίσιο της διαδικασίας περί υπερβολικού ελλείμματος σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία, για πρώτη φορά στις αρχές Μαρτίου

³³ Η λογιστική μέθοδος ΕΣΛ 95 και το πρόγραμμα διαβίβασης των στοιχείων για τους εθνικούς λογαριασμούς καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2223/93 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1996 περί του ευρωπαϊκού συστήματος εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Κοινότητας, ΕΕ L 310 της 30.11.1996, σ.1.

³⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1993 για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ.7.

³⁵ Άρθρο 8, παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2223/96.

³⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 475/2000 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2000 περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ΕΕ L 58 της 3.3.2000, σ.1.

2000. Κατά συνέπεια, εκτός αν υπάρξει αντίθετη άποψη, τα δημοσιονομικά στοιχεία στην παρούσα έκθεση συμφωνούν με το ΕΣΛ 95.

Η εφαρμογή του ΕΣΛ 95 είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας εργασίας που έλαβε χώρα εντός της ΕΕ (Eurostat και εθνικές στατιστικές υπηρεσίες) αλλά και σε διεθνές επίπεδο (Ηνωμένα Έθνη, ΔΝΤ, ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα). Το νέο λογιστικό σύστημα εξασφαλίζει τη συμφωνία με το διεθνές Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΣΕΛ 93) και με την 5η έκδοση του εγχειριδίου για το ισοζύγιο πληρωμών του ΔΝΤ. Συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό εννοιών ώστε να αντικατοπτρίζουν νέα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά φαινόμενα, στη μεγαλύτερη εναρμόνιση των μεθοδολογιών, στη μεγαλύτερη ακρίβεια των λογιστικών κανόνων και των ορισμών και στην ευρύτερη κάλυψη ολόκληρου του φάσματος οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η εφαρμογή του ΕΣΛ 95 αποτέλεσε ευκαιρία για κάθε κράτος μέλος να βελτιώσει τις πηγές και τις μεθόδους εμφάνισης των λογαριασμών.

Τα δημοσιονομικά μεγέθη, ιδιαίτερα το δημοσιονομικό έλλειμμα/πλεόνασμα, επηρεάστηκαν από τη μετάβαση στο νέο σύστημα. Ωστόσο, για τα περισσότερα κράτη μέλη, οι αλλαγές στους δείκτες των αποτελεσμάτων είναι σχετικά μικρές, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη το μέγεθος των συνολικών δημοσίων δαπανών και εσόδων (σε ορισμένες περιπτώσεις άνω του 50% του ΑΕΠ). Οι μεθοδολογικές διαφορές μεταξύ του ΕΣΛ 95 και του προηγούμενου συστήματος που έχουν μεγαλύτερη επίπτωση στους δείκτες των δημοσιονομικών υπολοίπων είναι οι εξής:

- ορισμός της γενικής κυβέρνησης. Ορισμένοι φορείς οι οποίοι προηγουμένως είχαν καταγραφεί εκτός του δημόσιου τομέα αντιμετωπίζονται πλέον ως μέρος της γενικής κυβέρνησης. Ομοίως, ορισμένες μονάδες οι οποίες περιλαμβάνονταν προηγουμένως στο δημόσιο θεωρούνται τώρα ως χρηματοοικονομικές ή μη χρηματοοικονομικές εταιρείες.
- Οι συναλλαγές καταχωρούνται, καταρχήν, κατά τη στιγμή που πραγματοποιούνται (αρχή δεδουλευμένων), παρά κατά τη στιγμή της πληρωμής. Για παράδειγμα, ο τόκος καταλογίζεται σε συνεχή βάση στο δανειστή και όχι πλέον όταν καταβάλλεται. Η στιγμή της καταχώρησης των φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης υπέστη και αυτή ανάλογη προσαρμογή.
- Οι μεταβολές στο ΑΕΠ (γενικά ανοδικές) οδήγησαν επίσης σε οριακές αναθεωρήσεις των δεικτών του ελλείμματος και του χρέους.

Το δημόσιο χρέος (ονομαστική αξία ενοποιημένου ακαθάριστου χρέους γενικής κυβέρνησης) δεν αποτελεί αυστηρά μία έννοια του ΕΣΛ 95, όπως επίσης δεν ήταν και μία έννοια του ΕΣΟΛ 79. Ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93 ειδικά για τους σκοπούς της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το λογιστικό σύστημα που υπήρχε το 1994, όταν τέθηκε σε ισχύ η διαδικασία για το υπερβολικό έλλειμμα, δεν περιλάμβανε κανέναν ορισμό του χρέους.³⁷ Επιπλέον, ο ορισμός των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε τιμές αγοράς που περιλαμβάνεται στο ΕΣΛ 95 δεν είναι κατάλληλος για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Ωστόσο, ο ορισμός του χρέους αναθεωρήθηκε επίσης το Φεβρουάριο 2000 για να ληφθεί υπόψη η νέα λογιστική πραγματικότητα. Μεταξύ

³⁷

Το ΕΣΟΛ 79 ήταν ένα σύστημα το οποίο βασιζόταν καθαρά σε ροές και το οποίο, όπως λέχθηκε ανωτέρω, δεν περιλάμβανε ούτε ισολογισμούς ούτε άλλους λογαριασμούς κεφαλαίου.

άλλων αλλαγών, λήφθηκε υπόψη ο νέος ορισμός της γενικής κυβέρνησης, επεκτάθηκαν περαιτέρω οι συνιστώσες του χρέους (για παράδειγμα, η χρηματοδοτική μίσθωση περιλαμβάνεται πλέον στις υποχρεώσεις που συνιστούν το δημόσιο χρέος) και διευκρινίστηκε η αποτίμηση του χρέους σε ξένο νόμισμα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων που ανταλλάσσονται σε, ή μεταξύ, ξένων νομισμάτων).

Γ.2. Συμπληρωματικοί πίνακες για τα δημόσια οικονομικά

Πίνακας Γ.1 Δημοσιονομικό πλεόνασμα / έλλειμμα στα κράτη μέλη της ΕΕ (καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+) / καθαρές δανειακές ανάγκες (-) της γενικής κυβέρνησης, % του ΑΕΠ)						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
B	-4,2	-3,7	-2,0	-1,0	-0,9	-0,5
D	-3,3	-3,4	-2,6	-1,7	-1,1	-1,0
E	-6,9	-5,0	-3,2	-2,6	-1,1	-0,7
F	-5,5	-4,2	-3,0	-2,7	-1,8	-1,5
IRL	-2,5	-0,6	0,8	2,1	2,0	1,7
I	-7,6	-7,1	-2,7	-2,8	-1,9	-1,5
L	2,2	2,7	3,6	3,2	2,4	2,6
NL	-4,2	-1,8	-1,2	-0,8	0,5	1,0
A	-5,1	-3,8	-1,9	-2,5	-2,0	-1,7
P	-4,2	-3,8	-2,6	-2,1	-2,0	-1,5
FIN	-3,7	-3,2	-1,5	1,3	2,3	4,1
EUR-11	-4,9	-4,2	-2,6	-2,0	-1,2	-0,9
DK	-2,3	-1,0	0,5	1,2	3,0	2,4
EL	-10,2	-7,8	-4,6	-3,1	-1,6	-1,3
S	-7,9	-3,4	-2,0	1,9	1,9	2,4
UK	-5,8	-4,4	-2,0	0,3	1,2	0,9
EE-15	-5,1	-4,2	-2,4	-1,5	-0,6	-0,4
* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000. Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.						

Πίνακας Γ.2

Δημόσιο χρέος στα κράτη μέλη της ΕΕ

(Ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης, % του ΑΕΠ)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
B	129,8	128,3	123,0	117,4	114,4	110,1
D	57,0	59,8	60,9	60,7	61,1	60,7
E	63,2	68,0	66,7	64,9	63,5	62,3
F	51,9	57,1	59,0	59,3	58,6	58,2
IRL	80,8	74,1	65,3	55,6	52,4	45,2
I	123,2	122,1	119,8	116,3	114,9	110,8
L	5,6	6,2	6,0	6,4	6,2	5,8
NL	75,5	75,3	70,3	67,0	63,8	58,8
A	68,0	68,3	63,9	63,5	64,9	62,6
P	64,7	63,6	60,3	56,5	56,8	57,0
FIN	56,6	57,1	54,1	49,0	47,1	42,6
EUR-11	71,4	74,7	74,5	73,0	72,2	70,3
DK	69,3	65,0	61,3	55,6	52,6	49,3
EL	108,7	111,3	108,5	105,4	104,4	103,7
S	76,6	76,0	75,0	72,4	65,5	61,3
UK	52,0	52,6	50,8	48,4	46,0	42,4
EE-15	69,5	72,1	71,0	69,0	67,6	65,1

* Οικονομικές προβλέψεις άνοιξης 2000.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας Γ.3

Προβολές των επικαιροποιημένων προγραμμάτων σταθερότητας/σύγκλισης για το δημοσιονομικό πλεόνασμα/έλλειμμα στα κράτη μέλη της ΕΕ

(καθαρή ικανότητα χρηματοδότησης (+) / καθαρές δανειακές ανάγκες (-), % του ΑΕΠ)

	Ημερομηνία υποβολής	1998	1999	2000	2001	2002	2003
B	Δεκ.'99	-1,0	-1,1	-1,0	-0,5	0,0	0,2
D	Δεκ.'99	-1,7	-1,2	-1	-1½	-1	-½
E	Ιαν.2000	-2,3	-1,3	-0,8	-0,4	0,1	0,2
F	Ιαν.2000	-2,7	-2,1	-1,7	-1,2 (α)	-0,7 (α)	-0,3 (α)
IRL	Δεκ.'99	2,5 (β)	1,4 (γ)	1,2 (γ)	2,5 (γ)	2,6 (γ)	
I	Ιαν.2000	-2,7	-2,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,1
L	Φεβ.2000	2,6	2,3	2,5	2,6	2,9	3,1
NL	Νοέμ.'99	-0,8	-0,6	-0,6	-1,3 (δ)	-1,1 (δ)	
A	Μάρ.2000	-2,5	-2,0	-1,7	-1,5	-1,4	-1,3
P	Φεβ.2000	-2,1	-2,0	-1,5	-1,1	-0,7	-0,3
FIN	Σεπ.'99	0,9 (β)	3,1 (β)	4,7 (β)	4,2 (β)	4,6 (β)	4,7
EUR-11		-2,0	-1,4	-1,1	-1,0	-0,6	-0,2
DK	Δεκ.'99	0,9	2,9	2,1	2,2	2,3	2,5
EL	Δεκ.'99	-2,5	-1,5	-1,2	-0,2	0,2	
S	Νοέμ.'99	2,3	1,7	2,1	2,0	2,0	
UK (ε)	Δεκ.'99	0,5	0,3	0,2	0,2	-0,1	-0,4
EE-15		-1,4	-1,0	-0,7	-0,6	-0,3	-0,2

(α) Προβλέπεται δημοσιονομικό έλλειμμα 1,3% του ΑΕΠ το 2001, έλλειμμα 0,9% το 2002, έλλειμμα 0,5% του ΑΕΠ το 2003 εφόσον το διεθνές περιβάλλον είναι λιγότερο ευνοϊκό (2,5% ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ).

(β) Στο ΕΣΟΛ 79.

(γ) Μετά από διόρθωση για ειδικούς παράγοντες.

(δ) Δημοσιονομικό έλλειμμα 1,1% του ΑΕΠ το 2002 είναι η πρόβλεψη στο συντηρητικό σενάριο· το μεσαίο σενάριο προβλέπει έλλειμμα ¾% του ΑΕΠ το 2001 και έλλειμμα ¼% του ΑΕΠ το 2002· το ευνοϊκό σενάριο προβλέπει έλλειμμα ½% του ΑΕΠ το 2001 και ισοσκελισμένη θέση το 2002 (δημοσιονομικό έλλειμμα 0% του ΑΕΠ).

(ε) Σε οικονομικά έτη.

Πηγή: Επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας/σύγκλισης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Δ.1. Διατάξεις της συνθήκης και ΜΣΙ ΙΙ

Η περίοδος για την αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην παρούσα έκθεση είναι από τον Απρίλιο 1998 έως το Μάρτιο 2000, καλύπτοντας τους τελευταίους εννέα μήνες του 2ου σταδίου της ΟΝΕ και τους πρώτους 15 μήνες του 3ου σταδίου. Για λόγους ίσης μεταχείρισης, η εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας πρέπει να αντικατοπτρίζει τόσο την κατάσταση που ίσχυε κατά το 2ο στάδιο όσο και τις μεταβολές που επήλθαν με τη μετάβαση στο 3ο στάδιο - κυρίως την εισαγωγή του ευρώ και την καθιέρωση του ΜΣΙ ΙΙ. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην παρούσα εξέταση βασίζεται στις διατάξεις της συνθήκης, όπως συμπληρώθηκαν από το σχετικό πρωτόκολλο και από το ψήφισμα του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1999.

Οι σχετικές διατάξεις της συνθήκης είναι:

- Το *τρίτο εδάφιο του άρθρου 121, παράγραφος 1* (πρώην άρθρο 109Ι(1)), που αναφέρεται στο κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας:

"η τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους".

- Το *άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 6* αναφέρει ότι:

"Το κριτήριο συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος που αναφέρεται στο άρθρο 121, παράγραφος 1 της παρούσας συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή του ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα".

- Το *Ψήφισμα του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ΜΣΙ ΙΙ* (97/С 236/03 της 16ης Ιουνίου 1997)³⁸ που αναφέρει ότι:

"Κατά την έναρξη του τρίτου σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα θα αντικατασταθεί με το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών που ορίζει το παρόν ψήφισμα. Ο Μηχανισμός

³⁸

ΕΕ C 236 της 2.8.1997, σ. 5.

Συναλλαγματικών Ισοτιμιών θα συνδέσει τα νομίσματα των εκτός ζώνης ευρώ κρατών μελών με το ευρώ".

Δ.2. Εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο 2ο στάδιο της ONE

Κατά την εξέταση της σύγκλισης (του Μαρτίου 1998), η εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας βασίστηκε στην προσέγγιση του διάμεσου νομίσματος.³⁹ Αυτό αποτέλεσε ένα νέο αναλυτικό πλαίσιο, που κατέστη αναγκαίο από τις τροποποιήσεις που έγιναν στον ΜΣΙ μετά τη συναλλαγματική αναταραχή το 1992/1993. Οι αλλαγές αυτές κατέστησαν πολύπλοκη την εφαρμογή του κριτηρίου δημιουργώντας αβεβαιότητα σχετικά με τον ορισμό της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο πλαίσιο της συμμετοχής στον ΜΣΙ.

Η κυριότερη δυσκολία στην εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας είχε σχέση με την απόφαση διεύρυνσης των περιθωρίων διακύμανσης του ΜΣΙ σε 15% τον Αύγουστο 1993. Πέντε χρόνια αργότερα, κατά την εξέταση της σύγκλισης, δεν ήταν σαφές εάν τα διευρυμένα αυτά περιθώρια ή τα προηγούμενα περιθώρια του 2,25% αντιστοιχούσαν στον όρο "κανονικά περιθώρια διακύμανσης" του κριτηρίου. Αφενός, θεωρήθηκε ακατάλληλη η αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας βάσει των κινήσεων εντός των περιθωρίων του 15% επειδή (i) η συνθήκη είχε συνταχθεί όταν εθεωρούντο ως κανονικά τα περιθώρια του 2,25%· (ii) τα διευρυμένα περιθώρια προσέφεραν ένα πολύ χαλαρό μέτρο αναφοράς για την αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας· (iii) η διεύρυνση των περιθωρίων είχε τη μορφή προσωρινού μέτρου ενόψει της μεταγενέστερης επιστροφής στα στενά περιθώρια· και (iv) πρόθεση της διεύρυνσης των περιθωρίων δεν ήταν να διευκολυνθεί η μεγαλύτερη μεταβλητότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών αλλά να αντιμετωπιστεί η κερδοσκοπία έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ. Αφετέρου, έπρεπε να ληφθεί υπόψη η απουσία επίσημης δέσμευσης για την τήρηση των αρχικών περιθωρίων 2,25% και η υπόθεση ότι θα ήταν δυνατή η εκμετάλλευση των ευρύτερων περιθωρίων. Αυτό σημαίνει ότι η αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας με βάση τα αρχικά περιθώρια 2,25% εθεωρείτο εξίσου ακατάλληλη. Η προσέγγιση του διάμεσου νομίσματος αποτέλεσε μία ισόρροπη λύση στο πρόβλημα αυτό εφαρμογής του κριτηρίου.

Στην προσέγγιση του διάμεσου νομίσματος, η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας των νομισμάτων του ΜΣΙ μετράται στο πλαίσιο περιθωρίων διακύμανσης $\pm 2,25\%$ έναντι του νομίσματος που βρίσκεται κάθε μέρα στο κέντρο του μηχανισμού. Μολονότι τα περιθώρια αυτά φαίνεται να αντιστοιχούν στα αρχικά στενά περιθώρια, η προσέγγιση του διάμεσου νομίσματος ήταν, στην πραγματικότητα, λιγότερο περιοριστική. Χρησιμοποιώντας ως βάση το διάμεσο νόμισμα, η σταθερότητα ενός νομίσματος αξιολογείτο έναντι του νομίσματος που βρισκόταν στο μέσον του μηχανισμού παρά έναντι του ισχυρότερου νομίσματος. Κατά συνέπεια, η χρησιμοποίηση περιθωρίων διακύμανσης $\pm 2,25\%$ σήμαινε ότι εθεωρείτο αποδεκτή μία ανατίμηση/υποτίμηση 4,5% έναντι ενός άλλου νομίσματος, σε σύγκριση με την ανατίμηση/υποτίμηση 2,25% βάσει των αρχικών κανονικών

³⁹

Το διάμεσο νόμισμα εντός του ΜΣΙ ορίζεται ως το νόμισμα εκείνο το οποίο βρίσκεται πλησιέστερα στην κεντρική του ισοτιμία σε σχέση με το ECU κατά τον καθορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας σε κάποια δεδομένη ημέρα.

περιθωρίων. Ωστόσο, το ελκυστικό χαρακτηριστικό της προσέγγισης του διάμεσου νομίματος ήταν ότι αξιολογούσε ευνοϊκά τα νομίματα εκείνα τα οποία συγκεντρώνονταν στο κέντρο του ΜΣΙ.

Μία μεγαλύτερη απόκλιση από $\pm 2,25\%$ έναντι του διάμεσου νομίματος δεν εθεωρείτο αυτόματα ως ένδειξη σοβαρών εντάσεων. Για να εκτιμηθεί κατά πόσον η παραβίαση των περιθωρίων αντιστοιχούσε σε σοβαρές εντάσεις, λαμβάνονταν υπόψη ορισμένα στοιχεία τα οποία περιλαμβάνουν: (i) τη διάρκεια και το εύρος της απόκλισης· (ii) τη φύση και έκταση των ληφθέντων μέτρων, με ιδιαίτερη προσοχή στην παρέμβαση στην αγορά συναλλάγματος και/ή τις μεταβολές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων⁴⁰ και (iii) κατά πόσον οι πιέσεις αφορούσαν την ανατίμηση ή την υποτίμηση του νομίματος. Πράγματι, κατέστη αναγκαίος ο διαχωρισμός μεταξύ των πιέσεων όσον αφορά την τήρηση των ανώτερων και κατώτερων ορίων διακύμανσης, που θεωρήθηκε ότι αντιστοιχούν, με τη σειρά τους, σε σχετικά ισχυρό ή ασθενές νόμισμα. Δεδομένης της σιωπηρής συσχέτισης μεταξύ σοβαρών εντάσεων και υποτίμησης στο κείμενο της συνθήκης, θεωρήθηκε λογικό να εξαιρεθούν οι κινήσεις άνω του περιθωρίου $2,25\%$ έναντι του διάμεσου νομίματος ως πιθανή αιτία μη εκπλήρωσης του κριτηρίου. Η ερμηνεία αυτή βρήκε εφαρμογή στην περίπτωση της ιρλανδικής λίρας, η οποία κινήθηκε πολύ άνω του ορίου $2,25\%$ για το μεγαλύτερο τμήμα της διετούς περιόδου αξιολόγησης.

Δ.3. Εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο 3ο στάδιο της ONE

Σε αντίθεση με τον αρχικό ΜΣΙ, ο ΜΣΙ II δεν βασίζεται σε πολυμερείς δεσμεύσεις σχετικά με τη συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ όλων των συμμετεχόντων νομισμάτων αλλά σε διμερή δέσμευση μεταξύ του ευρώ και των λοιπών συμμετεχόντων νομισμάτων. Καθιερώθηκε μία "τυπική" ζώνη διακύμανσης $\pm 15\%$ η οποία, καταρχήν, αντιστοιχεί στα "κανονικά περιθώρια διακύμανσης" που αναφέρονται στη συνθήκη. Η τυπική ζώνη διακύμανσης $\pm 15\%$ δίνει τη δυνατότητα ανατίμησης/υποτίμησης 30% ενός νομίματος έναντι του ευρώ παραμένοντας παράλληλα εντός των ορίων, καθιστώντας με τον τρόπο αυτό τα εν λόγω περιθώρια ένα ιδιαίτερα βολικό μέτρο αναφοράς για την αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Υπάρχει η δυνατότητα θέσπισης στενότερων περιθωρίων διακύμανσης εντός του ΜΣΙ II ώστε να φανεί η πρόοδος της οικονομικής σύγκλισης, πλην όμως δεν υπάρχει ανάγκη για κάτι τέτοιο⁴¹. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ΜΣΙ και ΜΣΙ II συγκρίνονται στο πλαίσιο.

Παρά τις διαφορές μεταξύ του ΜΣΙ II και του αρχικού ΜΣΙ, μπορεί εύλογα να εξασφαλιστεί η ισότιμη μεταχείριση με τροποποίηση του πλαισίου εφαρμογής του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο δεύτερο στάδιο. Μολονότι η προσέγγιση του διάμεσου νομίματος δεν εφαρμόζεται πλέον στον ΜΣΙ II, μπορεί να γίνει παρόμοια αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο

⁴⁰ Υπενθυμίζεται ότι στη συμφωνία Basle-Nyborg του 1987 υποδεικνύεται η "... περισσότερο ενεργητική, ευέλικτη και συνδυασμένη χρησιμοποίηση των διαθέσιμων μέσων, και πιο συγκεκριμένα, των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών εντός των περιθωρίων διακύμανσης, των επιτοκίων και της παρέμβασης" (ανακοίνωση Τύπου της επιτροπής διοικητικών των κεντρικών τραπεζών της ΕΚ). Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης αντιμετώπισης, εξετάστηκαν επίσης διάφορες περιπτώσεις παρέμβασης εντός των ορίων $\pm 2,25\%$.

⁴¹ Πράγματι, η Ελλάδα είχε ζητήσει να συμμετάσχει στο ευρώ διατηρώντας παράλληλα την τυπική ζώνη διακύμανσης για την GRD.

πλαίσιο μιας ζώνης διακύμανσης $\pm 2,25\%$ γύρω από την κεντρική ισοτιμία ενός νομίσματος έναντι του ευρώ. Η συνέχεια μεταξύ των δύο προσεγγίσεων ενισχύεται από το γεγονός ότι το διάμεσο νόμισμα στον αρχικό ΜΣΙ κατά την τελευταία ημέρα του δεύτερου σταδίου καθορίστηκε αμετάκλητα έναντι του ευρώ από την πρώτη ημέρα του τρίτου σταδίου. Η "προσέγγιση με βάση το ευρώ" παρέχει και αυτή τη δυνατότητα να θεωρηθεί αποδεκτή μία ανατίμηση/υποτίμηση 4,5%, μολονότι, και πάλι, η παραβίαση των ορίων δεν αντιστοιχεί αναγκαστικά σε σοβαρές εντάσεις αλλά θα κριθεί με τη βοήθεια των ιδίων στοιχείων τα οποία υπεισέλθαν στην εξέταση του 1998. Όπως και με την προσέγγιση του διαμέσου νομίσματος, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ κινήσεων άνω του 2,25% από το ανώτερο όριο και κινήσεων κάτω του 2,25% από το κατώτερο όριο, με τις τελευταίες μόνο κινήσεις να είναι ενδεικτικές για σοβαρές εντάσεις εντός του ΜΣΙ II.

ΠΛΑΙΣΙΟ: Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ΜΣΙ και ΜΣΙ ΙΙ

Τα κοινά στοιχεία των ΜΣΙ και ΜΣΙ ΙΙ είναι:

- οι κεντρικές ισοτιμίες και οι ζώνες διακύμανσης καθορίζονται με κοινές διαδικασίες (στις οποίες συμμετέχουν οι Υπουργοί Οικονομικών, οι ΕΚΤ, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών και η Επιτροπή).
- η τυπική ζώνη απόκλισης είναι $\pm 15\%$, ενώ δεν αποκλείεται η δυνατότητα στενότερων περιθωρίων.
- η παρέμβαση στήριξης με κατάλληλη χρηματοδότηση θα είναι αυτόματη στο όριο.
- οι επανευθυγραμμίσεις θα γίνονται με κοινή διαδικασία.

Οι βασικές διαφορές μεταξύ του ΜΣΙ και του ΜΣΙ ΙΙ είναι:

- οι διμερείς δεσμοί μεταξύ του ευρώ και των νομισμάτων του "προθαλάμου" (δηλαδή του λεγόμενου υποδείγματος "κέντρου και ακτίνων - hub and spokes") αντικαθιστούν τους πολυμερείς δεσμούς στον ΜΣΙ. Κατ' αναλογία, οι υποχρεώσεις παρέμβασης θα είναι διμερείς μεταξύ της ΕΚΤ και κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας του "προθαλάμου". Ο ΜΣΙ χαρακτηριζόταν από πολυμερείς υποχρεώσεις παρέμβασης.
- το ευρώ αποτελεί το επίσημο νόμισμα "πρόσδεσης" του ΜΣΙ ΙΙ. ενώ το DEM λειτουργούσε ως de facto σημείο πρόσδεσης του ΜΣΙ, αυτός ο ρόλος δεν ήταν επίσημος. Με το ευρώ ως επίσημο νόμισμα πρόσδεσης, η λειτουργία του ΜΣΙ ΙΙ θα εστιαστεί σαφώς στην ανάγκη τόνωσης της σύγκλισης μεταξύ των χωρών του προθαλάμου προς τα πρότυπα μακροοικονομικής σταθερότητας της ζώνης ευρώ.
- η ΕΚΤ ή οποιαδήποτε εθνική κεντρική τράπεζα χώρας που δεν συμμετέχει στο ευρώ θα έχει επισήμως το δικαίωμα να αναστείλει την παρέμβαση εάν κινδυνεύει ο στόχος της σταθερότητας των τιμών. η εν λόγω "ρήτρα διασφάλισης" δεν υπήρχε επισήμως στον ΜΣΙ μολονότι τα γεγονότα του 1992/1993 έδειξαν ότι υπήρχαν όρια στη δέσμευση "απεριόριστης παρέμβασης".
- οι επανευθυγραμμίσεις θα γίνονται εγκαίρως. Η εμπειρία από τον ΜΣΙ το 1992/1993 κατέδειξε τους κινδύνους μη προσαρμογής των κεντρικών ισοτιμιών πριν από την εμφάνιση κερδοσκοπικών πιέσεων. Στον ΜΣΙ ΙΙ, όλα τα μέρη που συμμετέχουν στη συμφωνία, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, θα έχουν το δικαίωμα να ξεκινήσουν μία διαδικασία η οποία είναι δυνατόν να καταλήξει σε επανευθυγράμμιση. Στον ΜΣΙ, η διαδικασία επανευθυγράμμισης της κεντρικής ισοτιμίας ενός νομίσματος μπορούσε να κινηθεί μόνο από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

Δ.4. Η εκπλήρωση του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην παρούσα εξέταση

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης απαιτεί την όσο το δυνατόν συνεκτικότερη διαχρονικά εφαρμογή του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Για τους σκοπούς της παρούσας εξέτασης, το κριτήριο θα εφαρμοστεί (i) με τη χρησιμοποίηση της προσέγγισης του διάμεσου νομίσματος για τους μήνες από τον Απρίλιο έως το Δεκέμβριο 1998 (2ο στάδιο της ONE)· και (ii) με τη χρησιμοποίηση της προσέγγισης βάσει του ευρώ για την εναπομένουσα περίοδο εξέτασης (3ο στάδιο της ONE). Συνοψίζοντας, συνεπώς, οι όροι που πρέπει να τηρηθούν για την ικανοποίηση του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας έχουν ως εξής:

- Η συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ κατά το χρόνο της αξιολόγησης είναι υποχρεωτική.
- Αναμένεται η συμμετοχή στον ΜΣΙ/ΜΣΙ ΙΙ για δύο τουλάχιστον χρόνια, μολονότι είναι δυνατό να ληφθεί υπόψη η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά τη διάρκεια μίας περιόδου μη συμμετοχής πριν από την είσοδο στον ΜΣΙ/ΜΣΙ ΙΙ.
- Να μην υπάρχει προς τα κάτω επανευθυγράμμιση της κεντρικής ισοτιμίας είτε στον ΜΣΙ είτε στον ΜΣΙ ΙΙ εντός της διετούς περιόδου εξέτασης.
- Διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας εντός της ζώνης διακύμανσης $\pm 2,25\%$ εκατέρωθεν της κεντρικής ισοτιμίας του νομίσματος έναντι του διάμεσου νομίσματος στο πλαίσιο του ΜΣΙ και έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ2. Ωστόσο, η εξέταση του βαθμού στον οποίο η παραβίαση των περιθωρίων διακύμανσης $\pm 2,25\%$ αντιστοιχεί σε σοβαρές εντάσεις πρέπει να λάβει υπόψη ορισμένους συναφείς παράγοντες. Χρειάζεται να γίνει διάκριση μεταξύ συναλλαγματικών κινήσεων άνω του $2,25\%$ του ανώτερου ορίου και κινήσεων κάτω του $2,25\%$ του κατώτερου ορίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Η εφαρμογή του εν λόγω κριτηρίου στην παρούσα έκθεση γίνεται στην ίδια βάση με εκείνη της έκθεσης για τη σύγκλιση του 1998.

Για τη λειτουργική αξιολόγηση του κριτηρίου της σύγκλισης των επιτοκίων, χρησιμοποιήθηκε η απόδοση των δεκαετών ομολόγων αναφοράς· λεπτομέρειες σχετικά με τα επιτόκια που χρησιμοποιήθηκαν για τα κράτη μέλη δίνονται στο πλαίσιο. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια αποτελούν μέσους όρους περιόδων δώδεκα μηνών. Η τιμή αναφοράς προκύπτει από τον απλό μέσο όρο των μέσων μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από πλευράς σταθερότητας τιμών⁴² με την προσθήκη 2 εκατοστιαίων μονάδων. Όπως εξηγήθηκε στο παράρτημα Β, τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από πλευράς σταθερότητας τιμών επιλέγονται με τη χρησιμοποίηση εναρμονισμένων δεικτών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)· τα μέσα ποσοστά πληθωρισμού που βασίζονται στους ΕνΔΤΚ μπορούν να υπολογιστούν μόνο από το

Πίνακας Ε.1

Μακροπρόθεσμα επιτόκια στα κράτη μέλη της ΕΕ (12μηνοι μέσοι όροι)

	1995	1996	1997	1998	1999	Μάρτιος 2000 ^{α)}
B	7,5	6,5	5,8	4,8	4,7	5,2
D	6,9	6,2	5,6	<u>4,6</u>	4,5	4,9
E	11,3	8,7	6,4	4,8	4,7	5,1
F	7,5	6,3	5,6	<u>4,6</u>	<u>4,6</u>	<u>5,0</u>
IRL	8,3	7,3	<u>6,3</u>	4,8	4,7	5,1
I	12,2	9,4	6,9	4,9	4,7	5,1
L	7,2	<u>6,3</u>	5,6	4,7	4,7	5,1
NL	6,9	6,2	5,6	4,6	4,6	5,0
A	7,1	6,3	<u>5,7</u>	<u>4,7</u>	<u>4,7</u>	<u>5,1</u>
P	11,5	8,6	6,4	4,9	4,8	5,2
FIN	8,8	<u>7,1</u>	<u>6,0</u>	4,8	4,7	5,1
EUR-11 ^{β)}	8,7	7,2	6,0	4,7	4,6	5,0
DK	8,3	7,2	6,3	4,9	4,9	5,3
EL ^{γ)}	17,0	14,5	9,9	8,5	6,3	6,4
S	10,2	<u>8,0</u>	6,6	5,0	<u>5,0</u>	<u>5,4</u>
UK	8,3	7,9	7,1	5,6	5,0	5,3
EE-15 ^{β)}	8,8	7,5	6,3	4,9	4,7	5,1
Τιμή αναφοράς ^{γ)}		9,1	8,0	6,6	6,8	7,2
Μέσος όρος 3 χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις σταθερότητας τιμών		7,1	6,0	4,6	4,8	5,2
Δείκτης διασποράς ^{δ)}		1,3	1,8	1,0	0,5	0,2

α) Μέσος όρος Απριλίου 1999-Μαρτίου 2000.

β) Σταθμικός μέσος με βάση το ΑΕΠ.

γ) Μέσος όρος επιτοκίων των τριών κρατών μελών (υπογραμμίζονται) με τις καλύτερες επιδόσεις σε όρους σταθερότητας τιμών συν 2 εκατοστιαίες μονάδες.

δ) Μετράται μέσω της τυπικής απόκλισης.

Πηγή: ΕΚΤ, Υπηρεσίες της Επιτροπής.

⁴²

Σημειώνεται ότι τα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από απόψεως σταθερότητας τιμών δεν έχουν υποχρεωτικά και τα χαμηλότερα επιτόκια.

Δεκέμβριο 1996 και δεν είναι διαθέσιμα μετά το Μάρτιο 2000. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή αναφοράς για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια μπορεί να υπολογιστεί σε συνεκτική βάση μόνο για την ίδια αυτή περίοδο, και ότι τα στοιχεία του Μαρτίου 2000 είναι τα κατάλληλα για τους σκοπούς αξιολόγησης της παρούσας έκθεσης.

ΠΛΑΙΣΙΟ: Στοιχεία για το κριτήριο σύγκλισης των επιτοκίων

Το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 121, παράγραφος 1 της συνθήκης ορίζει ότι η διάρκεια της ονομαστικής σύγκλισης και της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας των κρατών μελών πρέπει να αξιολογείται με βάση τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 σχετικά με τα κριτήρια της σύγκλισης αναφέρει περαιτέρω ότι *"Τα επιτόκια αυτά υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των εθνικών ορισμών."*

Το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 αναφέρει ότι τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης παρέχονται από την Επιτροπή. Ωστόσο, στο πλαίσιο του κριτηρίου των επιτοκίων, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα εκπόνησε τα κριτήρια εναρμόνισης των σειρών των αποδόσεων των δεκαετών ομολόγων αναφοράς για λογαριασμό της Eurostat και άρχισε τη συλλογή στοιχείων από τις κεντρικές τράπεζες, εργασία την οποία συνέχισε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Τα ομόλογα που επιλέγονται να συμπεριληφθούν στη σειρά αυτή έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- εναπομένουσα διάρκεια πλησίον των 10 ετών·
- έχουν εκδοθεί από την κεντρική κυβέρνηση·
- έχουν την κατάλληλη ρευστότητα, που αποτελεί το βασικό κριτήριο επιλογής· η εκλογή μεταξύ ενός μόνο μεγέθους αναφοράς ή του απλού μέσου όρου ενός δείγματος βασίζεται στην απαίτηση αυτή·
- απόδοση προ φόρων·
- σταθερό τοκομερίδιο.

Για όλα τα κράτη μέλη, τα αντιπροσωπευτικά επιτόκια που χρησιμοποιούνται στην εξέταση αυτή ενσωματώνουν όλα τα ανωτέρω χαρακτηριστικά. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα ανάμεσα στα κράτη μέλη. Από το Δεκέμβριο 1997, 11 κράτη μέλη χρησιμοποιούν ένα μόνο ομόλογο αναφοράς και 4 κράτη μέλη ένα δείγμα ομολόγων (Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Σουηδία). Η εναρμονισμένη σειρά για την Ελλάδα αρχίζει από τα μέσα του 1997, εφόσον το δεκαετές ομόλογο αναφοράς είναι διαθέσιμο από τον Ιούνιο 1997. Πριν από την ημερομηνία αυτή, το αντιπροσωπευτικό επιτόκιο βασιζόταν στα καλύτερα διαθέσιμα υποκατάστατα: απόδοση επταετούς ομολόγου με σταθερό τοκομερίδιο από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο 1997, επιτόκια έκδοσης επταετών ομολόγων από το Φεβρουάριο 1996 έως τον Ιανουάριο 1997 και επιτόκια έκδοσης πενταετών ομολόγων από το Σεπτέμβριο 1992 έως τον Ιανουάριο 1996.

Ο πίνακας Ε.1 αναφέρει τους ετήσιους μέσους όρους για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια κατά τα έτη 1995-1999 και του Μαρτίου 2000, που αποτελεί την τελευταία ημερομηνία για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα μηνιαία στοιχεία. Τα μέσα

μακροπρόθεσμα επιτόκια για τη δωδεκάμηνη περίοδο από τον Απρίλιο 1999 έως το Μάρτιο 2000 εμφανίζονται στην τελική στήλη του πίνακα. Η τιμή αναφοράς έδειξε πτωτική τάση από το Δεκέμβριο 1996, όταν ήταν 9,1%.

Το Μάρτιο 2000, η τιμή αναφοράς, που απορρέει από το μέσο όρο των επιτοκίων στη Γαλλία, Αυστρία και Σουηδία, που είναι τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από πλευράς σταθερότητας τιμών, ήταν 7,2%.